

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»

С.О. Пермінова

ІННОВАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

Навчальний наочний посібник

Рекомендовано Методичною радою КПІ ім. Ігоря Сікорського
як навчальний наочний посібник для здобувачів ступеня бакалавра
за освітньою програмою «Менеджмент і бізнес - адміністрування»
спеціальності 073 «Менеджмент»

Електронне мережне навчальне видання

Київ
КПІ ім. Ігоря Сікорського
2025

Рецензент: *Юдіна Наталія Володимирівна, к. економ. наук, доцент
кафедри промислового маркетингу, КПІ ім. Ігоря Сікорського*

Відповідальний
редактор *Дергачова Вікторія Вікторівна, д-р економ. наук, проф.*

*Гриф надано Методичною радою КПІ ім. Ігоря Сікорського
(протокол №7 від 08.05.2025р.)
за поданням Вченої ради факультету менеджменту та маркетингу
(протокол №10 від 05.05.2025 р.)*

Навчальний наочний посібник підготовлений згідно програми дисципліни і спрямований на допомогу бакалаврам факультету менеджменту та маркетингу у засвоєнні необхідних теоретичних знань з кредитного модуля «Інноваційний менеджмент» та використанні їх у вирішенні практичних задач.

Посібник містить зображення, що унаочнюють предмет навчальної дисципліни та поглиблюють інформацію з окремих тем курсу з орієнтацією на здобуття студентами спеціальних та фахових компетентностей, необхідних у подальшій професійній діяльності.

Реєстр. №

Обсяг 7 авт. арк.

Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
проспект Перемоги, 37, м. Київ, 03056
<https://kpi.ua>

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців, виготовлювачів
і розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 5354 від 25.05.2017 р.

© С.О. Пермінова

© КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2025

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
ТЕМА 1. ЗМІСТ ІННОВАЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ. ІННОВАЦІЙНИЙ ТИП ТА ІННОВАЦІЙНА МОДЕЛЬ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ.....	6
1.1. Інноваційний розвиток економіки.....	6
1.2. Класифікація інновацій.....	7
1.3. Національна інноваційна система. Інноваційна інфраструктура.....	8
1.4. Основні поняття інноваційного менеджменту.....	11
1.5. Мета та завдання інноваційного менеджменту.....	12
ТЕМА 2. ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА	15
2.1. Зміст інноваційно-інвестиційної діяльності.	15
2.2. Джерела фінансування інноваційної діяльності.....	16
2.3. Інфраструктура підтримки інноваційних проєктів.....	18
2.4. Інвестиції та фінансування інноваційних проєктів.....	19
ТЕМА 3. УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА..	23
3.1. Управління інноваціями. Основні види інноваційних стратегій.....	23
3.2. Особливості розроблення, впровадження та реалізації стратегії нововведень..	24
3.3. Стратегічна карта. Збалансована система показників.....	25
3.4. Інноваційний потенціал як основа інноваційного розвитку підприємства.....	26
ТЕМА 4. УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ	28
4.1. Сутність інноваційного процесу та його етапи.....	28
4.2. Циклічний характер інноваційного процесу. Інноваційний продукт на етапі його створення.....	29
4.3. Особливості інноваційної продукції на етапах впровадження, зростання, зрілості, занепаду.....	30
ТЕМА 5. ТЕХНОЛОГІЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ ТА ДОСЛІДНО- КОНСТРУКТОРСЬКИХ РОБІТ. ОРГАНІЗАЦІЙНА ПІДГОТОВКА ВИРОБНИЦТВА.....	33
5.1. Сутність та етапи технології НДДКР.....	33
5.2. Процес розробки нового товару.....	34
5.3. Інтелектуальний капітал в інноваційному циклі створення та освоєння нового продукту.....	37

5.4. Стадії розроблення конструкторської документації та етапи виконання робіт.....	39
ТЕМА 6. УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ІННОВАЦІЙ.....	41
6.1. Система управління якістю інновацій.....	41
6.2. Забезпечення якості інноваційного проєкту.....	43
ТЕМА 7. УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ ПРОЄКТОМ ТА ОЦІНЮВАННЯ ЙОГО ЕФЕКТИВНОСТІ.....	46
7.1. Поняття та сутність інноваційних проєктів.....	46
7.2. Управління інноваційним проєктом та його ресурсне забезпечення.....	48
7.3. Управління проєктними ризиками.....	49
7.4. Оцінювання ефективності інноваційного проєкту.....	50
ТЕМА 8. СИСТЕМА СТИМУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	53
8.1. Поняття мотивації інноваційної діяльності на підприємстві.....	53
8.2. Методи стимулювання творчої активності персоналу.....	54
ТЕМА 9. ПРОЦЕС КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНИХ РОЗРОБОК.....	56
9.1. Сутність комерціалізації інноваційних продуктів.....	56
9.2. Механізм комерціалізації інновацій.....	59
9.3. Способи комерціалізації інноваційної продукції.....	61
9.4. Поняття та види ліцензійних угод.....	62
9.5. Оцінка інноваційних продуктів, придбаних за ліцензійними угодами.....	63
ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ.....	68
ГЛОСАРІЙ.....	82
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	90
ДОДАТКИ.....	93

ПЕРЕДМОВА

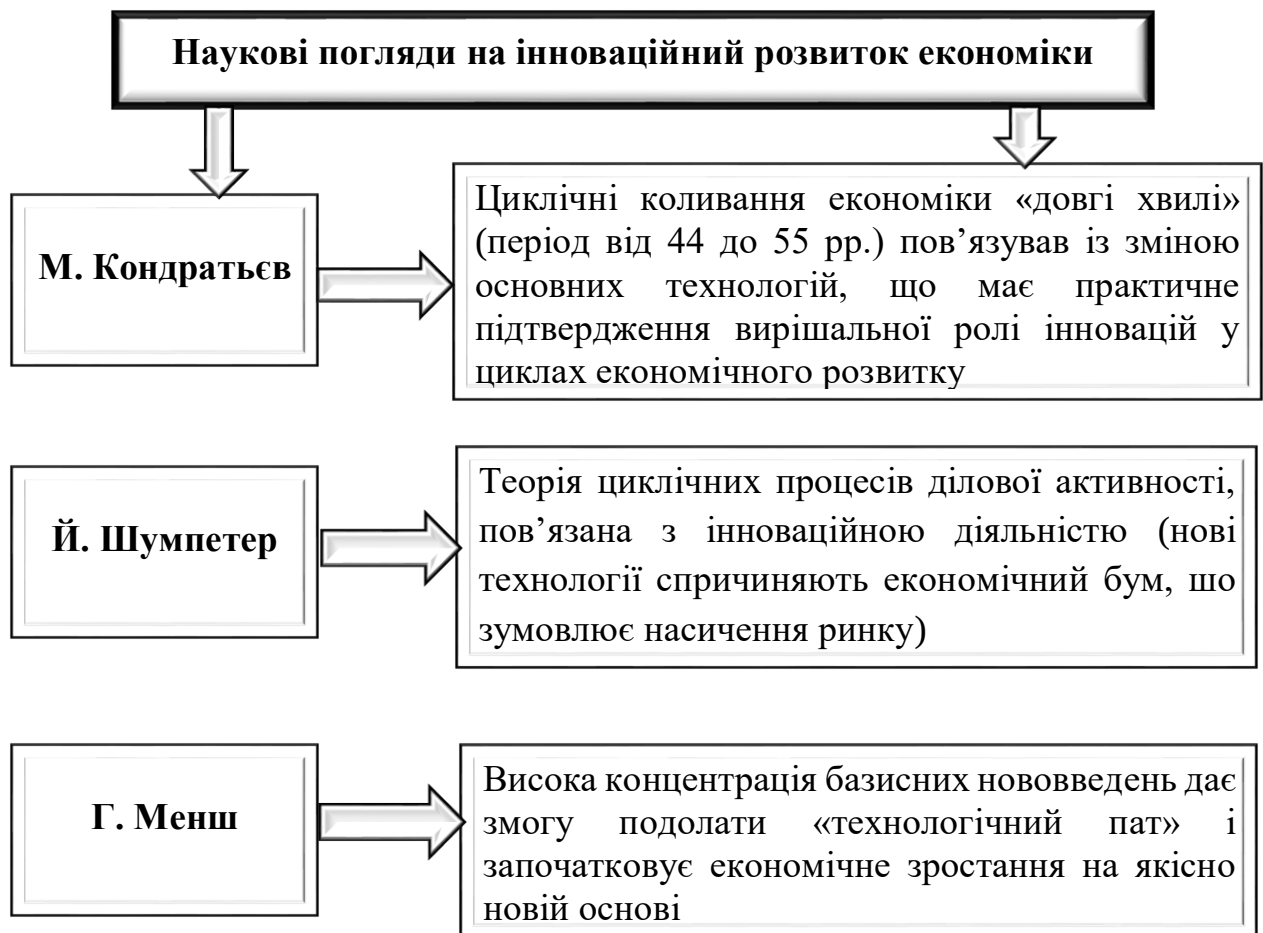
Економічне зростання забезпечується сьогодні, в першу чергу, технологічним розвитком, в основі якого лежить інноваційна складова. Тому особливої актуальності набуває інноваційний менеджмент, який розглядається як практичне керівництво з управління інноваційними процесами, що властиві будь-якій сучасній організації.

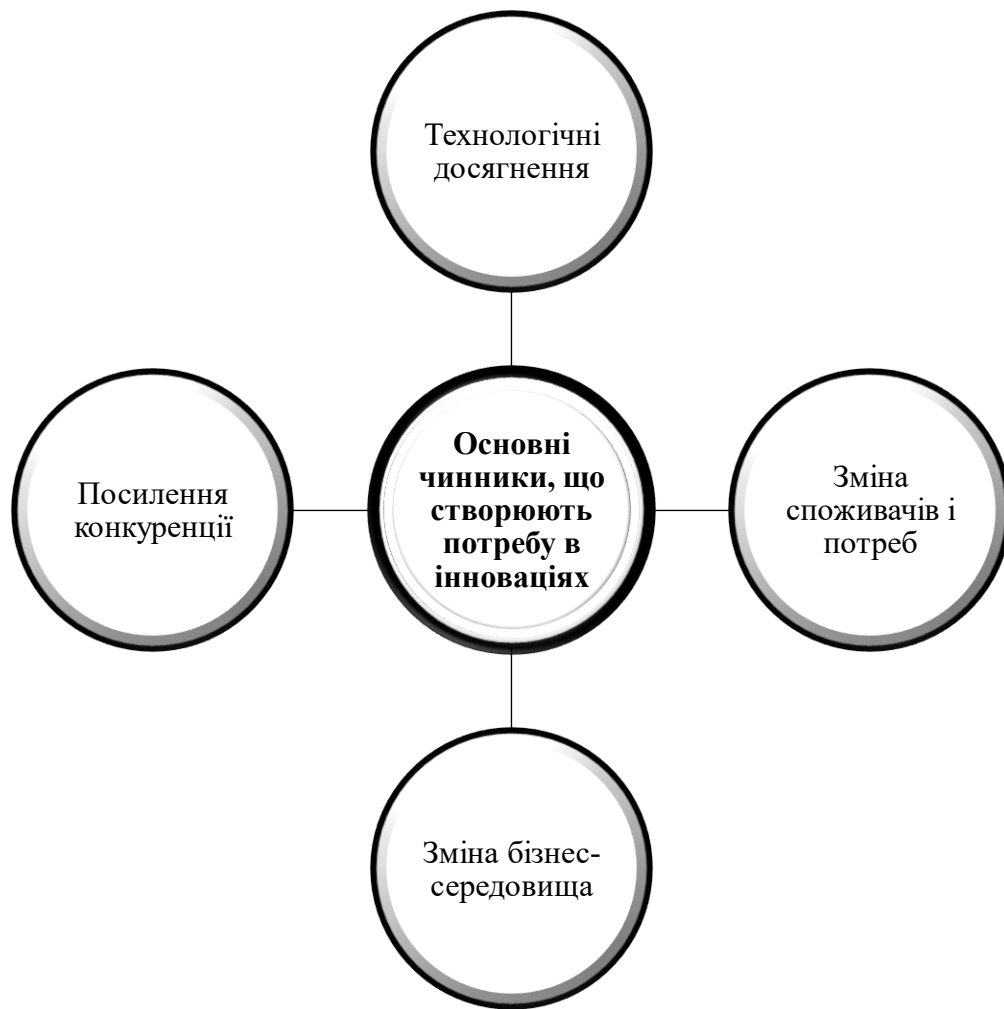
Метою навчального наочного посібника «Інноваційний менеджмент» є допомогти студентам поглибити базові знання щодо: понятійного та категоріального апарату; принципів, процесів, особливостей управління інноваціями та інноваційною діяльністю, функціонування інноваційної інфраструктури та національної інноваційної системи; нормативно-законодавчого забезпечення інноваційної діяльності; структури, змісту, основних принципів реалізації інноваційних процесів; концепцій і методології стратегічного управління інноваційним розвитком підприємства, управління якістю НДДКР; складу та послідовності розробки інноваційних проєктів; специфіки технологій науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт; методів планування НДДКР та розроблення інноваційних продуктів і нововведень; принципів і підходів оцінювання ефективності інноваційних проєктів та інноваційної діяльності; орієнтації у процесах комбінування, уніфікації та координації різних процесів і операцій з інноваційної діяльності; управління інноваційною діяльністю на підприємстві; використання методів організації ефективної інноваційної діяльності на рівні підприємства; застосуванні основного інструментарію інноваційного менеджменту; оцінюванні особливостей та ефективності інновацій, інноваційних проєктів; ефективного впровадження різних типів інновацій на підприємстві; складання програм реалізації стратегії інноваційного розвитку; формування інноваційних проєктів; побудови діагностичного профілю інноваційного потенціалу підприємства; організації учасників інноваційного процесу на підприємстві; ефективного використання управлінського інструментарію.

Тема 1. Інноваційний тип та інноваційна модель розвитку економіки. Зміст інноваційного менеджменту

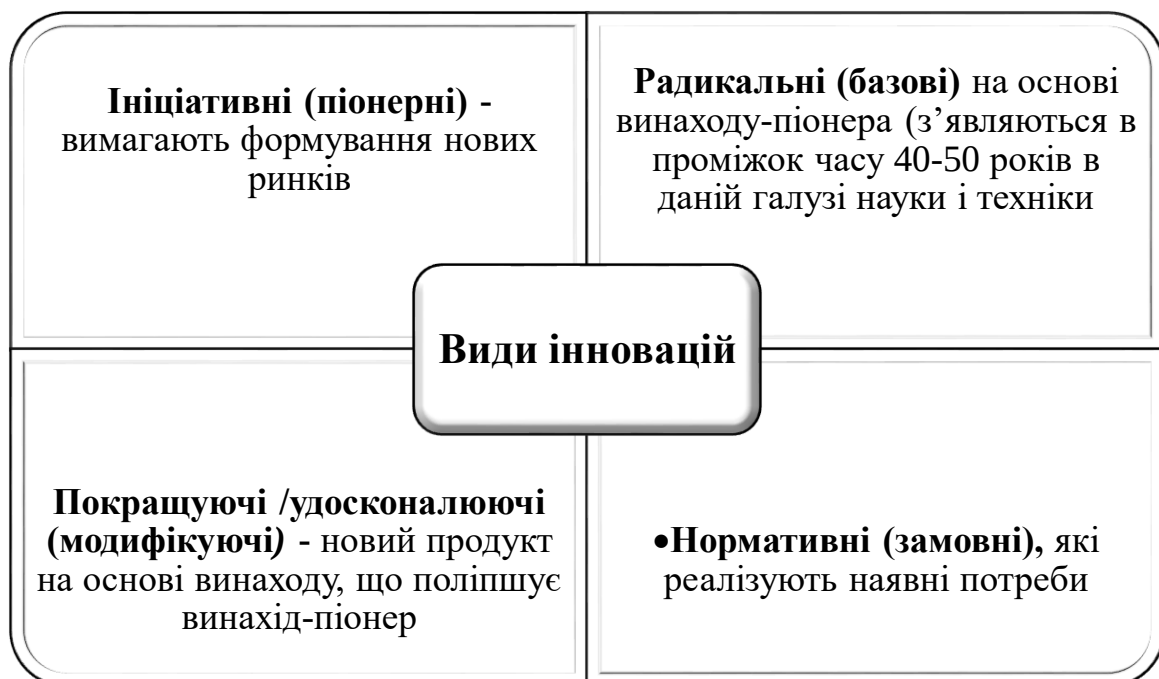
- 1.1. Інноваційний розвиток економіки
- 1.2. Класифікація інновацій
- 1.3. Національна інноваційна система. Інноваційна інфраструктура
- 1.4. Основні поняття інноваційного менеджменту
- 1.5. Мета та завдання інноваційного менеджменту

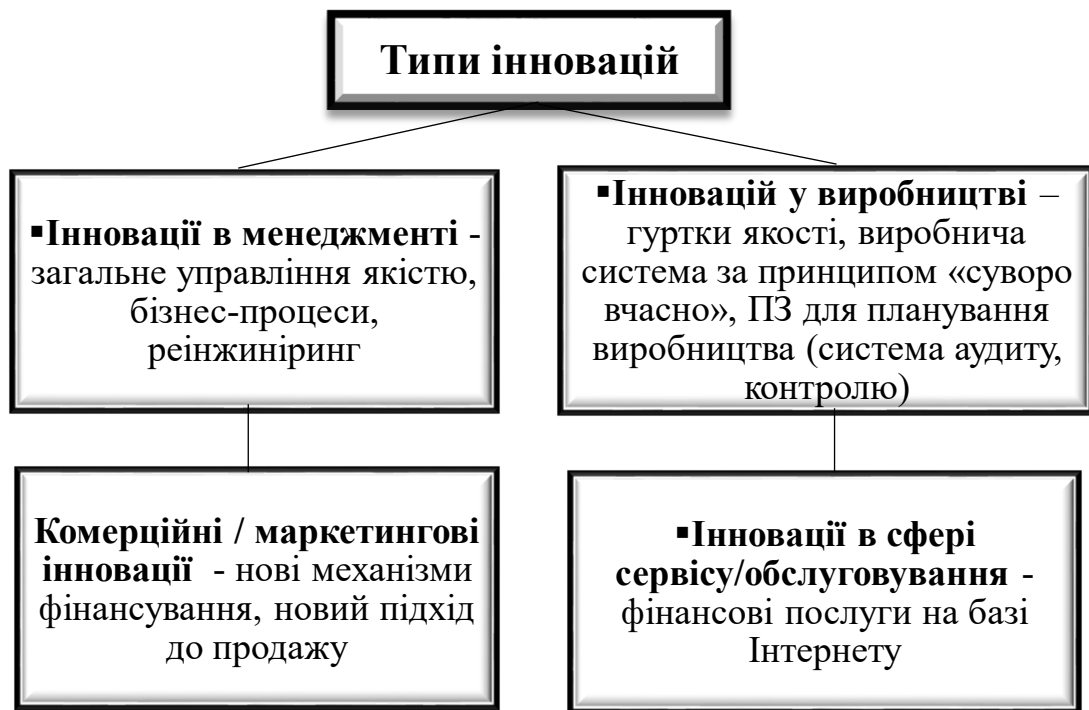
1.1. Інноваційний розвиток економіки

1.2. Класифікація інновацій

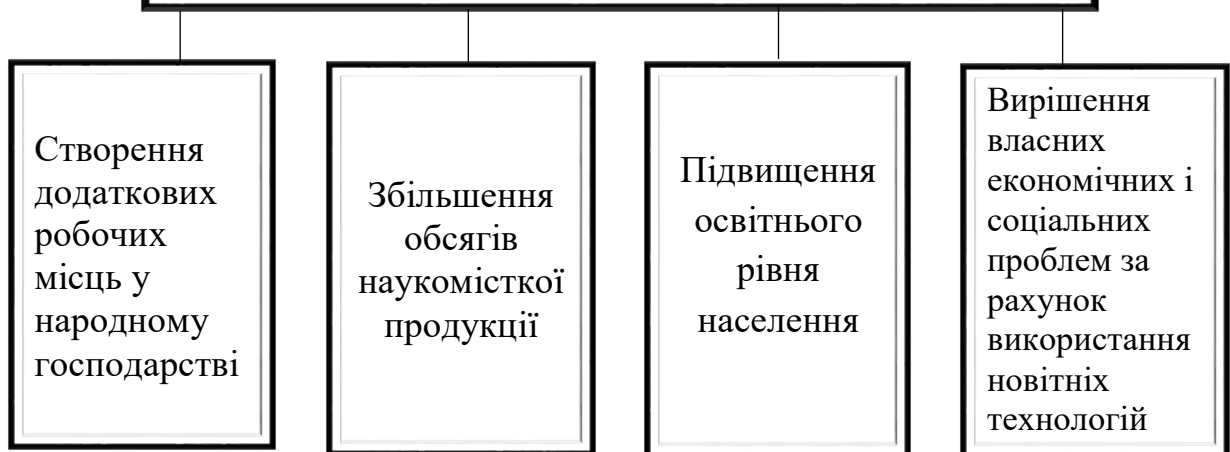
1.3. Національна інноваційна система. Інноваційна інфраструктура

Національна інноваційна система - інноваційна інфраструктура (комплекс інституцій), що відповідає суспільно-економічним взаємовідносинам і рівню розвитку продуктивних виробничих сил держави, на території якої вона функціонує

Рівні функціонування інноваційної системи

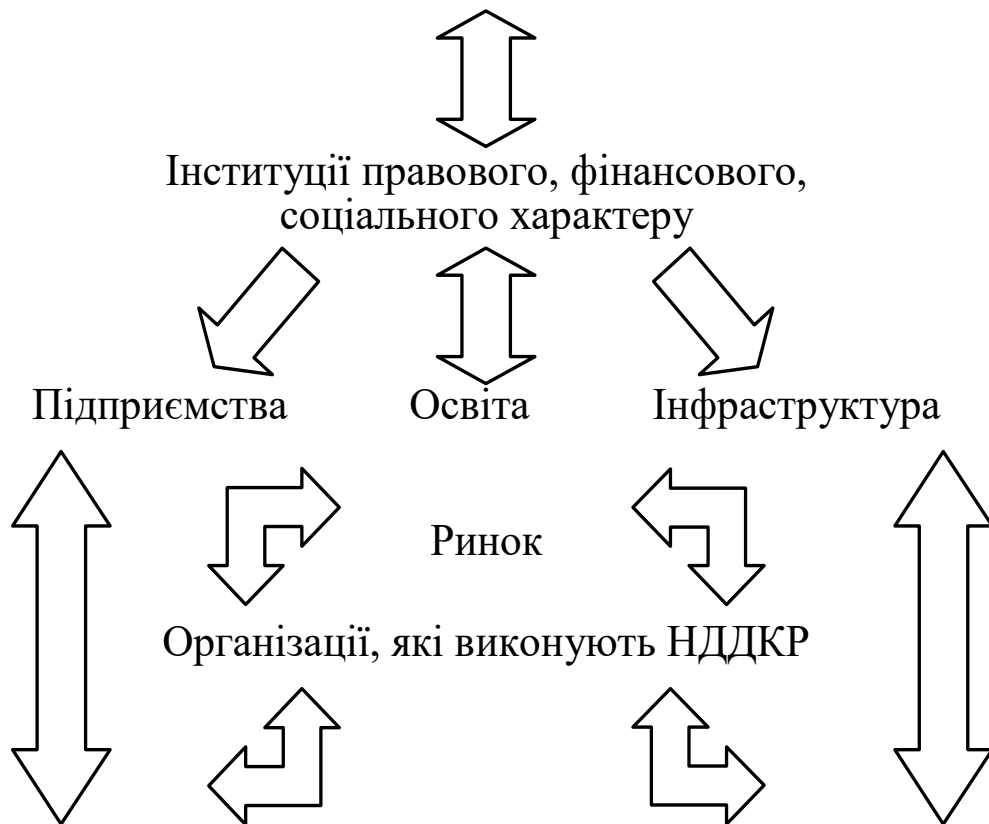

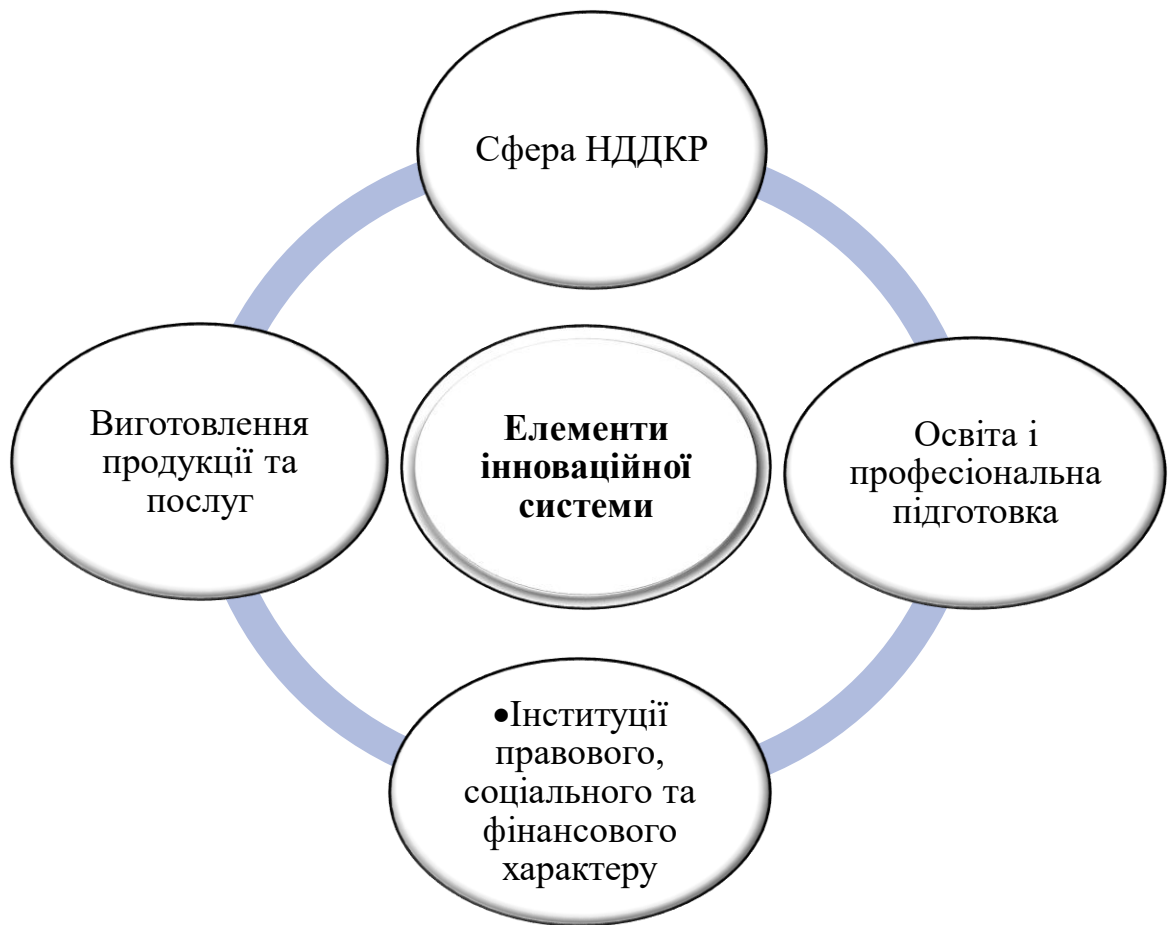
Мета національної інноваційної системи

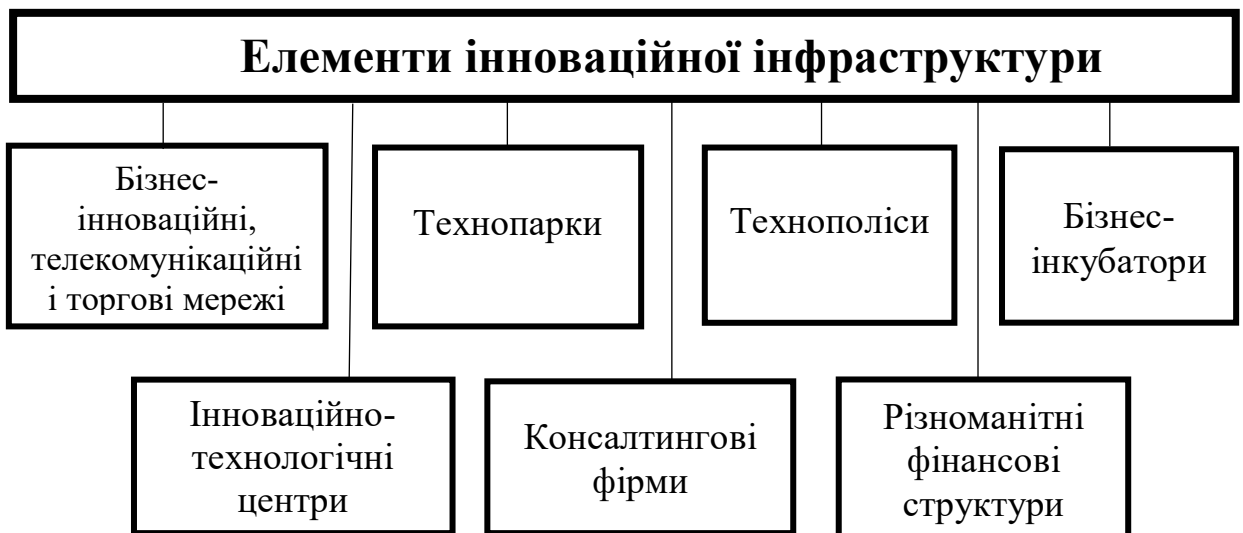
Підсистеми державної інноваційної системи

Політика соціально-економічного розвитку

Інноваційна інфраструктура забезпечує як рух потоків інформації, знань, технологій, ринкових потоків, так і взаємодію між різними інституціональними структурами, визначає темпи розвитку економіки країни і зростання добробуту населення

1.4. Основні поняття інноваційного менеджменту

Інновація у філософському плані - це елемент якісної зміни системи, перехід, причому контрольований, з одного стану в інший (в системі створюються нові стабільні елементи).

Інновація в економічній теорії - це прибуткове використання науково-технічних досягнень за допомогою організації виробництва нових споживчих вартостей.

Інновація з точки зору менеджменту - потужний інструмент підприємницької діяльності, механізм саморозвитку підприємства

Інноваційний менеджмент - це сукупність економічних, мотиваційних, організаційних і правових засобів, методів і форм управління інноваційною діяльністю конкретного об'єкта управління з метою одержання найоптимальнішим шляхом економічних результатів цієї

Функціональний інноваційний менеджмент націлений на ефективне управління процесом розроблення, упровадження, виробництва та комерціалізації інновації, при цьому важливим моментом є удосконалення координуючих дій операційної системи виробництва, управління персоналом і здійснення контролю за інноваційним процесом характеру

Інноваційний менеджмент як апарат управління інноваціями передбачає створення певної ієрархічної організаційної структури, до складу якої входять спеціалізовані підрозділи управління, керівники різних рівнів

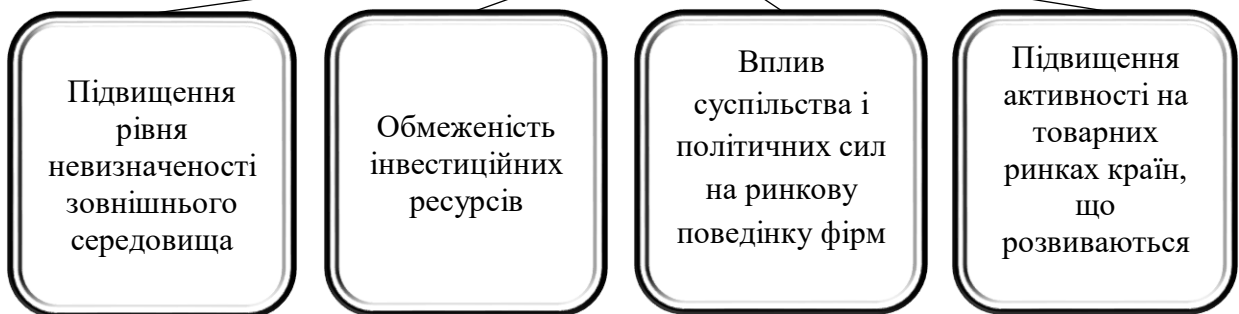
1.5. Мета та завдання інноваційного менеджменту

Завдання інноваційного менеджменту

Чинники впливу на виконання інноваційних завдань

Контрольні питання

1. Якими причинами обумовлена потреба у переході господарських систем до інноваційного розвитку економіки?
2. Які основні типи інноваційного розвитку?
3. Які різновиди інновацій виділив Й. Шумпетер?
4. Яка сучасна класифікація інновацій?
5. В якому випадку нововведення може вважатися інновацією?
6. У чому полягає ринкова новизна інновації?
7. Які відмінності між абсолютною новизною інновацій та відносною (локальною) ринковою новизною?
8. У чому полягає науково-технічна новизна інновації для споживача продукції і для її виробника?
9. Які відмінності між продуктовими і процесними інноваціями?
10. Що являє собою інноваційний менеджмент як система?
11. Які функції виконує інноваційний менеджмент?
12. Які причини зумовили появу інноваційного менеджменту як самостійної управлінської діяльності?
13. Яка мета та завдання інноваційного менеджменту?
14. Які складові зовнішнього (макро- і мікро-) і внутрішнього середовище інноваційного менеджменту, їх елементи і порядок взаємодії.
15. Які елементи управляючої підсистеми інноваційного менеджменту?
16. Що передбачає інноваційна діяльність, які її види?
17. Як класифікуються інноваційні підприємства?
18. З яких елементів складається інноваційна інфраструктура? Проаналізуйте їх діяльність?
19. Чому інноваційний менеджмент вважається «стабілізатором кризових моментів» у діяльності підприємства?

Тема 2. Інноваційно-інвестиційна діяльність підприємства

- 2.1. Зміст інноваційно-інвестиційної діяльності
- 2.2. Джерела фінансування інноваційної діяльності
- 2.3. Інвестиції та фінансування інноваційних проєктів
- 2.4. Інфраструктура підтримки інноваційних проєктів

2.1. Зміст інноваційно-інвестиційної діяльності

Інноваційно-інвестиційна діяльність - пов'язана з капітальними вкладеннями в інновації

Інвестиції - довгострокові вкладення засобів у різні галузі економіки з метою одержання прибутку

Види інвестицій за економічною сутністю і цілями

Реальні – здійснюють комерційні організації й інші суб'єкти господарювання, здобуваючи землю, засоби виробництва, нематеріальні й інші активи

Фінансові – покупка суб'єктами господарювання і приватними особами цінних паперів різних емітентів

2.2. Джерела фінансування інноваційної діяльності

Фінансування - найважливіша складова економічного забезпечення інноваційної діяльності

Структура фінансування інноваційної сфери

Форми, джерела та ефективність фінансування інновацій

- Інструменти акумуляції грошових коштів та їх вкладення в проекти і контроль за використанням

Джерела фінансування інновацій

Державні асигнування

Кредитні ресурси

Венчурний капітал

Власні кошти суб'єктів господарювання

Приватні кошти

Іноземні кошти

Цілі державної підтримки

- Збільшення зайнятості населення
- Підтримування та розвиток стратегічно важливих технологій
- Розвиток промисловості

Урядові акції стимулювання розвитку інвестицій

Створення сприятливого
інвестиційного середовища

Зниження ризику для
інвесторів

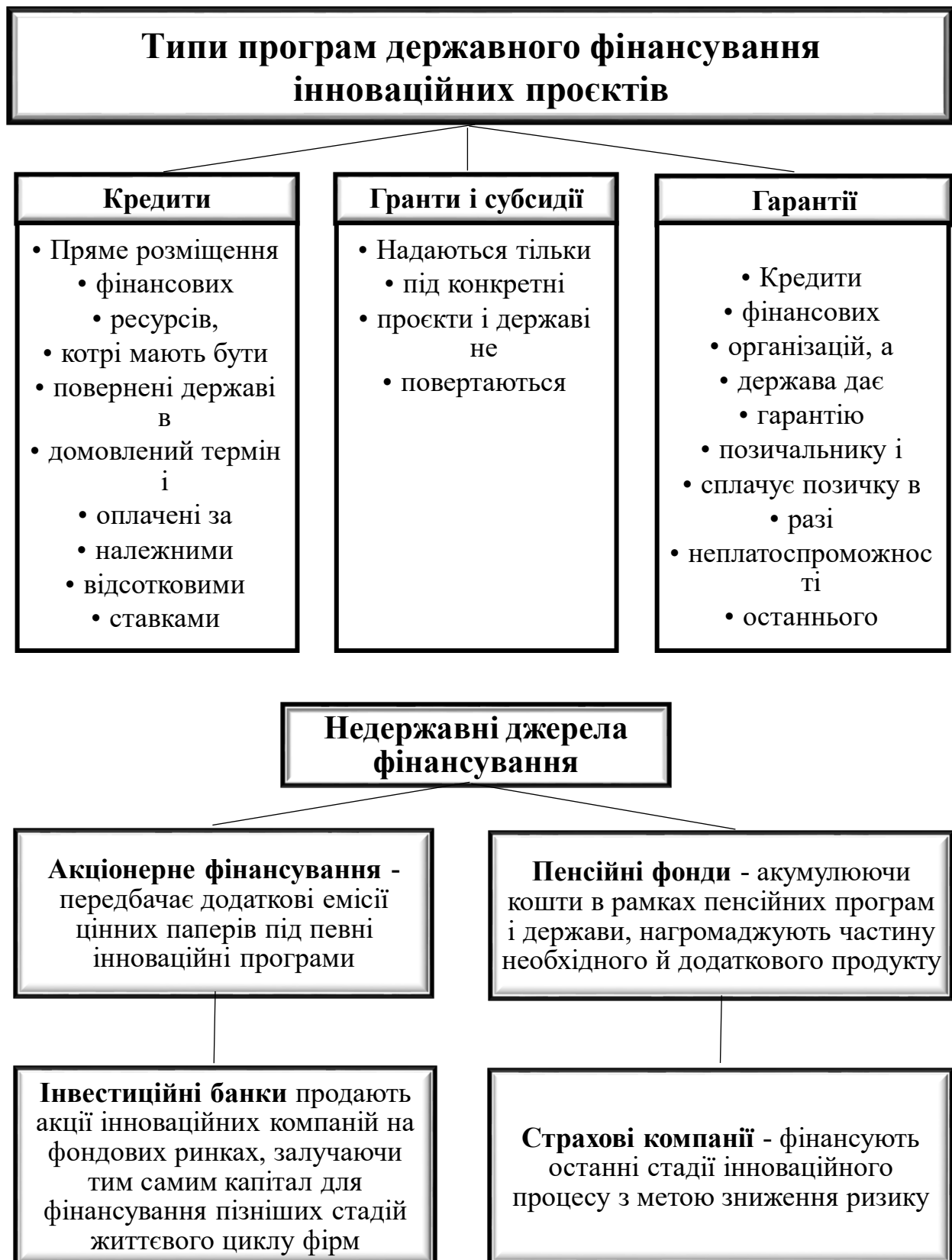
Сприяння довгостроковим інвестиціям пенсійних фондів і
страхових організацій, а також установа податкових пільг для
приватних венчурних інвесторів

Сприяння створенню нових високотехнологічних стартап проєктів

Підвищення ліквідності

Розвиток підприємництва

2.3. Інвестиції та фінансування інноваційних проєктів

2.4. Інфраструктура підтримки інноваційних проєктів

Бізнес-акселератори – модель підтримки інноваційних проєктів на різних стадіях, яка передбачає інтенсивний їх розвиток в найкоротші терміни

Акселераторні програми – модель підтримки інноваційних проєктів на різних стадіях, яка передбачає інтенсивний їх розвиток в найкоротші терміни. Командам виділяються передпосівні інвестиції, які витрачаються на забезпечення життя команди і розробку прототипу. Інвестиції надаються в обмін на невелику частку в проєкті для інвестора

Характерні ознаки акселераторних програм

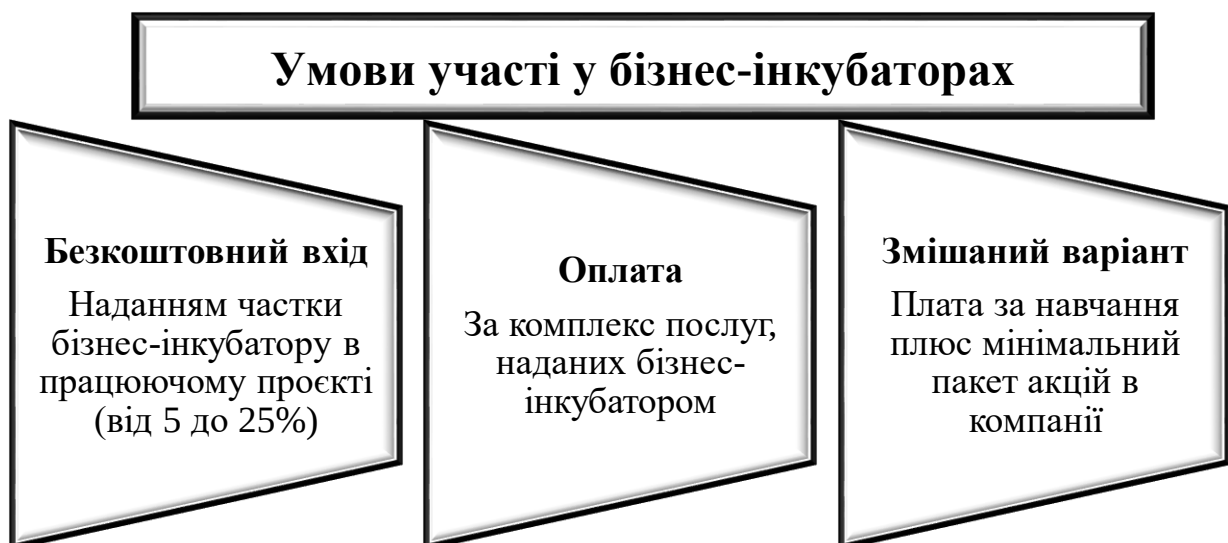
Циклічність роботи – обмежений період часу (3-6 місяців) та обмежена кількість проєктів

Невеликі команди, жорсткий відбір – у програму потрапляють від 2 до 6% команд, які подали заявки

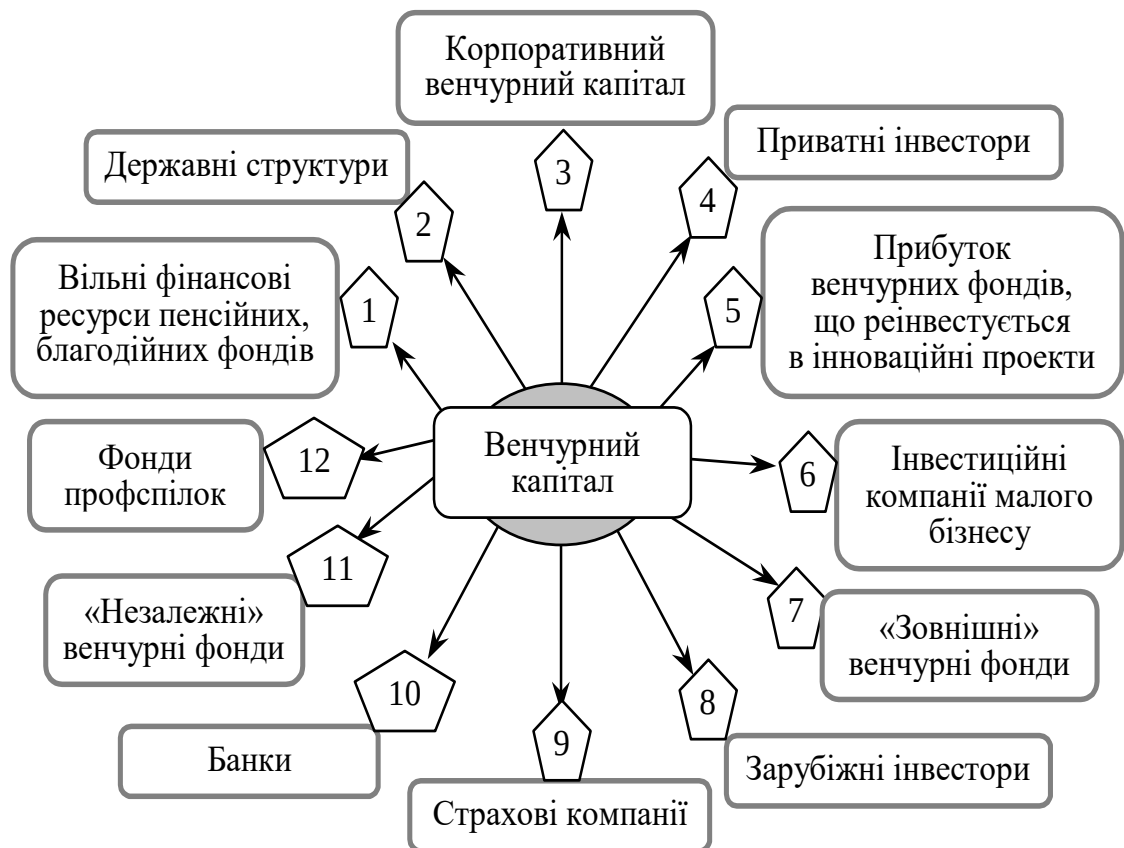
Бізнес-інкубатори – займається підтримкою ІП (молодих підприємців) на перших етапах розвитку - від розробки ідеї до її комерціалізації шляхом надання в оренду приміщень, консультаційних, бухгалтерських та юридичних послуг

Венчурне фінансування - під час інвестування інноваційних проєктів застосовується венчурний капітал

Венчурний капітал - (від англ. «venture» - ризиковане підприємство) – ризикова форма прямого інвестування в акціонерний капітал компаній, які демонструють швидке економічне зростання за рахунок новаторських ідей

Джерела венчурного фінансування

Бізнес-янгели - приватні венчурні інвестори, що забезпечує фінансування компанії на ранніх стадіях розвитку (успішні підприємці, топ-менеджери великих компаній, менеджери венчурних інвестиційних фондів)

Фонди посівних інвестицій - фінансують на етапі досліджень і розробок, проєктування продукту або послуги, затвердження концепції бізнесу.

Фонди ранніх стадій – вкладають в розвиток підприємства, яке вже має продукт на стадії тестування або виробництва, інша частина – на організацію виробництва і продажів.

Фонди пізніх стадій – фінансують підприємства, які вже випускають товари або послуги, генерують дохід або чистий прибуток, однак потребують додаткового капіталу для активного росту і розширення

Контрольні питання

1. Які функції в економіці ринкового типу виконує система фінансування?
2. Яку роль відіграють фінансові інвестиції в економічному забезпеченні інноваційної діяльності підприємства?
3. На яких принципах будується організація фінансування інновацій?
4. Які види і джерела фінансування інновацій?
5. Які особливості державного фінансування і стимулювання НДДКР у провідних країнах світу?
6. Що представляє собою інфраструктура підтримки інноваційних проєктів?
7. Яке місце посідає венчурний капіталу в реалізації інноваційних проєктів? інноваційному розвитку підприємства?
8. У чому специфіка та призначення позабюджетних фондів та інших джерел недержавного фінансування?
9. В чому особливості лізингового фінансування інноваційних проєктів?

Тема 3. Управління інноваційним розвитком підприємства

- 3.1. Управління інноваціями. Основні види інноваційних стратегій
- 3.2. Особливості розроблення, впровадження та реалізації стратегії нововведень
- 3.3. Стратегічна карта. Збалансована система показників
- 3.4. Інноваційний потенціал як основа інноваційного розвитку підприємства

3.1. Управління інноваціями. Основні види інноваційних стратегій

Управління інноваційним розвитком - реалізації загальної стратегії підприємства, яка розробляється для досягнення перспективних цілей (завоювання більшої частки ринку, забезпечення високих темпів економічного розвитку тощо) в умовах конкурентного середовища

Види інноваційних стратегій

Стратегія наступу - пов'язана з прагненням фірм досягти технічного та ринкового лідерства шляхом створення і впровадження нових продуктів.

Захисна стратегія - спрямована на утримання конкурентних позицій фірми на вже існуючих ринках. Головна її функція - оптимізувати співвідношення «витрати — випуск» у виробничому процесі. Вона потребує значних зусиль у науково-дослідній сфері, тому її використовують лише потужні високотехнологічні фірми.

Імітаційна стратегія - використовують фірми-імітатори, які придбали у фірми-піонера ліцензію на певні нововведення.

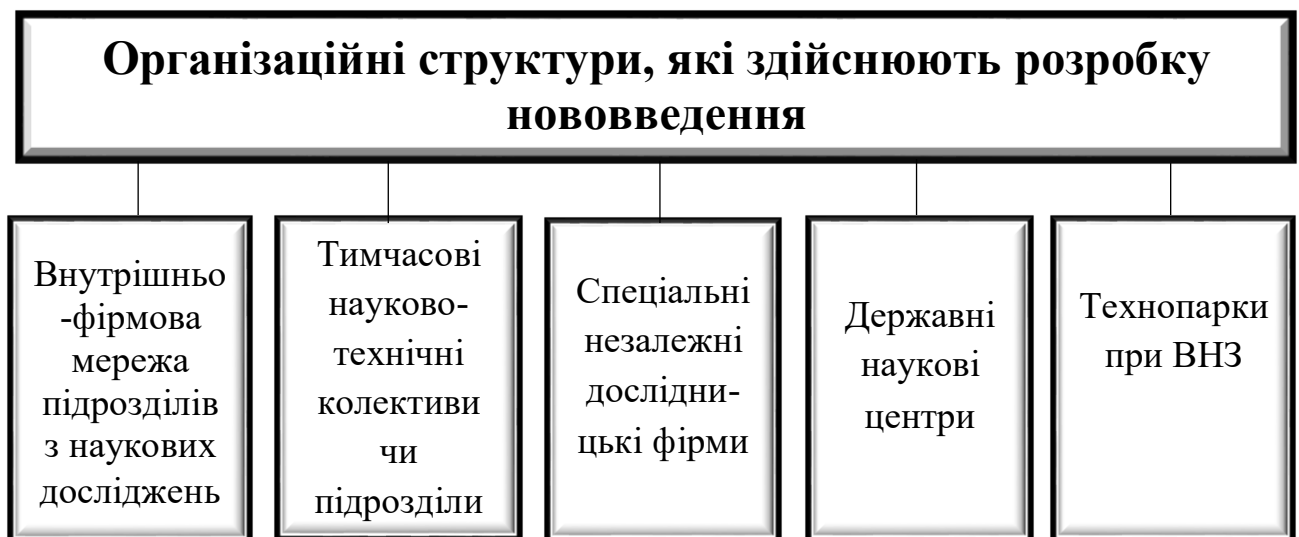
Залежна стратегія - розробляється для реалізації стратегії стабілізації фірмами-субпідрядниками великих компаній, виконують субпідрядні роботи на замовлення головної фірми.

Стратегія «за нагодою» (стратегія «ніші») - реакція керівництва на зовнішні сигнали ринку чи інституційного середовища, пошук інформації щодо можливостей, які відкриваються перед фірмою у нових обставинах, знаходження особливих ніш на існуючих ринках.

Змішана стратегія - використовується переважно ТНК, які працюють у різних сферах бізнесу і на різних ринках. Для одного виду бізнесу вибирають наступальну стратегію, для іншого — захисну чи традиційну.

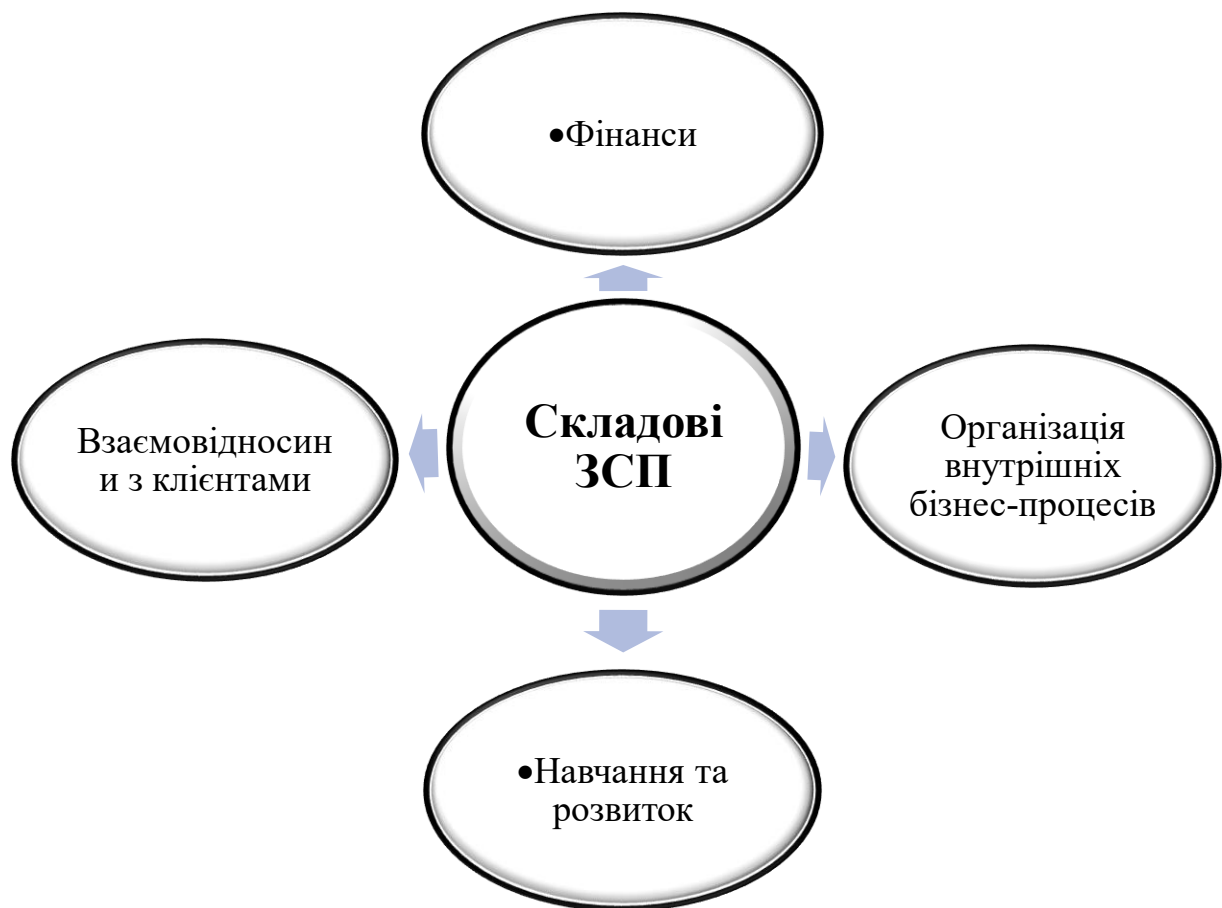
Стратегію лідера - підприємство агресивне у своєму бажанні зайняти більшу частку ринку, тому прагне до лідерства за витратами, постійно вдосконалюючи технологію, проводячи активні наукові дослідженням.

3.2. Особливості розроблення, впровадження та реалізації стратегії нововведень

3.3. Стратегічна карта. Збалансована система показників

Збалансована система показників (ЗСП) – система стратегічного управління підприємством на основі оцінки її ефективності показників, які дають можливість урахувати всі суттєві аспекти діяльності підприємства

Стратегічна карти - документ, що дозволяє зафіксувати прийняту на підприємстві стратегію розвитку показників.

Формування стратегічної карти слід починати з попереднього дослідження стану зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства за допомогою SWOT – аналізу підприємства

3.4. Інноваційний потенціал як основа інноваційного розвитку підприємства

Інноваційний потенціал організації (лат. potentia — сила, потужність), - здатність і готовність будь-якої організації здійснювати реалізацію інноваційного процесу за наявності: висококваліфікованих спеціалістів-учених, розробників-інженерів, інноваторів, системних організаторів, винахідників тощо; матеріально-технічної бази; забезпеченістю науковою інформацією в країні і за її межами

Етапи оцінки інноваційного потенціалу

Аналіз структури
інноваційного потенціалу

Виявлення ступеня
використання внутрішніх
інноваційних можливостей
підприємства

- Оцінка рівня інноваційної активності підприємства

Методика розрахунку коефіцієнта інноваційної активності підприємства

$$P_{\text{ін.акт.}} = \sum (P_i * W_i), \text{ де}$$

$P_{\text{ін.акт.}}$ – рівень інноваційної активності підприємства;

P_i – експертна оцінка використання i -того елемента інноваційного потенціалу, бали;

W_i – коефіцієнт вагомості i -того елемента інноваційного потенціалу

Контрольні питання

1. Яка послідовність організаційних заходів розробки нововведень та їх поширення?
2. Які напрями інноваційної розвитку підприємства та їх зв'язок із загальною стратегією?
3. Як вибір інноваційної стратегії впливає на управлінський процес в організації?
4. Які варіанти стратегії можуть бути використані для забезпечення лідерства фірми на ринку?
5. Як співвідносяться між собою корпоративні та інноваційні стратегії?
6. Які варіанти стратегій відповідають стратегії стабілізації?
7. Які головні завдання інноваційної політики підприємства незалежно від типу обраної стратегії?
8. Що представляє собою збалансована система показників та її показники?
9. Яке призначення стратегічної карти в діяльності підприємства?
10. З чого формується інноваційний потенціал підприємства?
Охарактеризувати його структуру.
11. Як розраховується коефіцієнт інноваційної активності підприємства?

Тема 4. Особливості впровадження інновацій та інноваційних процесів на підприємстві

4.1. Сутність інноваційного процесу та його етапи

4.2. Циклічний характер інноваційного процесу. Інноваційний продукт на етапі його створення

4.3. Особливості інноваційної продукції на етапах впровадження, зростання, зрілості, занепаду

4.1. Сутність інноваційного процесу та його етапи

Інноваційний процес – створення (розроблення та виготовлення) і комерціалізації новацій, що втілені в нові продукти, технології, методи управління тощо, які мають споживчу цінність. Цей процес охоплює маркетингові і прикладні наукові дослідження, планування, розроблення, виготовлення і просування інновацій на ринок

Форми інноваційного процесу

Простий - припускає створення і використання нововведення усередині однієї і тієї ж організації

Товарний – діє як мінімум два господарських суб'єкта нововведення (виробник, споживач)

Розширений - поява нових виробників нововведення, порушення монополії виробника-піонера

Етапи інноваційного процесу

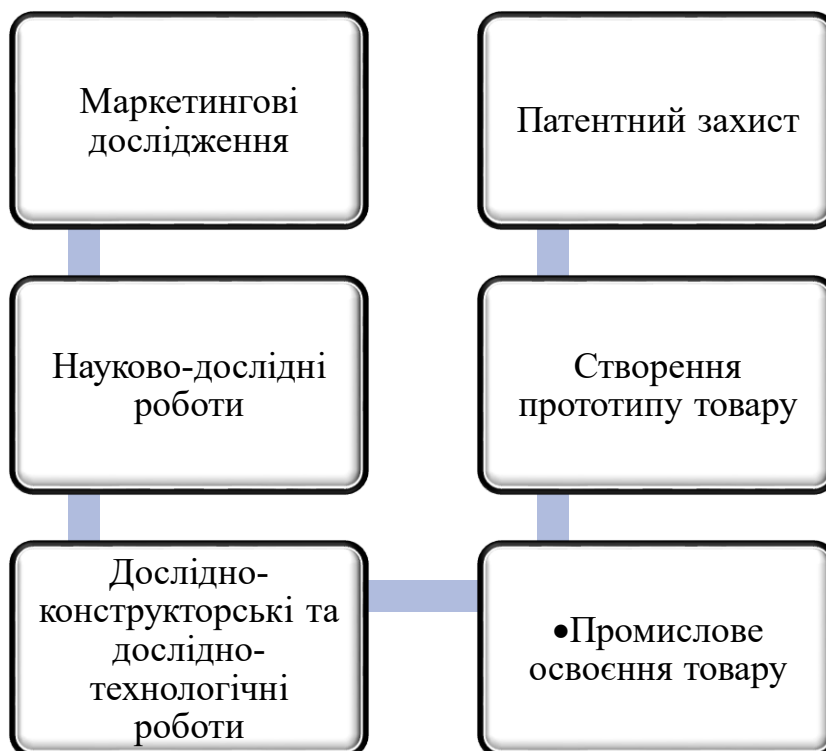

4.2. Циклічний характер інноваційного процесу. Інноваційний продукт на етапі його створення

Інноваційний цикл - це процес, який передбачає наявність зворотного зв'язку між споживачем нового товару і науковою сферою

Життєвий цикл інновацій – період від зародження ідеї, створення новинки та її практичного використання до моменту зняття з виробництва

Етапи створення інноваційного продукту

4.3. Особливості інноваційної продукції на етапах впровадження, зростання, зрілості, занепаду

Стадії життєздатності інноваційного продукту

Контрольні питання

1. Що представляє собою інноваційний процес?
1. Які етапи передбачені в структурі інноваційного процесу? Здійснити їх характеристику.
2. У чому виявляється циклічний характер інновацій?
3. Які стадії інноваційного процесу, поданого у вигляді інноваційного ланцюга?
4. Яка характеристика наукової стадії інноваційного циклу?
5. Яким чином змінюється якість інформації, рівень ризику отримання негативних результатів і витрати за етапами інноваційного циклу в міру руху від фундаментальних досліджень до виробництва продукції?
6. Яку характеристику можна дати круговій моделі інноваційного процесу?
7. Які види кривої життєвого циклу інновацій? Описати їх та виділити відмінності між ними.
8. Якими способами відбувається процес переходу від одного етапу життєвого циклу інновацій до другого?
9. Від чого залежить тривалість інноваційних циклів продукції?
10. Які стадії проходить інноваційний продукт від зародження ідеї до зняття з виробництва? Охарактеризувати їх.
11. Які завдання менеджерів на етапах впровадження, зростання, зрілості, занепаду інноваційного продукту?
12. Які чинники впливають на успіх або провал нововведень? Наведіть приклади.
13. Охарактеризуйте можливі варіанти поширення інновацій у галузі. Чим обумовлене їх відхилення від класичного типу?
14. Які фактори визначають специфіку інноваційних процесів в Україні?

Тема 5. Технологія НДДКР. Організаційна підготовка виробництва

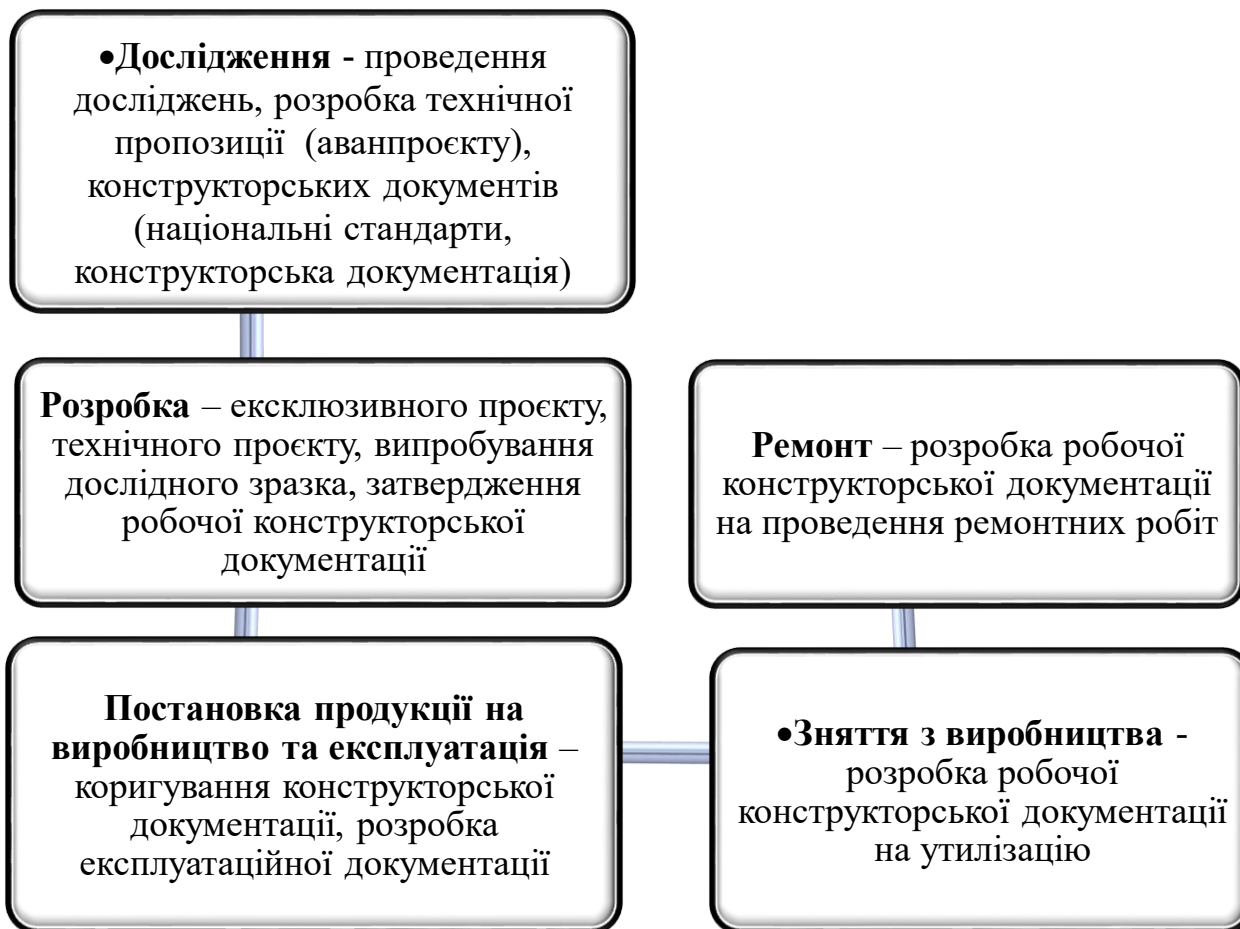
- 5.1. Сутність та етапи технології НДДКР
- 5.2. Процес розробки нового товару
- 5.3. Інтелектуальний капітал в інноваційному циклі створення та освоєння нового продукту
- 5.4. Стадії розроблення конструкторської документації та етапи виконання робіт

5.1. Сутність та етапи технології НДДКР

НДДКР - сукупність робіт, спрямованих на отримання нових знань та їх практичне застосування при створенні нового виробу або технології

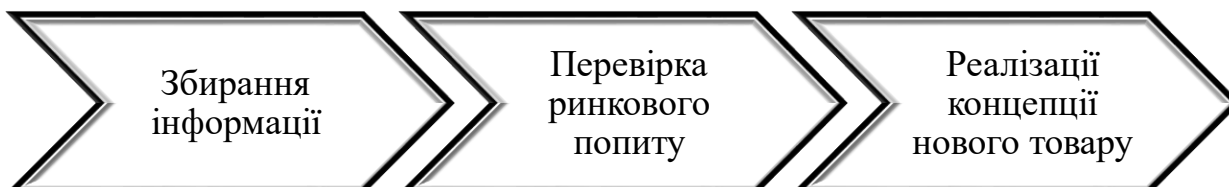
Етапи НДДКР

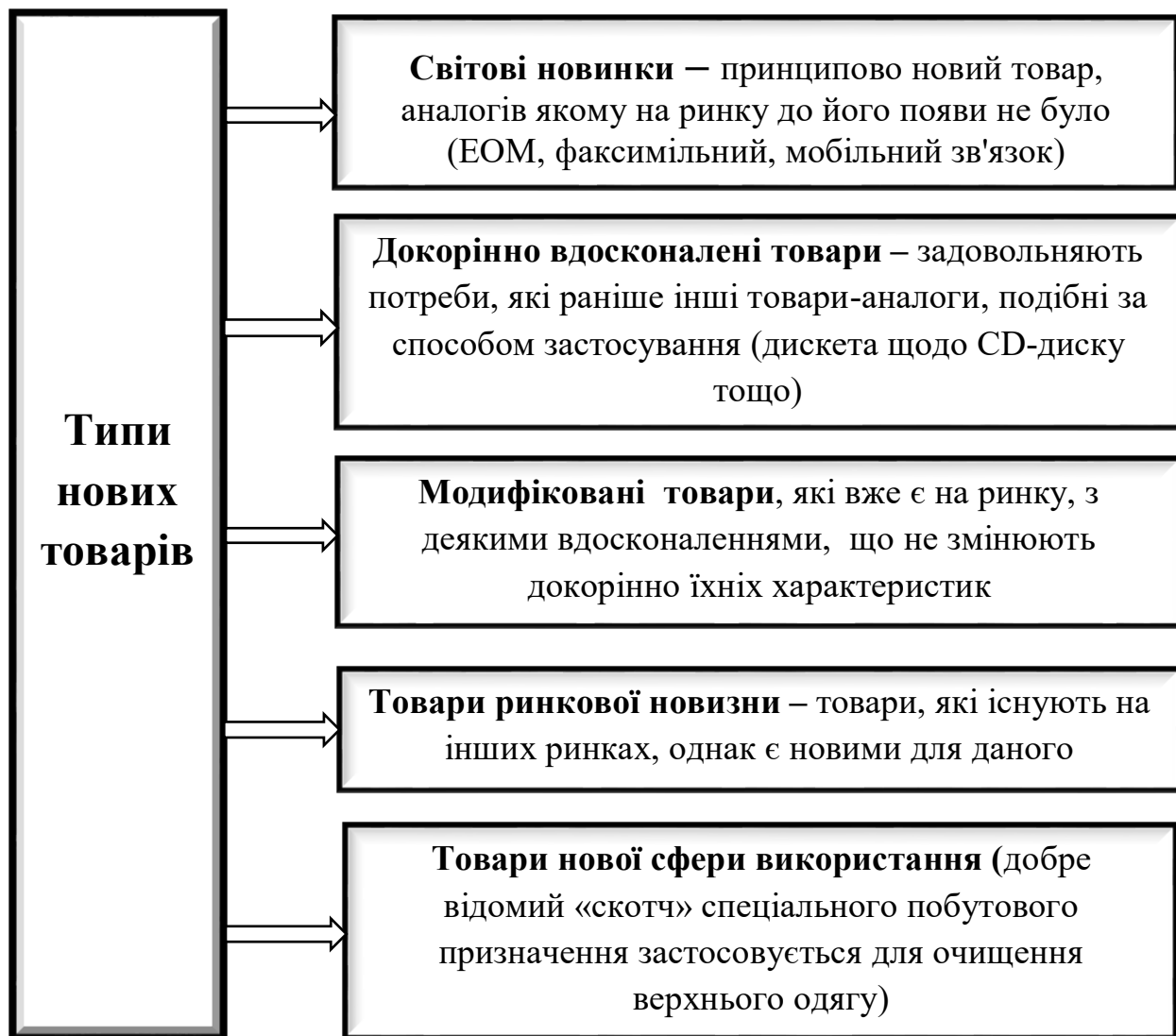

5.2. Процес розробки нового товару

Розроблення нового товару - це процес, що дозволяє пройти від етапу ідеї до етапу реалізації та запуску оригінальних товарів, їх поліпшення і модернізацію шляхом проведення НДДКР, тобто перетворення потреб ринку на концепції, які реалізуються за допомогою готового продукту

Алгоритм розроблення інноваційного продукту

Критерії до відбору ідей нового товару

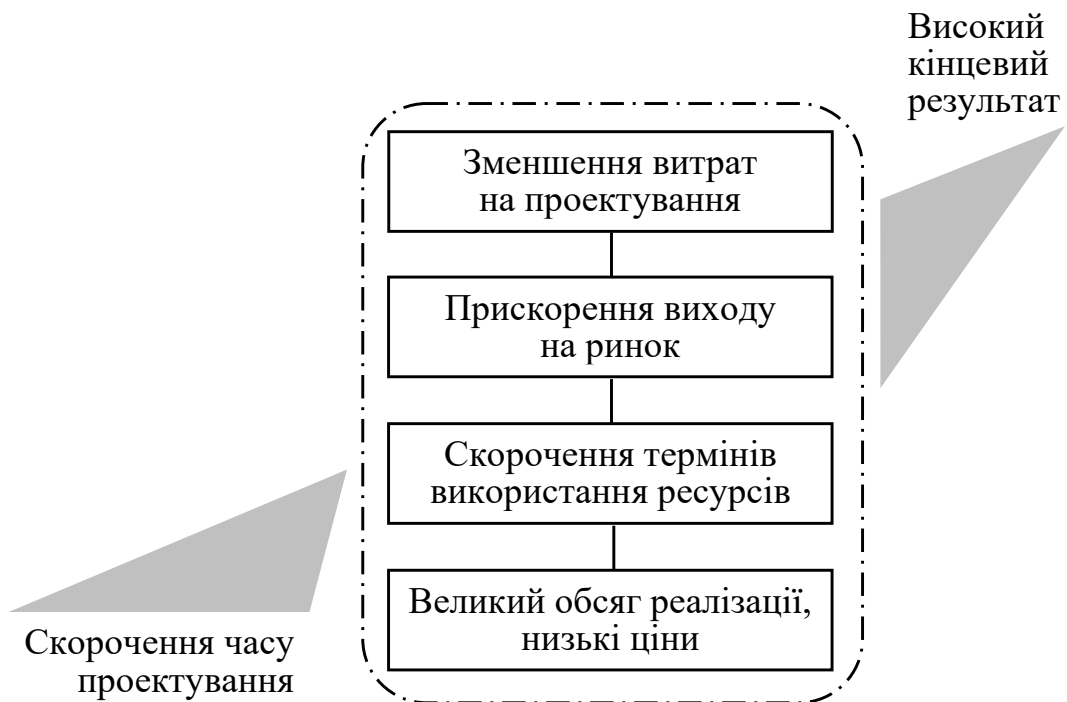
Етапи процесу створення нового товару

Визначальні чинники проєктування товару

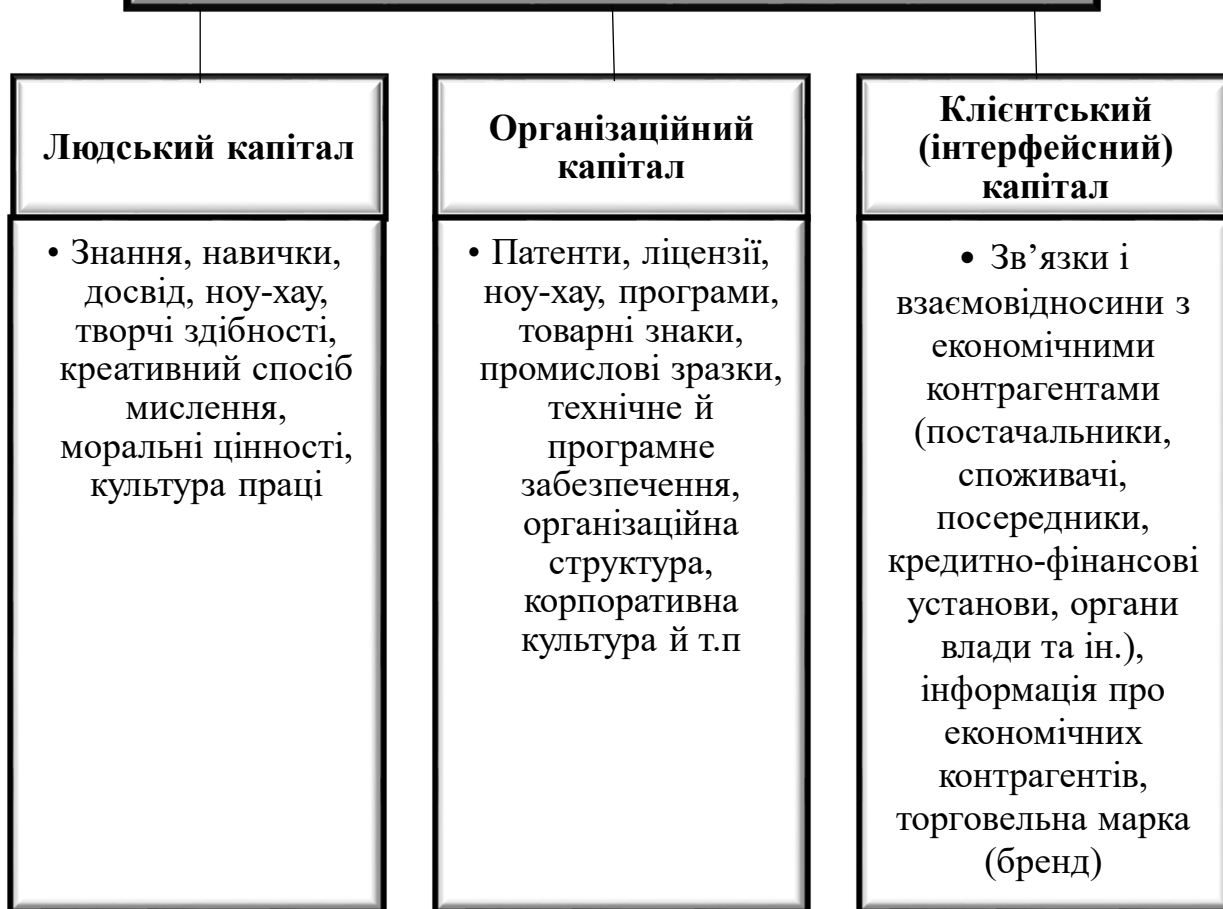
Переваги скорочення термінів проектування товару

5.3. Інтелектуальний капітал в інноваційному циклі створення та освоєння нового продукту

Інтелектуальний капітал - це інформація і знання, якими володіє організація і які можуть бути конвертовані у вартість. Це сукупність інтелектуальних здатностей людей, які мають економічну цінність і використовуються у виробничій системі, він акумулює наукові й повсякденні знання працівників, інтелектуальну власність і накопичений досвід, спілкування й організаційну структуру, інформаційні мережі та імідж фірми (знання працівників, ідеї, винаходи, ноу-хау, патенти, ліцензії, торгові марки, підходи в управлінні, комп'ютерні програми і т.д.)

Структура інтелектуального капіталу

5.4. Стадії розроблення конструкторської документації та етапи виконання робіт

Технічне завдання (ТЗ) - основний відправний документ для проєктування продукції.

У ТЗ установлюються:

- техніко-економічні вимоги до продукції, що визначають її споживчі властивості та ефективність застосування;
- указується перелік технічної документації;
- розробляється порядок здавання та приймання результатів його виконання

Технічні умови – документі, в якому знаходять відображення:

- технічні вимоги, що визначають показники якості та експлуатаційні характеристики продукції (основні параметри та розміри, характеристики та властивості, комплектність, маркування, тип упаковки);
- правила приймання;
- методи контролю (випробувань, аналізу, вимірювань);
- вимоги до транспортування та збереження;
- вказівки щодо експлуатації;
- гарантії постачальника

Контрольні питання

1. У чому сутність технології НДДКР та її складових?
2. Які завдання вирішуються на етапі створення дослідного зразка нової продукції?
3. Які стадії включає процес створення нового продукту?
4. З якою метою здійснюється пробний маркетинг?
5. Які стадії проходять проектно-конструкторські роботи?
6. На якому етапі НДДКР відбувається проектування і вибір інноваційного продукту?
7. Як формується конкурентоспроможний асортиментний ряд продукції підприємства?
8. Який алгоритм розроблення нового продукту?
9. В чому переваги термінів скорочення проектування інноваційного продукту?
10. Яке значення та економічний ефект має типізація технологічних процесів?
11. У чому виражається значення комплексної підготовки підприємства для впровадження нового товару?
12. У чому особливості життєвого циклу інновацій з довготерміновим етапом НДДКР?
13. Яку роль відіграє інтелектуальний капітал в інноваційному циклі створення та освоєння нового продукту?
14. Які складові інтелектуального капіталу? Здійснити їх характеристику.

Тема 6. Управління якістю інновацій

6.1. Система управління якістю інновацій

6.2. Забезпечення якості інноваційного проєкту

6.1. Система управління якістю інновацій

Система управління якістю - сукупність організаційної структури, відповідальності, процедур, процесів і ресурсів, що забезпечують здійснення загального керівництва якістю

Петля якості

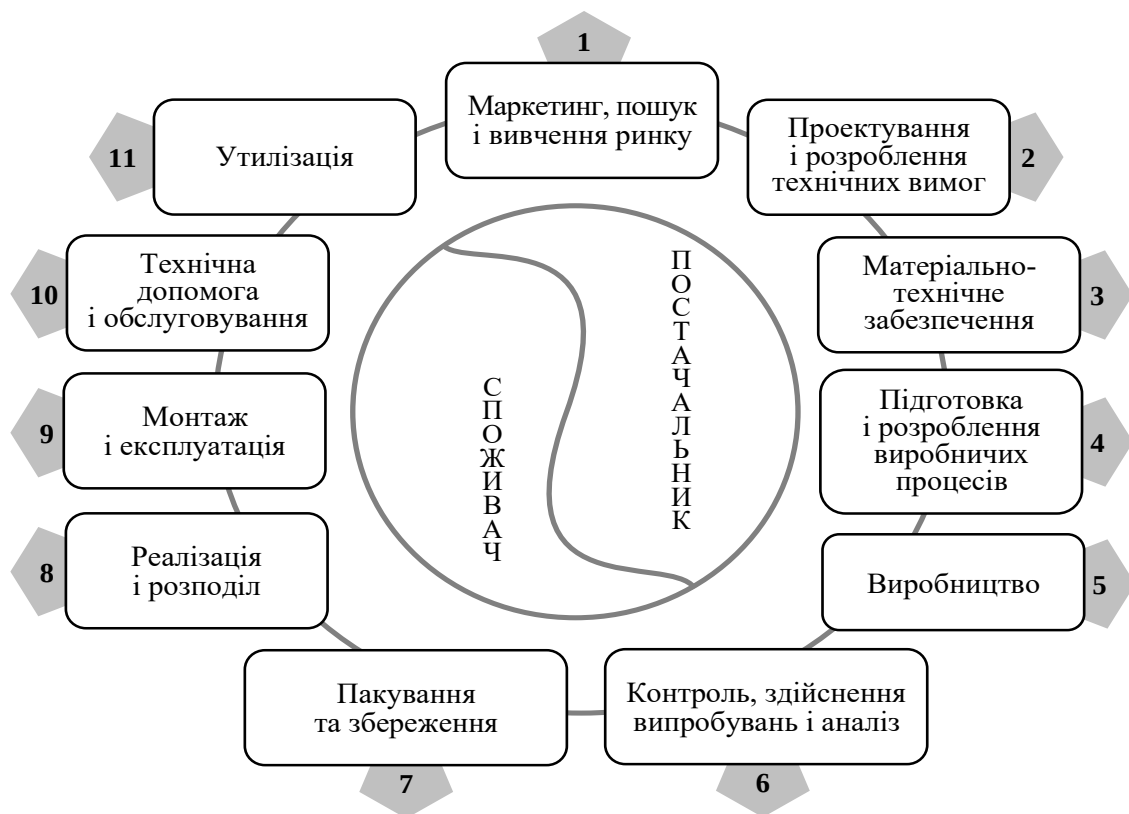
Система якості

Політика підприємства щодо якості

Забезпечення
якості

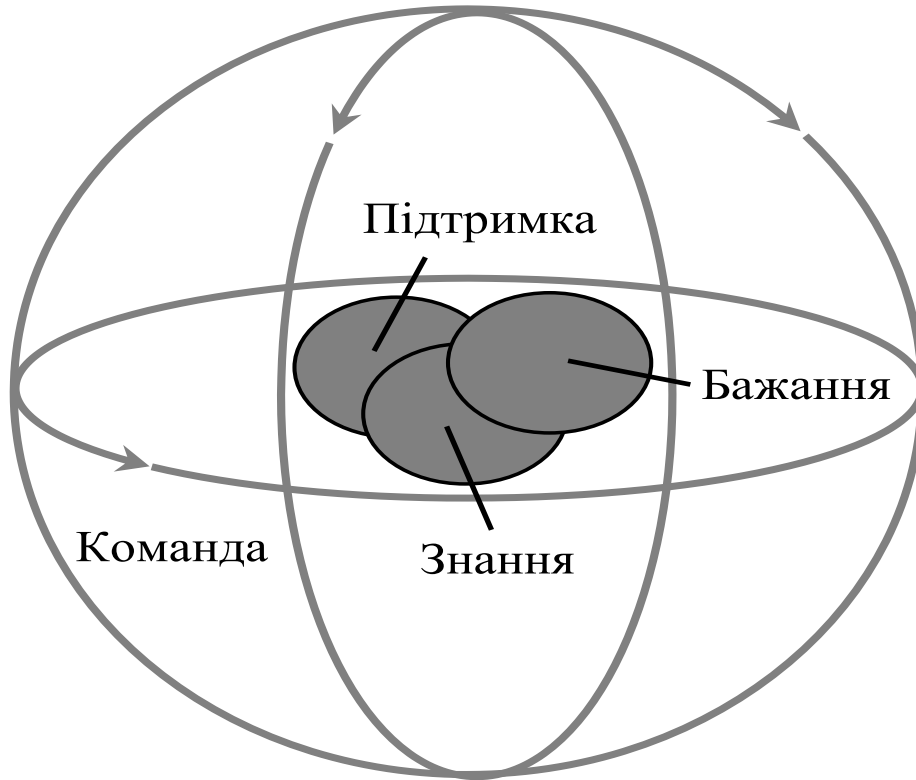
Управління
якістю

Поліпшення
якості

Тривимірна модель програми поліпшення якості

СКЛАДОВІ УСПІХУ

6.2. Забезпечення якості інноваційного проєкту

Напрямки й стратегії забезпечення якості інноваційної продукції

Орієнтація на порівняно прості уніфіковані товари середнього рівня якості (переваги в конкуренції забезпечуються ціновими параметрами)

Орієнтація на товари найвищої споживчої якості, які враховують інтереси і забезпечують найбільший ступінь задоволення цільових груп споживачів

Параметри якості

- технічні вимоги до параметрів деталі, вузла чи виробу;
- правила контролю, випробовування, приймання;
- методи вимірювання та контролю;
- вимоги до зберігання і транспортування;
- вимоги до сервісного обслуговування;
- експлуатаційні вимоги;
- правила ремонту;
- порядок утилізації

Співвідношення об'єктивного рівня якості товарної інновації і сприйманого споживачами

Контрольні питання

1. Як відбувалася еволюція підходів до управління якістю інноваційного проєкту?
2. В чому полягає політика підприємства щодо якості інноваційної продукції?
3. Що включає система управління якістю інновацій на підприємстві?
4. В яких документах відображаються параметри якості інноваційної продукції?
5. Яке співвідношення об'єктивної та суб'єктивної якості? Охарактеризуйте матрицю ДЖ.Саймона.
6. Які складові містить в собі «петля якості»? Надати їх характеристику.
7. В чому сутність тривимірної моделі програми поліпшення якості інновацій?
8. Як співвідноситься об'єктивний рівень якості товарної інновації і сприйманого споживачами?
9. Які принципи оцінювання і показники якості інноваційної діяльності?
10. Які існують підходи до визначення рівня забезпечення якості інновацій?

Тема 7. Управління інноваційним проєктом та оцінювання його ефективності

- 7.1. Поняття та сутність інноваційних проєктів
- 7.2. Управління інноваційним проєктом та його ресурсне забезпечення
- 7.3. Управління проєктними ризиками
- 7.4. Оцінювання ефективності інноваційного проєкту

7.1. Поняття та сутність інноваційних проєктів

Інноваційний проєкт — це система взаємопов'язаних цілей і програм їхнього досягнення, що являють собою комплекс науково-дослідних, дослідно-конструкторських, виробничих, організаційних, фінансових, комерційних й інших заходів, відповідним чином організованих, оформлених комплектом проєктної документації і забезпечуючих ефективне вирішення конкретного науково-технічного завдання

Етапи інноваційного проєкту

Передінвестиційна стадія:

- генерування і конкретизація інноваційної ідеї;
- опрацювання ідеї;
- розробка можливих варіантів;
- вибір оптимального варіанта

Інвестиційна стадія:

- оформлення контрактної документації;
- реалізація проєкту;
- контроль і оперативне регулювання виконання календарних планів і витрат ресурсів;
- подання результатів проєкту замовнику і його завершення

Учасники інноваційного проєкту:

Замовник - майбутній власник і користувач результатів проєкту (як фізичні, так і юридичні особи).

Інвестор - фізичні чи юридичні особи, що вкладають засоби (фінанси) в проєкт.

Проектувальник - спеціалізовані проєктні організації, що розробляють проєктно-кошторисну документацію.

Архітектор - це особа чи організація, що мають право професійно (на основі ліцензії) виконувати роботу зі створення проєктно-кошторисної документації.

Інженер - це особа чи організація, що має ліцензію на заняття інжинірингом, тобто комплексом послуг, пов'язаних із процесом виробництва і реалізації продукції проєкту.

Постачальник - організації, що забезпечують матеріально-технічне забезпечення проєкту (закупівлі і постачання).

Виконавець - (організація-виконавець, підрядчик, субпідрядник) юридичні особи, що несуть відповідальність за виконання робіт відповідно до контракту.

Науково-технічні ради - провідні спеціалісти з тематичних напрямків проєкту, що несуть відповідальність за вибір науково-технічних рішень, рівень їхньої реалізації, повноту і комплексність заходів, необхідних для досягнення проєктних цілей, організовують конкурсний добір виконавців і експертизу отриманих результатів.

Керівник проєкту (у міжнародній термінології, project manager) - юридична особа, якій замовник делегує повноваження з керівництва роботами за проєктом.

Команда проєкту - специфічна організаційна структура, очолювана керівником проєкту і створювана на період здійснення проєкту з метою ефективного досягнення його цілей. Склад і функції команди проєкту залежать від масштабів, складності й інших його характеристик

Підтримуючі структури інноваційного проєкту

7.2. Управління інноваційним проєктом та його ресурсне забезпечення

Управління інноваційним проєктом - процес прийняття і реалізації управлінських рішень, пов'язаних з визначенням цілей, організаційної структури, планування заходів і контролем над ходом їхнього виконання, спрямованих на реалізацію інноваційної ідеї

Менеджмент інноваційних проєктів - прийняття рішень у постійно мінливих умовах, безперервний розгляд програми інновацій та переоцінка її в цілому і складових її частин

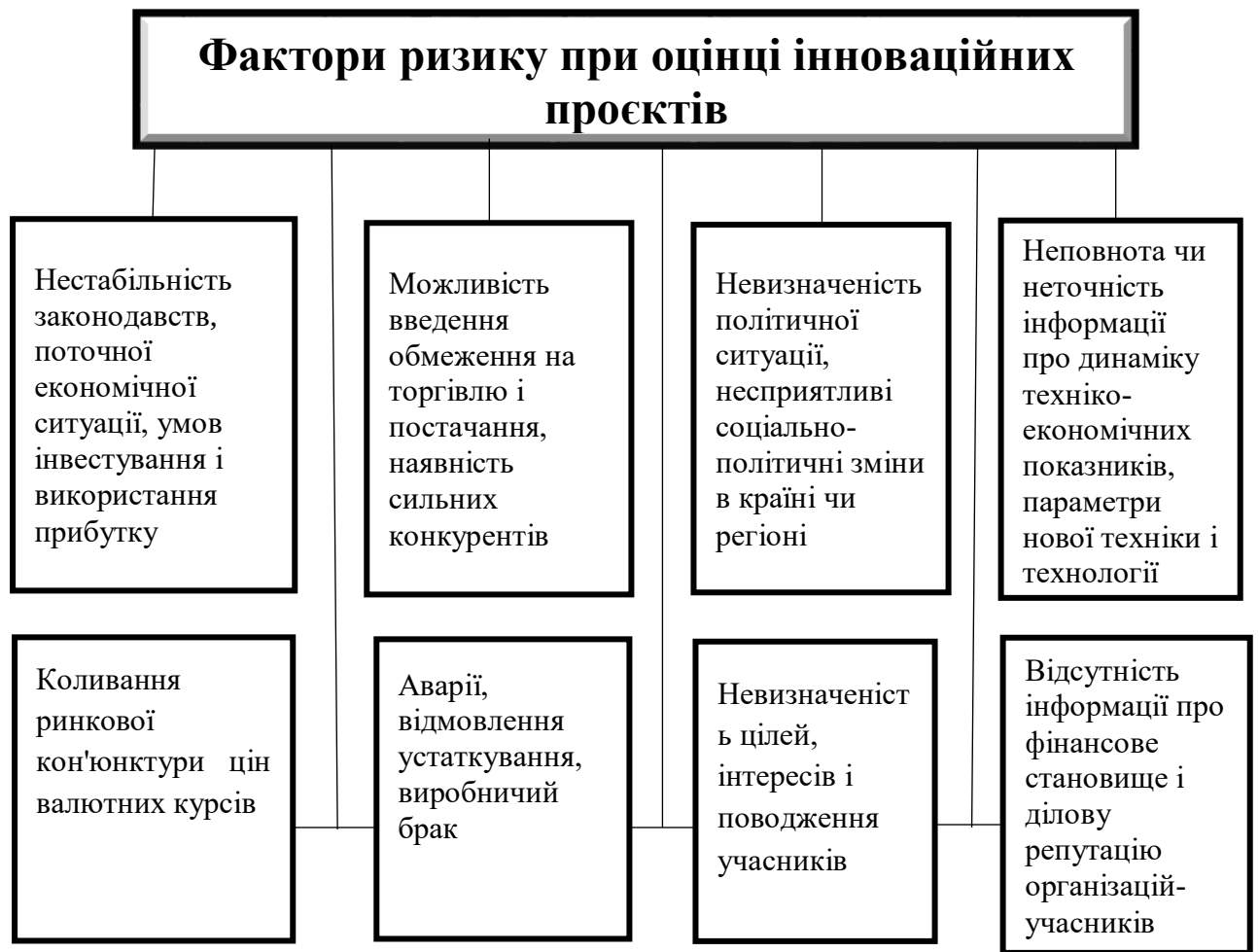
Умови розподілу ресурсів

Загальна величина ресурсів у сфері НДДКР має бути відносно стабільною в часі

Ресурси інвестуються в обладнання, що має фіксовану вартість незалежно від його використання чи в оплату праці персоналу

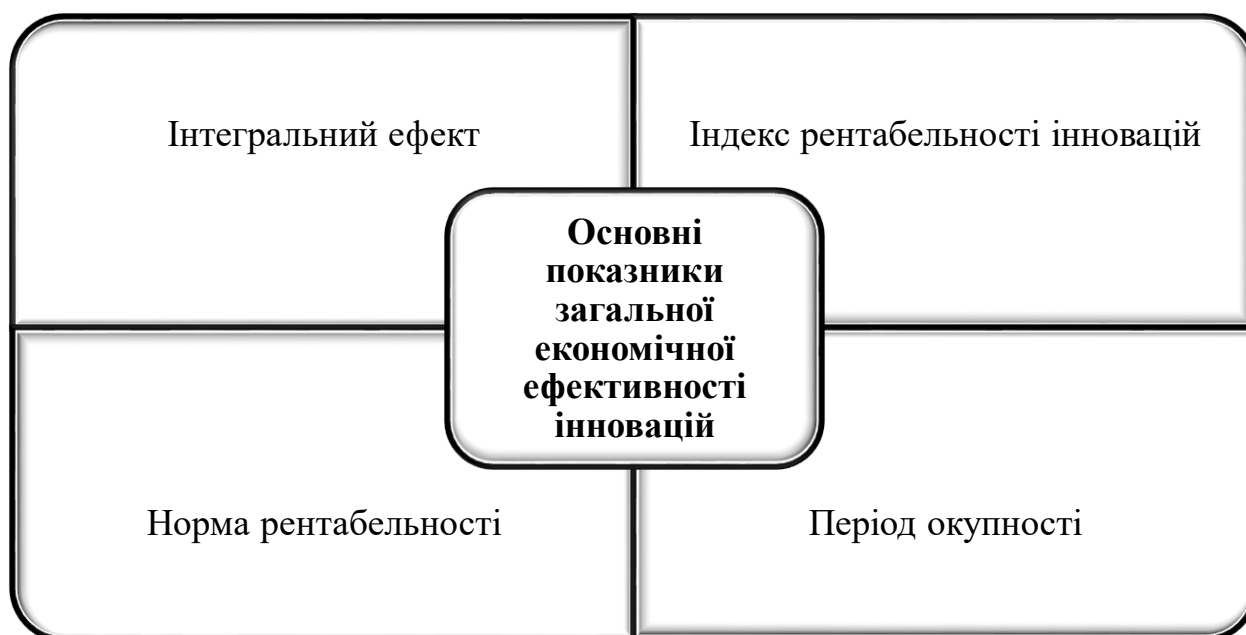
Кожен проєкт вимагає різної комбінації ресурсів, тому через невизначеність у проєктах точний завчасний розподіл ресурсів неможливий

7.1. Управління проєктними ризиками

7.4. Оцінювання ефективності інноваційного проєкту

Види ефекту від реалізації інновацій

Інтегральний ефект (E_{in}) - це різниця результатів та інноваційних витрат за розрахунковий період, яка приведена до одного року (як правило, початкового), тобто з урахуванням дисконтування результатів і витрат E_{in} визначається за формулою:

$$E_{in} = \sum (P_t - Z_t) \times a_t$$

де Z - витрати розрахункового року, P_t - результат діяльності за /-// рік, Z_t - інноваційні витрати за i -й рік, a_t - коефіцієнт дисконтування

Індекс рентабельності (IR) визначається як відношення приведених прибутків до приведених на цю ж дату інноваційних витрат за формулою:

$$I_r = \frac{\sum_{t=0}^n (\Pi_j \cdot a_t)}{\sum_{t=0}^{3p} (K_t \cdot a_t)}$$

де Π_j - прибуток за j -й період, K_t - розмір інвестицій в інновації за i -й місяць

Норма рентабельності (E_r) - норма дисконту, за якою дисконтовані прибутки за визначений проміжок часу стають рівними з інноваційними вкладеннями. У цьому випадку прибутки і витрати інноваційного проєкту визначають шляхом приведення їх до розрахункового моменту, тобто:

$$\Pi = \sum_{t=1}^T \frac{\Pi_t}{(1 + E_r)^t}$$

$$K = \sum_{t=1}^T \frac{K_t}{(1 + E_r)^t}$$

Період окупності T_0 - базується не на прибутку, а на грошовому потоці з приведенням засобів, що інвестуються в інновації, і суми грошового потоку до дійсної вартості. Розраховується за формулою:

$$T_0 = \frac{K}{\Pi}$$

де Π - первісні інвестиції в інновації, K - щорічні грошові прибутки

Контрольні питання

1. Хто є учасниками та підтримуючими структурами інноваційного проєкту?
2. Що лежить в основі управління інноваційним проєктом?
3. З яких етапів складається інноваційний проєкт? Здійсніть їх характеристику.
4. Що представляє собою проєктне управління інноваційним процесом?
5. Яка схема управління інноваційним проєктом?
6. Порівняти паралельну, послідовну і паралельно-послідовну схеми реалізації інноваційних проєктів.
7. Які труднощі виникають в процесі управління інноваціями при розподілі ресурсів?
8. Які види ризиків є найбільш істотними для реалізації інноваційних проєктів та методи їх мінімізації?
9. Які основні показники загальної економічної ефективності інновацій?
10. Які критерії застосовують для оцінки та відбору інноваційних проєктів? Розкрити підхід до їх розрахунку і аналізу.
11. Що значить «інтегральний ефект і як він визначається?
12. Що таке дисконтування грошових потоків?
13. У чому полягає сутність експертних методів оцінювання інноваційних проєктів?

Тема 8. Система стимулювання інноваційної діяльності на підприємстві

8.1. Поняття мотивації інноваційної діяльності на підприємстві

8.2. Методи стимулювання творчої активності персоналу

8.1. Поняття мотивації інноваційної діяльності на підприємстві

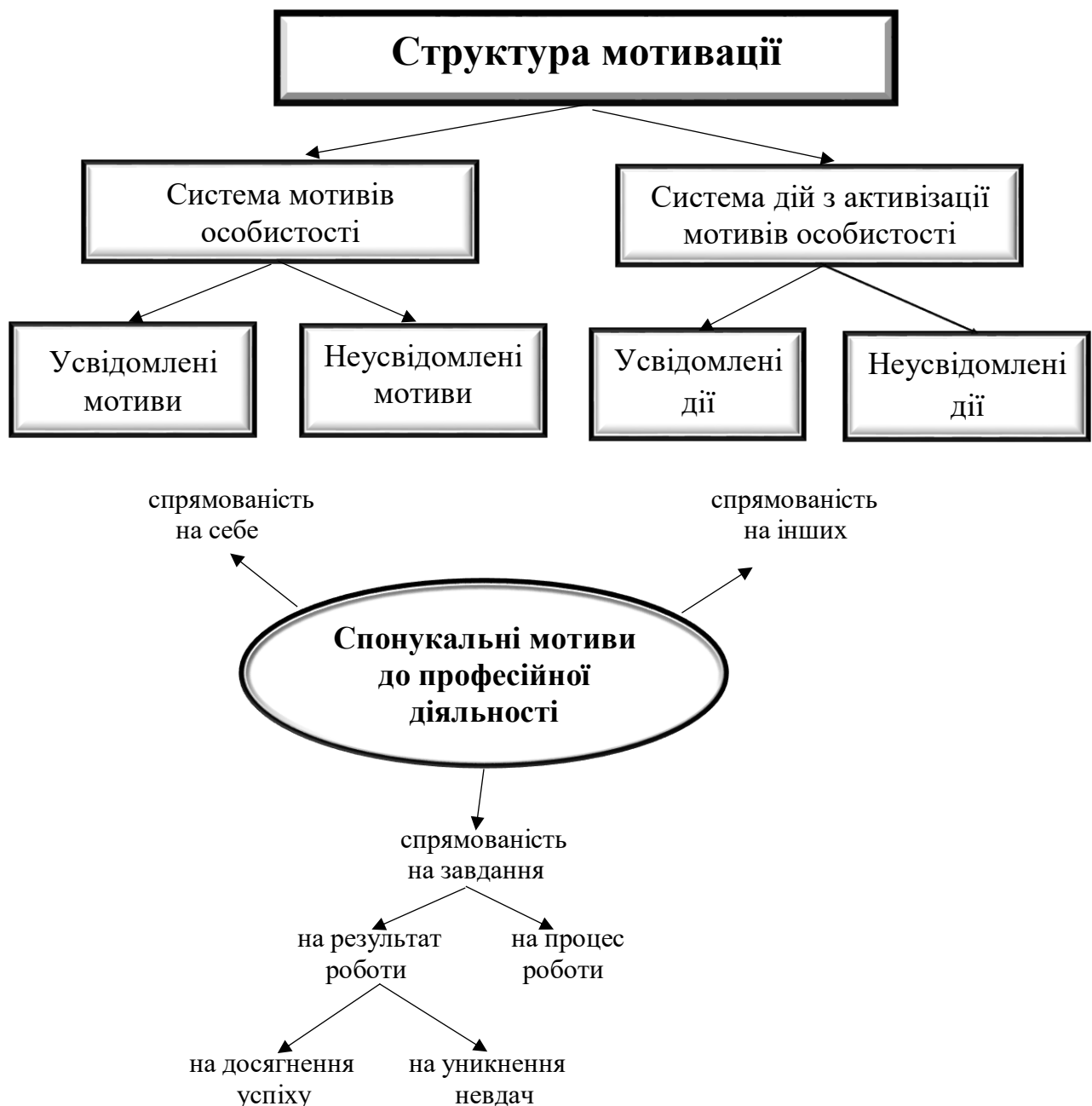
Функціональна структура кадрів - розподіл персоналу, зайнятого у фундаментальних і прикладних дослідженнях, розробках, проектуванні, експериментах. У сучасних умовах також підвищується значення і роль менеджерів-інноваторів, спеціалістів-маркетологів з наукової продукції

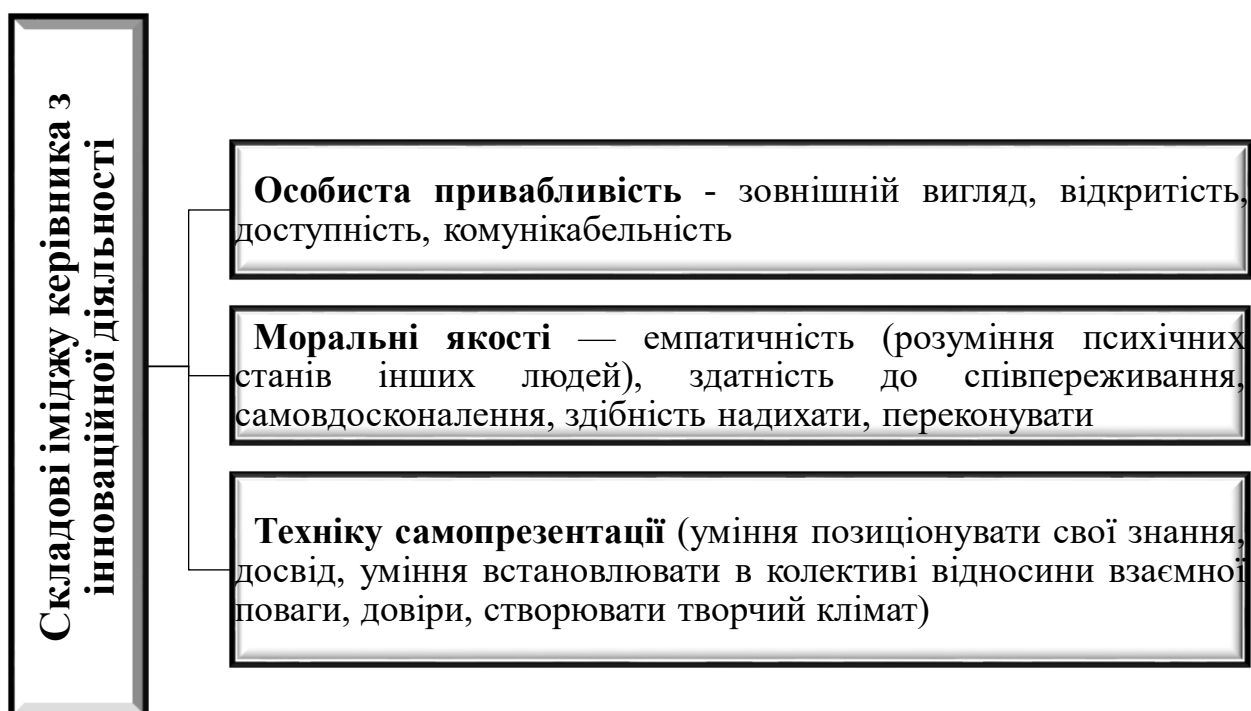
Мотивація - сукупність чинників, які спонукають людину до активної діяльності та приводять до успіху

Мотивація інноваційної діяльності персоналу зумовлена не тільки інтенсивністю особистих мотивів, а й вимогами організації, керівництва, ринку, споживачів та іншими ситуативними чинниками

Стимулювання - різноманітні засоби й методи, які впливають на поведінку і ставлення працівника до своєї діяльності, активізуючи до дії позитивні його функціональні та якісні властивості

8.2. Методи стимулювання творчої активності персоналу

Сутність інноваційної культури організації

- мотивованість робітників до знань і розробки інновацій;
- націленість на результат;
- робота в команді;
- прагнення досягти високого професіоналізму;
- можливість спілкуватись з колегами поза роботою, обмінюватись думками на конференціях, семінарах, виставках;
- свобода висловлення думок, ідей;
- свобода творчості

Контрольні питання

1. В чому полягає сутність мотивації як функції інноваційного менеджменту?
2. Що таке потреби? Охарактеризувати основні мотиваційні теорії потреб.
3. Що представляє собою мотив та мотиваційна структура людини?
4. У чому сутність процесу стимулювання? Розкрити зміст матеріального стимулювання та навести приклади, як воно впливає на інноваційну діяльність.
5. Під впливом яких принципів формуються методи прямого і побічного стимулювання?
6. Які причини викликають необхідність застосовувати «непрямі» методи стимулювання?
7. Який зміст морально-психологічних принципів та їх роль у розвитку творчої активності людини?
8. Які функціональні особливості науково-технічних кадрів?
9. Що лежить в основі атестації персоналу та мотивації їхньої творчої праці?
10. В чому особливості організації наукової діяльності?
11. Які методи використовуються для стимулювання творчої активності наукових кадрів?
12. Яку роль відіграє держава в стимулюванні винахідницької діяльності? Наведіть приклади.

Тема 9. Процес комерціалізації інноваційних розробок

- 9.1 Сутність комерціалізації інноваційних продуктів
- 9.2. Механізм комерціалізації інновацій
- 9.3. Способи комерціалізації інноваційної продукції
- 9.4. Поняття та види ліцензійних угод
- 9.5. Оцінка інноваційних продуктів, придбаних за ліцензійними угодами

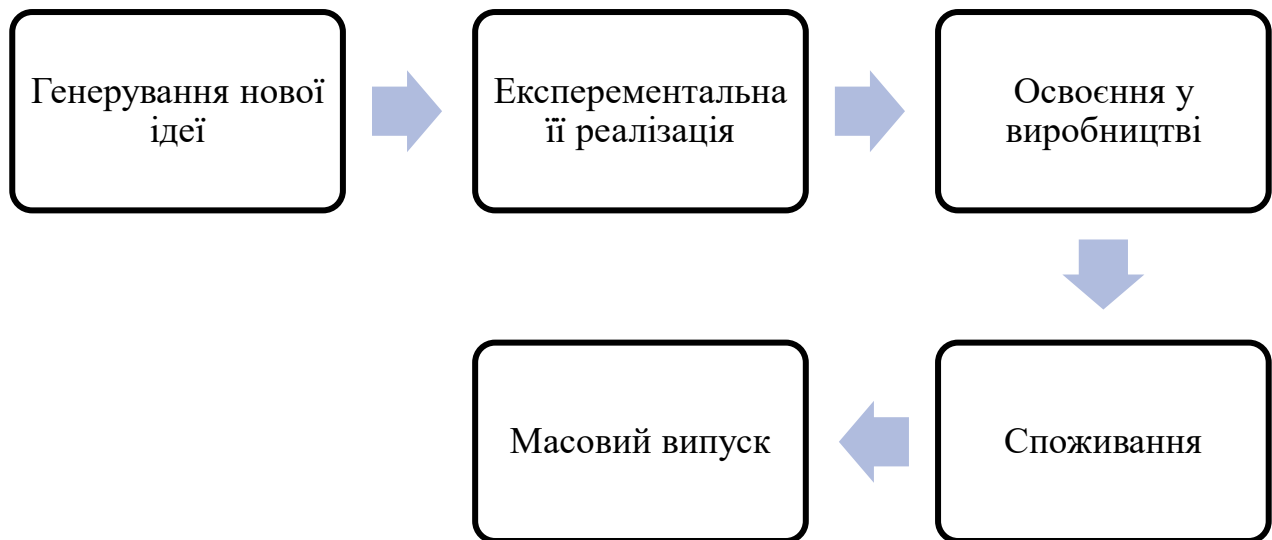
9.1. Сутність комерціалізації інноваційних продуктів

Інноваційний продукт – результат науково-дослідної і/або/ дослідно-конструкторської розробки, що відповідає вимогам до інноваційної діяльності

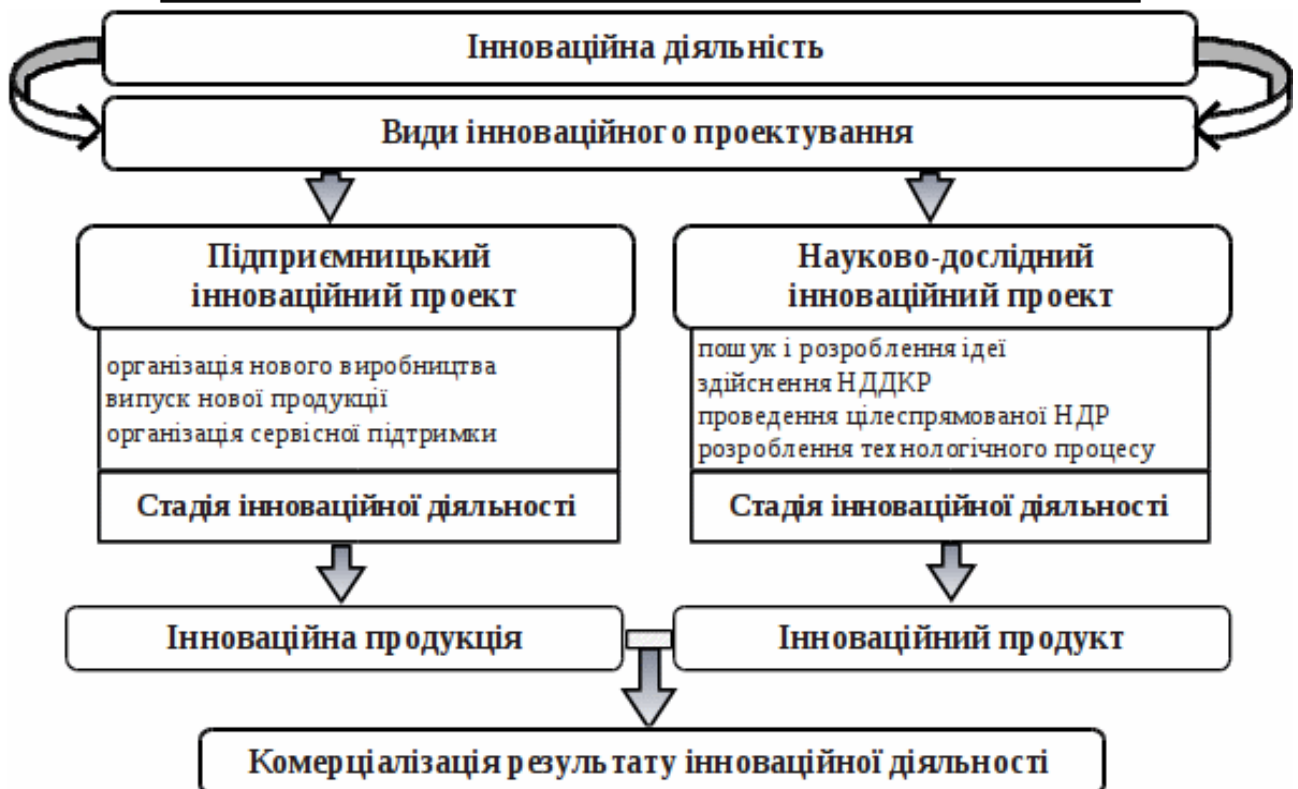
Інноваційна продукція – нові конкурентоздатні товари чи послуги, що відповідають вимогам до інноваційної діяльності

Інноваційний процес – послідовність дій на генерацію ідеї можливого нововведення, його виробництво, оцінку ефективності, маркетинг, продаж і поширення цього нововведення

Трансформація науково-технічних розробок в інноваційний продукт

Інноваційна діяльність за видами інноваційного проектування

Сутність комерціалізації інновацій

Автор
(джерело)

Визначення

Й. Шумпетер

Нові комбінації, що ґрунтуються на:

- застосуванні нових матеріалів і компонентів;
- упровадженні нових процесів;
- відкритті нових ринків;
- запровадженні нових організаційних форм (управлінські інновації)

Дж. Хікс

Процес формування капіталістичних відносин

А.Г. Загородній

Г.Л. Вознюк

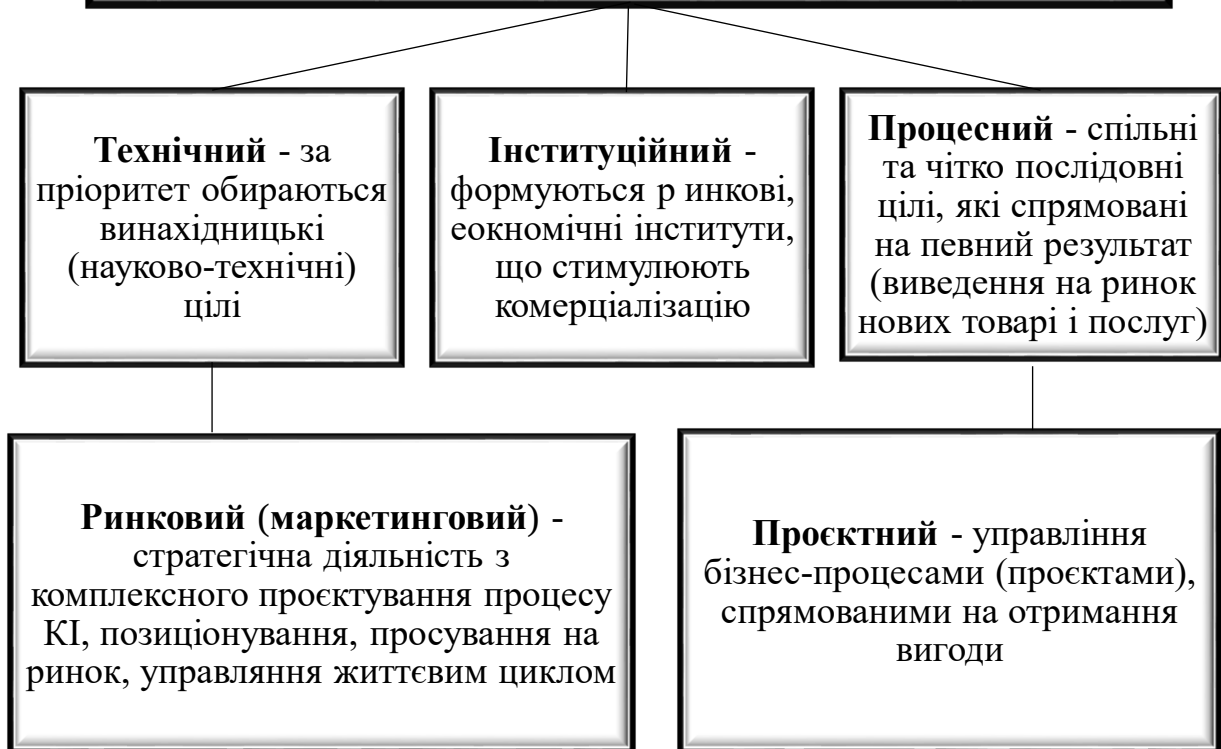
- Широке використання комерційних засад в економіці, зростання кількості комерційних структур.
- Підпорядкування діяльності підприємства меті отримання прибутку

Економічна
енциклопедія

Процес, що пов'язаний із практичним використанням результатів наукових досліджень і розробок з метою виведення на ринок нових або поліпшених товарів, послуг, процесів та отримання комерційного ефекту

Комерціалізація інновацій - процес залучення об'єктів інноваційної діяльності в економічний оборот, тобто використання нематеріальних (матеріальних) активів у господарській діяльності підприємств

Сучасні підходи до комерціалізації інновацій

9.2. Механізм комерціалізації інновацій

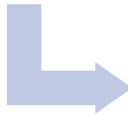
Механізм комерціалізації інновацій- відтворення руху інноваційного капіталу з метою отримання прибутку

Організаційно-економічний механізм комерціалізації науково-технічних розробок — комплекс законів, закономірностей, факторів, принципів та методів формування та функціонування системи, яка покликана задовольняти суспільні потреби шляхом отримання комерційного ефекту від ринкової реалізації продукту, отриманого внаслідок наукового пошуку

Трансформація результатів наукових досліджень в інтелектуальний капітал

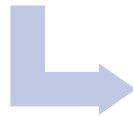
**Трансформація
наукової продукції в
об'єкти права ІВ**

- юридичне закріплення ексклюзивних (виключних) прав авторів на їх застосування, реалізацію, розповсюдження та інші форми використання

**Комерціалізація
об'єктів прав ІВ**

- в статусі товару,
- фундаментальною ознакою
- якого є ціна, що потребує їх вартісної оцінки

**Капіталізація
об'єктів ІВ**

- як нематеріальних активів на балансі підприємства

9.3. Способи комерціалізації інноваційної продукції

Способи комерціалізації

Самостійне використання розробки для організації бізнесу — організації виробництва та збут готової продукції.

Переуступка частини інтелектуальних прав — продаж ліцензій, франчайзинг, спільні патенти, передача ноу-хау.

Повна передача інтелектуальних прав — договір-відчуження виняткових прав, продаж патентних прав, договір підряду на подальше проведення досліджень з переходом патентних прав до замовника.

Інжиніринг - проєктні, практичні роботи, технологічні послуги.

Передача технологій в рамках спільних підприємств — об'єднання зусиль, знань, досвіду у виробництві нової продукції з поділом спільного ризику.

Промислова кооперація — інтенсивний технологічний обмін для збільшення серійності виробництва, пошуку нових ринків збуту, зменшення виробничих витрат.

Технічна допомога — виконання досліджень, навчання, підготовка кадрів, елементи інжинірингових послуг, підрядних робіт, контрактів на оренду приладів та інструментів.

Франшизінг — мобільна та гнучка форма передачі технологій для швидкого виходу на ринок без значних інвестицій, для отримувача — менша небезпека невдачі і провалу.

Лізинг — оренда прав і технологій за умови сплати періодичних лізингових платежів.

Міжфірмова науково-технічна кооперація — тривалі об'єднання промислових компаній між собою чи з університетами на основі угод про спільне фінансування НДДКР для скорочення строків розробки і освоєння проєктів та просування інноваційної продукції на ринок.

Науково-технічні стратегічні альянси (консорціуми, спільні підприємства, спільна науково-технічна і виробнича діяльність) — об'єднання з науковими установами, державними лабораторіями для спільного проведення НДДКР, обміну науковими досягненнями, виробничим досвідом, підготовка кваліфікованих кадрів

9.4. *Поняття та види ліцензійних угод*

Ліцензіар - особа, що має право видавати ліцензії іншим особам (ліцензіатам)

Ліцензіат - юридична особа або індивідуальний підприємець, які мають ліцензію на здійснення конкретного виду діяльності (виробництво продукції, надання послуг)

Ліцензійні угоди - угоди про передачу ліцензіаром ліцензіату прав на промислове і комерційне використання у певних межах винаходів, «ноу-хау», товарних знаків тощо на обумовлений термін за певну винагороду

Ліцензії на ноу-хау

Чисті (самостійні) ліцензії

- Продаються за самостійними договорами про передачу прав на використання винаходів та ноу-хау.
- Якщо продаж супроводжується поставкою зразків обладнання та наданням інжинірингових послуг з їх освоєння, то у ліцензійні угоди включають додаткові зобов'язання з поставки та надання послуг

Супутні ліцензії

- Продаються шляхом включення їх у контракти з поставки товарів, зокрема машин, обладнання, приладів, причому ціни та умови платежу за такі ліцензії можуть бути виділені окремо чи включені у загальні суми контрактів

9.5. Оцінка інноваційних продуктів, придбаних за ліцензійними угодами

Фактори впливу на мінімальну вартість ліцензії

- оформлення та підтримання чинності прав інтелектуальної власності;
- витрати на проведення попередніх переговорів з укладення ліцензійної угоди;
- витрати ліцензіара на здійснення обов'язків за ліцензійною угодою (навчання, технічна допомога, постачання вузлів і деталей, сировини);
- витрати ліцензіара на НДДКР і освоєння виробництва продукції по патенту

Максимальна вартість - визначаються на основі оцінки витрат ліцензіата на реалізацію найкращої альтернативи придбання ліцензії (проведення НДДКР, придбання іншої ліцензії, відмова від придбання ліцензій)

Ціна ліцензії обчислюється таким чином:

$$Ц_n = [(C_p + C_a + C_n) K_1 K_2 K_3 K_4 p A_r T] K_5 K_6 ,$$

де:

C_p, C_a, C_n - наведені витрати відповідно на створення об'єкта, забезпечення його правового захисту, маркетингові дослідження;

p - середньостатистична ставка роялті;

A_r - база для розрахунку роялті (річний обсяг використання, економічний прибуток від використання оцінюваного об'єкта);

T – період використання ліцензії;

K₁ - коефіцієнт техніко-економічної вагомості об'єкта правового захисту;

K₂ - коефіцієнт виробничої готовності цього об'єкта;

K₃ - коефіцієнт надійності правового захисту оцінюваного об'єкта;

K₄ - коефіцієнт морального старіння оцінюваного об'єкта;

K₅ - коефіцієнт правової вагомості оцінюваного об'єкта на момент розрахунку;

K₆ - коефіцієнт правової вагомості оцінюваного об'єкта

Основні показники ліцензійної угоди

База роялті - ціна одиниці або всієї продукції за ліцензією; обсяг продукції, виготовленої із застосуванням способу; вартість певної сировини; прибуток

Ставка роялті - типова для даної галузі або для інших ліцензій того ж ліцензіара і / або ліцензіата

Термін ліцензії - визначається терміном морального старіння об'єкта ліцензії, не може бути більше терміну дії патенту або менше, ніж характерний термін освоєння виробництва у даній галузі

Ціна ліцензії - це вибір виду ліцензійних платежів із можливих варіантів:

- *періодичні платежі* (процентні відрахування) протягом терміну дії ліцензійної угоди (роялті);
- *фіксовані платежі* - виплата одноразово або в розстрочку (паушальний платіж);
- *комбіновані (змішані) платежі* - роялті в поєднанні з паушальним платежем

Способи ліцензійних платежів:

готівка - паушальні платежі та роялті або їх комбінація;
зустрічні поставки товарів або надання послуг;
змішана форма - готівка, бартер, послуги

Якщо з загального прибутку, який одержує ліцензіат, є можливість вирахувати прибуток, що генерується предметом ліцензії, ціну ліцензії розраховують за формулою:

$$PV = \Pi * Д ,$$

де:

Π - прибуток, що генерується предметом ліцензії протягом дії ліцензії;

$Д$ - частка ліцензіара в прибутку ліцензіата

За **методом роялті** ціну ліцензії розраховують за формулою:

$$PV = \sum_{t=1}^n C_t * \frac{R_t}{100} ,$$

де:

PV- дійсна вартість ліцензії, що дорівнює сумі виплат роялті протягом терміну дії ліцензії, грн.;

C_t - прогнозовані грошові потоки, що генеруються предметом ліцензії в періоді t , грн.;

t - розрахунковий термін дії ліцензії;

R_t - ставка роялті в періоді t , %.

Якщо за базу взято вартість продажів випущеної за ліцензією продукції або її собівартість, то величина грошового потоку в періоді t визначається за формулою:

$$C_t = V_t * Z_t,$$

де:

V_t - кількість виробленого товару в натуральних одиницях у періоді t ;

Z_t - ціна одиниці виробленого товару або її собівартість у періоді t грн.

C_t - дохід або прибуток, що генерується предметом ліцензії в t -му періоді, грн.

Якщо за базу береться вартість основної перероблюваної сировини, тоді:

$$C_t = M_t$$

M_t - вартість основної перероблюваної сировини у t -му періоді, грн.

Ціну ліцензії у вигляді *паушального платежу* розраховують за формулою:

$$PV = \sum_{t=1}^n C_t * \frac{R_t}{100} * \frac{1}{\left(1 + \frac{i_t}{100}\right)^t},$$

де:

PV - дійсна вартість ліцензії, до дорівнює паушальному платежу, грн.;

C_t - прогнозовані грошові потоки від використання предмета ліцензії в t -у періоді, грн.;

t - розрахунковий термін дії ліцензії;

R_t - ставка роялті в t -му періоді, %;

i_t - ставка дисконту в t -му періоді, %.

Ціна ліцензії у вигляді паушального платежу менша за суму платежів роялті, оскільки в рівнянні для паушального платежу грошові потоки C_t зменшуються на коефіцієнт дисконту в періоді t :

$$\frac{1}{\left(1 + \frac{i_t}{100}\right)^t} < 1$$

Контрольні питання

1. Що закладено в поняття «науково-технічна продукція»? Які приклади можна навести?
2. Як відбувається процес трансформації науково-технічних розробок в інноваційний продукт?
3. Які переваги комерціалізації інновацій для підприємства-розробника?
4. Які суб'єкти формують інституційне середовище для комерціалізації інновацій?
5. Як відбувається процес трансформації результатів наукових досліджень в капітал?
6. У чому полягає змістовна характеристика ліцензійних операцій: визначення поняття, учасники та їх взаємодія?
7. Як здійснюється оцінка інноваційних продуктів, придбаних за ліцензійними угодами?
8. Які недоліки використання методу розрахунку ціни ліцензії на основі розміру прибутку ліцензіата?
9. Як визначається кінцева (справедлива) вартість ліцензії?
10. Які основні критерії для надбавки до вартісної оцінки ліцензії?
11. Від чого залежить величина грошових потоків і ставки роялті?

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Нове явище, новаторство або будь-яка зміна, яка вноситься суб'єктом господарювання у власну діяльність із метою підвищення своєї конкурентоспроможності як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках – це:

- а) інновація;
- б) інвестиція;
- в) модель розвитку організації;
- г) інноваційна стратегія

2. Механізм дії керуючої системи, яка створює для інноваційного процесу та інноваційної діяльності сприятливі умови й можливості для розвитку і досягнення ефективного результату – це:

- а) інноваційна стратегія;
- б) інноваційний менеджмент;
- в) інвестиційна стратегія;
- г) організаційна структура

3. Інноваційний менеджмент як система управління складається з:

- а) керуючої підсистеми;
- б) керованої підсистеми;
- в) відповіді а і б вірні;
- г) організаційної структури

4. Критеріями ефективності інноваційних процесів є:

- а) економічні показники, за допомогою яких можна визначити приріст економічного результату відносно витрат;
- б) прибуток і доходність фірми;

- в) створення нових продуктів, технологій, послуг, що впливають на рівень життя суспільства;
- г) усі відповіді вірні

5. Основними цілями інноваційного менеджменту слід уважати:

- а) забезпечення довгострокового функціонування інноваційного процесу;
- б) ефективна організація всіх складових елементів і систем інноваційного процесу;
- в) створення конкурентоспроможної інноваційної продукції, технологій найбільш ефективним і оптимальним шляхом;
- г) усі відповіді вірні

6. Завдання інноваційного менеджменту:

- а) вироблення стратегічної інноваційної політики і механізмів її здійснення;
- б) створення організаційно-виробничої структури і структури управління інноваційною діяльністю;
- в) спостереження (контроль) за виконанням етапів, стадій інноваційного процесу в часі та синхронізацією всіх видів діяльності;
- г) усі відповіді вірні

7. Інноваційна інфраструктура або комплекс інституцій – це:

- а) інноваційна система;
- б) інноваційна діяльність;
- в) інноваційний тип;
- г) немає правильної відповіді

8. Інноваційні системи розглядаються на:

- а) мікрорівні;
- б) мезорівні;
- в) макрорівні;

г) усі відповіді вірні

9. Основними елементами інноваційної системи є такі підсистеми:

- а) сфера НДДКР;
- б) інноваційна інфраструктура;
- в) інституції правового, соціального та фінансового характеру.
- г) усі відповіді вірні

10. Інноваційна система є ефективною, якщо:

- а) інформація вільно рухається в усіх напрямках;
- б) кожний елемент інноваційної структури відповідає своєму призначенню;
- в) перехід від одного етапу інновації до іншого здійснюється з мінімальними витратами;
- г) усі відповіді вірні

11. Джерелами фінансування інновацій є:

- а) державні асигнування;
- б) кредитні ресурси;
- в) венчурний капітал;
- г) усі відповіді правильні

12. До недержавних джерел фінансування інновацій зараховують:

- а) банки;
- б) пенсійні фонди;
- в) страхові компанії;
- г) усі відповіді вірні

13. Інвестиційна діяльність підприємства розглядається як:

- а) категорія, яка дозволяє об'єднувати різні ресурси майнові та інтелектуальні;
- б) категорія, яка відбиває рівень розвитку промислового підприємства;

- в) взаємозв'язок процесів вкладення ресурсів і отримання доходів;
- г) усі відповіді правильні

14. Державне фінансування інноваційної діяльності здійснюється через:

- а) кредити;
- б) гранти і субсидії;
- в) гарантії;
- г) усі відповіді правильні

15. Іноземні інвестиції в НДДКР дають змогу:

- а) вдосконалювати і адаптувати інновації до місцевого ринку та споживачів;
- б) створити нові товари відповідно до місцевого попиту;
- в) використати глобальний науково-дослідний потенціал;
- г) усі відповіді правильні

16. У ході інноваційно-інвестиційної діяльності підприємство має можливість:

- а) оновлювати основні виробничі фонди;
- б) удосконалювати методи управління;
- в) накопичувати фінансові ресурси;
- г) усі відповіді правильні

17. До джерел фінансування інновацій належать:

- а) власні кошти суб'єктів господарювання;
- б) приватні кошти;
- в) іноземні кошти;
- г) усі відповіді правильні

18. Найважливішим критерієм при виборі варіанта організаційної структури є:

- а) простота і гнучкість;
- б) здатність реагувати на зміни середовища;
- в) зниження витрат на управління;
- г) усі відповіді правильні

19. Довгострокова модель розвитку організації, яка приймається для досягнення цілей і враховує обмеження внутрішнього і зовнішнього середовища – це:

- а) SWOT - аналіз;
- б) організаційна структура;
- в) стратегія;
- г) немає правильної відповіді

20. Реалізація стратегічних інноваційних завдань фірми передбачає досягнення таких цілей:

- а) зниження витрат виробництва;
- б) посилення конкурентних позицій;
- в) підвищення якості продукції або послуг;
- г) усі відповіді вірні

21. Інноваційна стратегія, яка розробляється фірмами, що виконують супідрядні роботи на замовлення головної фірми, і які забезпечують високі критерії якості роботи та гнучкість пристосування до вимог, нових технологій та ринків збуту – це:

- а) традиційна стратегія;
- б) захисна стратегія;
- в) імітаційна стратегія;
- г) залежна стратегія

22. Основу інноваційного потенціалу підприємства складають:

- а) кадрова складова;
- б) матеріально-технічна складова;
- в) інтелектуальна власність;
- г) усі відповіді вірні

23. Інноваційна стратегія, яка пов'язана з прагненням фірми досягти технічного та ринкового лідерства шляхом створення та впровадження нових продуктів – це:

- а) стратегія наступу;
- б) захисна стратегія;
- в) імітаційна стратегія;
- г) залежна стратегія

24. Розробка нововведень може здійснюватися такими організаційними структурами:

- а) внутрішньо фірмовою мережею підрозділів з наукових досліджень;
- б) спеціальними незалежними дослідницькими фірмами;
- в) технопарками при ВНЗ;
- г) усі відповіді вірні

25. Інноваційна стратегія, яку використовують фірми, які придбали у фірми –піонера ліцензію на певні нововведення, і досягають при виробництві продукції певних переваг завдяки зниженню вартості, залучаючи дешеву робочу силу чи місцеві ресурси – це:

- а) традиційна стратегія;
- б) захисна стратегія;
- в) імітаційна стратегія;
- г) стратегія наступу

26. Документ, що дозволяє зафіксувати прийняту на підприємстві стратегію розвитку показників – це:

- а) стратегічна карта;
- б) SWOT - аналіз;
- в) збалансована система показників;
- г) усі відповіді вірні

27. Інноваційна стратегія, яка є реакцією керівництва на зовнішні сигнали ринку, що полягає у пошуку споживача з нетиповими, але значущими різновидами потреб – це:

- а) стратегія «ніші»;
- б) захисна стратегія;
- в) імітаційна стратегія;
- г) залежна стратегія

28. Використання стратегічних карт полягає у:

- а) плануванні;
- б) контролюванні виконання стратегічних заходів;
- в) заохоченні персоналу;
- г) усі відповіді вірні

29. Система стратегічного управління підприємством на основі оцінки її ефективності з урахуванням фінансових аспектів, аспектів взаємовідносин з клієнтами, внутрішніх бізнес-процесів – це:

- а) інноваційних потенціал підприємства;
- б) SWOT – аналіз;
- в) збалансована система показників;
- г) усі відповіді вірні

30. Інноваційна стратегія, яку використовують переважно ТНК, які працюють у різних сферах бізнесу і на різних ринках – це:

- а) стратегія «ніші»;
- б) змішана стратегія;
- в) імітаційна стратегія;
- г) залежна стратегія

31. Побудова діагностичного профілю інноваційного потенціалу передбачає аналіз:

- а) інформаційного блоку;
- б) технологічного блоку;
- в) інтелектуального блоку;
- г) усі відповіді вірні

32. Джерелами інновацій є:

- а) аналіз потреб споживачів;
- б) аналіз діяльності конкурентів;
- в) торговий персонал і дилери підприємства;
- г) усі відповіді вірні

33. Період швидкого сприйняття нового товару ринком і швидкого отримання прибутків називається:

- а) етап зрілості;
- б) етап розробки;
- в) етап зростання;
- г) немає правильної відповіді

34. Тривалість життєвого циклу інновації залежить від:

- а) здатності фірми-інноватора прискорити процес перетворення ідеї на матеріалізований продукт;

- б) співвідношення попиту і пропозиції на ринку;
- в) відповіді а і б правильні;
- г) немає правильної відповіді

35. Простий інноваційний процес, розширений інноваційний процес, товарний інноваційний процес – це:

- а) життєвий цикл інноваційного процесу;
- б) логістичні форми інноваційного процесу;
- в) моделі інноваційного процесу;
- г) комерціалізації інновацій

36. Основними джерелами інновацій є:

- а) результати аналізу розробок у галузі науки і техніки;
- б) результати аналізу тенденцій розвитку науково-технічного прогресу;
- в) розробки науково-технічних працівників самого підприємства;
- г) усі відповіді вірні

37. Інноваційний проєкт – це:

- а) система взаємопов'язаних цілей і програм їхнього досягнення;
- б) комплекс НДДКР, виробничих, організаційних, фінансових, комерційних заходів, оформлених комплексом проектної документації;
- в) відповіді а і б вірні;
- г) немає правильної відповіді

38. Управління інноваційним проєктом здійснюється на основі:

- а) прийняття і реалізація управлінських рішень;
- б) визначення цілей та організаційної структури;
- в) планування заходів і контроль над їх виконанням;
- г) усі відповіді вірні

39. Інвестиційна стадія інноваційного проєкту включає:

- а) оформлення контрактної документації;
- б) реалізація проєкту;
- в) подання результатів проєкту замовнику та його завершення;
- г) усі відповіді вірні

40. Формування інноваційної ідеї, розробка, реалізація, завершення проєкту – це:

- а) життєвий цикл інноваційного проєкту;
- б) моделі інноваційного проєкту;
- в) терміни виконання інноваційного проєкту;
- г) немає правильної відповіді

41. Ефективне управління інноваційним проєктом передбачає:

- а) розподіл ресурсів;
- б) відносну стабільність у часі величини ресурсів;
- в) формування «портфеля» інноваційних ідей;
- г) усі відповіді вірні

42. Фінансування інноваційного проєкту включає:

- а) акціонерне фінансування;
- б) державні джерела;
- в) лізингове фінансування;
- г) усі відповіді вірні

43. Місткість та стан ринку технологій визначається:

- а) структурою потреб, що від них залежить попит на продукцію галузі;
- б) властивостями продукції, що визначають ринковий успіх;
- в) гостротою конкуренції між створювачами нововведень;

г) усі відповіді вірні

44. Інноваційні технології уможливляють:

- а) заощадження робочої сили;
- б) поліпшення умов та безпеки праці;
- в) підвищення технологічної гнучкості виробництва;
- г) усі відповіді вірні

45. За економічним змістом трансфер технологій поділяється на:

- а) комерційний трансфер;
- б) некомерційний трансфер;
- в) повний трансфер;
- г) неповний трансфер

46. Основними критеріями успішності технологічного аудиту є:

- а) технічний звіт;
- б) відеоматеріали;
- в) економічний ефект;
- г) усі відповіді вірні

47. В яких операціях беруть участь: орендодавець, орендатор, постачальник?

- а) спільне підприємництво;
- б) франчайзинг;
- в) інжиніринг;
- г) лізинг

48. Основні параметри оцінки потенціалу для комерційного трансферу – це:

- а) собівартість розробки;
- б) наявність ринку;

- в) конкурентні переваги;
- г) усі відповіді вірні

49. Трансфер технологій полягає в:

- а) передачі ноу-хау;
- б) технологічного обладнання;
- в) науково-технічних знань;
- г) усі відповіді вірні

50. Операція об'єктивної оцінки потенціалу інновацій як об'єкта комерціалізації – це:

- а) бюджет інноваційного проєкту;
- б) технологічний аудит;
- в) збалансована система показників;
- г) інструмент управління інноваціями

51. Основні параметри оцінки потенціалу для некомерційного трансферу – це:

- а) достатня готовність технології для передачі;
- б) корисність технології з ринкової точки зору;
- в) наявність фактичних або потенційних покупців технології;
- г) усі відповіді вірні

52. Моделями трансферу технологій є:

- а) захисна;
- б) лінійна;
- в) інтерактивна;
- г) відповіді б і в вірні.

53. Промислове кооперування, надання технічної допомоги, створення спільних підприємств – це:

- а) форми трансферу технологій;
- б) інноваційні стратегії;
- в) моделі трансферу технологій;
- г) немає правильної відповіді

54. Функціональна структура кадрів при здійсненні інноваційної діяльності - це:

- а) розподіл персоналу, зайнятого в розробках, проєктуванні, експериментах;
- б) особлива соціально-професійна спільнота;
- в) проєктно-конструкторська діяльність;
- г) немає правильної відповіді

55. Спонукальними мотивами до інноваційної (наукової діяльності) можуть бути:

- а) самореалізація;
- б) пізнавальний інтерес, пошук істини;
- в) соціальні мотиви (прагнення принести користь суспільству);
- г) усі відповіді вірні

56. В основі сучасного розуміння мотивації лежить:

- а) концепція Х і Y Дугласа МакГрегора;
- б) концепція наукового менеджменту Ф.Тейлора;
- в) концепція потреб А. Маслоу;
- г) концепція людських відносин

57. Мотивами до інноваційної діяльності частіше всього виступають:

- а) матеріальні стимули (винагорода);
- б) самоствердження і саморозвиток;

- в) ідентифікація з соціумом (або з групою, фірмою, її цінностями, цілями).
- г) усі відповіді вірні

58. Концепція потреб А. Маслоу визначає:

- а) зміст і напрям людської діяльності;
- б) оцінку людської діяльності соціальним оточенням;
- в) оцінку діяльності самою особистістю;
- г) усі відповіді вірні

59. Людські потреби є таким станом особистості, завдяки якому:

- а) регулюється поведінка особистості;
- б) визначається спрямованість мислення;
- в) визначається спрямованість почуттів і волі людини;
- г) усі відповіді вірні

60. Мотиваційна поведінка означає:

- а) спонукання до інноваційної діяльності;
- б) характер поведінки співробітників в колективі;
- в) ставлення до колег, керівництва, до навколишнього середовища;
- г) усі відповіді вірні

61. Мотивація інноваційної діяльності персоналу зумовлена:

- а) інтенсивністю особистих мотивів;
- б) вимогами організації, керівництва,
- в) вимогами ринку, споживачів;
- г) усі відповіді вірні

ГЛОСАРІЙ

Б

Бізнес-план – розгорнутий документ, що містить обґрунтування економічної доцільності підприємницького проєкту на основі зіставлення ресурсів, необхідних для його реалізації, і очікуваної вигоди (прибутку).

Бюджет інноваційного проєкту – фінансове і бухгалтерське вираження плану реалізації інноваційного проєкту.

В

Венчурний капітал – якісно новий спосіб інвестування коштів великих компаній, банків, страхових, пенсійних та інших фондів в акції малих інноваційних фірм, що мають значний потенціал зростання і реалізують інноваційні проєкти з високим рівнем ризику.

Венчурні фірми – переважно малі підприємства в прогресивних з технологічного погляду галузях економіки, що спеціалізуються у сферах наукових досліджень, розробок, створення і впровадження інновацій, пов'язаних із підвищенням ризиком.

Віоленти – фірми, що використовують переваги стандартного масового виробництва, орієнтуючись на інновації, що здешевлюють виготовлення продукції, водночас забезпечуючи рівень її якості, прийнятний для більшості споживачів.

Внутрішня норма рентабельності – порогове значення рентабельності, яке забезпечує рівність нулю інтегрального ефекту, розрахованого на економічний термін життя інноваційного проєкту.

Д

Державна інноваційна політика – сукупність форм і методів діяльності держави, спрямованих на створення взаємопов'язаних механізмів інституційного, ресурсного забезпечення підтримки та розвитку інноваційної діяльності, на формування мотиваційних факторів активізації інноваційних процесів.

Дифузія нововведення – процес поширення нововведення для використання у нових місцях, сферах чи умовах.

Е

Економічна ефективність інноваційного проєкту – величина, що визначається розміром доходів чи прибутку, отриманих за рахунок реалізації інновації протягом життєвого циклу проєкту.

Ефективність інновацій – результуюча величина, що визначається здатністю інновацій зберігати певну кількість трудових, матеріальних і фінансових ресурсів з розрахунку на одиницю створюваних продуктів, технічних систем, структур.

Ефективність системи менеджменту – показник, що характеризується співвідношенням результатів діяльності організації і витрат на здійснення управлінських функцій.

Ж

Життєвий цикл інновації – період, що охоплює зародження ідеї, створення новинки та її практичне використання до моменту, коли вона перестає бути засобом отримання додаткової вигоди порівняно з аналогами.

Життєвий цикл проєкту – період розвитку проєкту з моменту вкладання перших коштів у його реалізацію і до моменту ліквідації (отримання останньої вигоди).

І

Інвестиції – довготермінові вкладення капіталу у різні сфери діяльності метою отримання прибутку.

Інжиніринг – надання комплексу послуг виробничого, комерційного і науково-технічного характеру для впровадження новації у виробництво. Основний перелік інжинірингових послуг включає прив'язку інноваційного проєкту до конкретних умов, проведення тендерів, нагляд за виготовленням устаткування та будівельно-монтажними роботами, допомогу в підготовці персоналу, введення об'єкта в експлуатацію, консультації після введення об'єкта в дію.

Ініціювання інновацій – рекомендації щодо вдосконалення науково-технічної, організаційної, виробничої або комерційної діяльності підприємства, метою яких є початок інноваційного процесу або його продовження (розвиток).

Інноватор – особа, яка ініціює процес упровадження інновації і бере на себе відповідальність за його реалізацію.

Інновації продуктиві – інновації, орієнтовані на виробництво і використання нових (поліпшених) продуктів у сфері виробництва або у сфері споживання.

Інновації процесу – нові технології виробництва продукції, організації виробництва та управлінських процесів.

Інновації ринкові – інновації, що відкривають нові сфери застосування продукту або дають змогу реалізувати продукт чи послугу на нових ринках.

Інноваційна діяльність – діяльність, спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок, випуск на ринок нових конкурентоспроможних товарів і послуг.

Інноваційна інфраструктура – сукупність підприємств, організацій, установ, їх об'єднань, асоціацій будь-якої форми власності, що надають послуги із забезпечення інноваційної діяльності (консалтингові, маркетингові, інформаційно-комунікативні, юридичні, освітні тощо).

Інноваційна політика підприємства – форма стратегічного управління, яка визначає цілі та умови здійснення інноваційної діяльності підприємства, спрямованої на забезпечення його конкурентоспроможності та оптимальне використання наявного виробничого потенціалу.

Інноваційна стратегія – стратегія, націлена на передбачення глобальних змін в економічній ситуації і пошук масштабних рішень, спрямованих на зміцнення ринкових позицій і стабільний розвиток організації.

Інноваційний менеджмент – підсистема загального менеджменту, метою якої є управління інноваційними процесами в організації.

Інноваційний потенціал організації – сукупність ресурсів та умов діяльності, що формують готовність і здатність організації до інноваційного розвитку.

Інноваційний проєкт – комплекс взаємопов’язаних заходів, розроблених з метою створення, виробництва та просування на ринок нових високотехнологічних продуктів за встановлених ресурсних обмежень.

Інноваційний процес – процес перетворення наукового знання на інновацію, яка задовольняє нові суспільні потреби; послідовний ланцюг дій, що охоплює всі стадії створення новинки і впровадження у практику.

Інноваційний тип розвитку – спосіб економічного зростання, оснований на постійних і систематичних нововведеннях, спрямованих на суттєве поліпшення усіх аспектів діяльності господарської системи, періодичному перегрупуванні сил, обумовленому логікою НТП, цілями і завданнями розвитку системи, можливістю використання певних ресурсних чинників для створення інноваційних товарів і формування конкурентних переваг.

Інноваційний товар – продукт науково-технічної та інноваційної діяльності, який пропонує новий засіб чи спосіб (технологію) виробництва товарів і послуг або задоволення потреб споживачів.

Інновація (нововведення) – кінцевий результат креативної діяльності, втілений у виведеному на ринок новому чи вдосконаленому продукті, технологічному процесі, що використовується у практичній діяльності, або новому підході до надання споживчих послуг.

К

Клієнтський капітал – це система довгострокових, надійних, взаємовигідних відносин фірми з клієнтами та контрагентами, які побудовані на довірі і включає такі складові елементи: комерційні ідеї та ділові зв’язки, комерційну мережу розповсюдження продукції, участь в комерційних партнерствах, засоби індивідуалізації організації (те, що виділяє її серед інших) та ділову репутацію.

Комерціалізація інновацій - це взаємовигідний для всіх учасників процес та сукупність дій, спрямованих на трансформацію наукових досягнень в ході інноваційної діяльності в реально нові товари та послуги в ринковому просторі, який має на меті отримання економічної вигоди.

Л

Леверидж-лізинг – угода, за якою велика частка (за вартістю) майна, що здається в оренду, береться лізингодавцем у третьої сторони.

Лізинг – довготермінова оренда машин, обладнання, транспортних засобів, виробничих споруд тощо на підставі договору між орендодавцем і орендарем, що передбачає можливість їх викупу орендарем.

Ліцензіар – це особа, що має право видавати ліцензії іншим особам (ліцензіатам).

Ліцензіат - юридична особа або індивідуальний підприємець, які мають ліцензію на здійснення конкретного виду діяльності.

Ліцензійний договір – договір, згідно з яким власник винаходу, промислового зразка, корисної моделі, товарного знака, комерційної таємниці (ліцензіар) передає іншій стороні (ліцензіату) ліцензію на використання в певних межах своїх прав на патенти, ноу-хау, товарні знаки тощо.

Ліцензія – дозвіл використовувати технічне досягнення або інший нематеріальний ресурс протягом певного строку за обумовлену винагороду.

Людський капітал - це соціально-економічна категорія, яка характеризує сукупність сформованих і розвинутих унаслідок інвестицій продуктивних здібностей, особистих рис і мотивацій індивідів, що перебувають у їх власності, використовуються в економічній діяльності, сприяють зростанню продуктивності праці і завдяки цьому впливають на зростання доходів (заробітків) свого власника та національного доходу.

М

Мережеві методи управління інноваційним проєктом – методи, що передбачають складання планів-графіків реалізації інноваційного проєкту за окремими стадіями (роботами, етапами), контроль за їх дотриманням і

ліквідацію відхилень від планів-графіків з метою оптимізації термінів реалізації проєкту.

Н

Науково-технічний альянс – стійке об'єднання кількох фірм різних розмірів між собою і (або) з університетами, державними лабораторіями на основі угоди про спільне фінансування НДЦКР, розроблення або модернізацію продукції.

Новація – продукт інтелектуальної діяльності людей, оформлений результат фундаментальних, прикладних чи експериментальних досліджень у будь-якій сфері людської діяльності, спрямований на підвищення її ефективності.

Ноу-хау – форма інтелектуальної власності, науково-технічний результат, що навмисне не патентується з метою випередження конкурентів, повного власного використання його для отримання надприбутку або передання іншим користувачам на вигідних умовах за ліцензійним договором.

О

Організаційний капітал – це складова інтелектуального капіталу, що являє собою сукупність організаційних знань, здібностей та можливостей, отриманих унаслідок використання організаційного потенціалу.

Оригінальний продукт – принципово новий продукт, конструктивне виконання і склад споживчих властивостей якого не були відомі раніше.

П

Патієнти – фірми, що створюють або вдосконалюють інновації для потреб вузького сегмента ринку.

Показник наукомісткості виробництва – відношення витрат на науково-технічні дослідження і науково-технічні розробки до обсягу продажу продукції.

Продуктова інновація – матеріалізований результат науково-технічної та інноваційної діяльності, що відкриває для споживача нові сфери задоволення потреб.

Р

Регіональні науково-технологічні центри (РНТЦ) – організаційні структури формування та здійснення регіональної інноваційної політики, спрямованої на забезпечення економічного розвитку регіону.

Ризик – ситуативна характеристика діяльності, що поєднує невизначеність її результату і можливі несприятливі наслідки в разі невдачі.

Ринок технологій – сукупність ринкових відносин (в т.ч. міжнародних) між його суб'єктами щодо комерційного використання прав власності на його об'єкти (виробничі технології, технології процесів обслуговування та управління).

Роялті – періодичні суми виплат ліцензіару у вигляді встановленого відсотка від обсягів виготовленої продукції на основі переданої технології.

С

Стратегія - довгострокова модель розвитку організації, яка приймається для досягнення її стратегічних цілей і враховує обмеження внутрішнього і зовнішнього середовища.

Суб'єкти інноваційної діяльності – фізичні або юридичні особи, які провадять інноваційну діяльність і (або) залучають майнові та інтелектуальні цінності, вкладають власні чи позичені кошти в реалізацію інноваційних проєктів.

Сфера інноваційної діяльності – сфера взаємодії інноваторів, інвесторів, товаровиробників конкурентоспроможної продукції через розвинуту інноваційну інфраструктуру.

Т

Термін окупності нововведення – період, протягом якого додатковий прибуток, отриманий внаслідок реалізації інновації, покриває всі витрати на її створення.

Технологія – спосіб перетворення вхідних елементів (матеріалів, сировини, інформації тощо) на вихідні (продукти, послуги).

Точка беззбитковості – критичний обсяг продукції у натуральних одиницях, випуск і продаж якого забезпечує підприємству беззбиткове господарювання.

Трансфер технологій – передавання суб'єктам, які не є авторами технологічних новацій, права на їх використання через продаж ліцензій і надання інжинірингових послуг.

У

Управління інноваційною діяльністю – складова менеджменту сучасного підприємства, що охоплює планування, організування та стимулювання інноваційної діяльності, реалізації інноваційних проектів, розрахованих на отримання конкурентних переваг і зміцнення ринкових позицій підприємства.

Управління інноваційним процесом – діяльність керівників інноваційних організацій, спрямована на успішну (в т. ч. комерційну) реалізацію нових ідей, їх втілення у нові продукти чи технології, здатні краще аналогів задовольняти наявні або формувати нові суспільні потреби.

Ф

Фундаментальні наукові дослідження - наукова теоретична та (або) експериментальна діяльність ,спрямована на одержання нових знань про закономірності розвитку природи, суспільства, людини, їх взаємозв'язку.

Ц

Центр трансферу технологій – організація, що надає інформаційні та консультативні послуги з вибору технології для підприємницької діяльності, розробляє стратегію її трансферу і здійснює юридичну підтримку процесу її передавання від розробника до користувача.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базова література

1. Ілляшенко С.М. Інноваційний менеджмент: підручник. Гельветика. 2023. 334 с.
2. Бутко М., Бутко І., Дітковський М., Олійченко І. Менеджмент інноваційної діяльності: навчальний посібник. Центр навчальної літератури. 2021. 496 с.
3. Микитюк П.П. Інноваційний менеджмент : підручник / П.П. Микитюк, В.Я. Брич, М.М. Шкільняк, Ю.І. Микитюк - Тернопіль : Економ. думка ТНЕУ, 2019. 518 с. ISBN 978-966-654-540-7
4. Дудар Т., Мельниченко В. Інноваційний менеджмент. Центр навчальної літератури. 2019. 256 с.
5. Інноваційний менеджмент: Конспект лекцій [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студентів спеціальності 113 «Прикладна математика» освітньо-професійної програми «Наука про дані та математичне моделювання» / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; укладачі: С.О. Пермінова, Т.В. Лазоренко. – Електронні текстові дані (1 файл: 335 КБ). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2021. 125 с.
6. Гавриш О.А. «Інноваційний менеджмент: теорія та практика»: навчальний посібник для студентів технічних спеціальностей другого (магістерського) рівня вищої освіти / Гавриш О.А., Дергачова В.В., Бояринова К.О., Гук О.В., Жигалкевич Ж.М., Кравченко М.О. К.: НТУУ «КПІ» ВПІ ВПК, 2016. 386 с.
7. Дергачова В.В., Пермінова С.О. Інтелектуальна власність: навчальний посібник / за ред. О.А. Гавриша. К.: НТУУ «КПІ», 2015. 416 с.

Додаткова література

1. Управління інноваційною діяльністю. Основи інноваційного менеджменту: підручник / За ред. д.е.н., проф. Ілляшенка С.М. Університетська книга. 2024. 856с.
2. Микитюк П.П., Сенів Б.Г. Інноваційна діяльність. ЦУЛ. 2022. 392.
3. Шевченко Л.С. Стратегічний інноваційний менеджмент : навч. посібник. Харків: Нац. Юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2019. 155 с.

4. Юхименко П.І. Розвиток інноваційного бізнесу. Центр учбової літератури. 2023. 476.

5. Птащенко Л.О. Стратегічне та інноваційне забезпечення розвитку системи економічної безпеки підприємства. Центр навчальної літератури. 2018. 320.

6. Пермінова С.О., Ситник Н.І., Чупріна М.О. Інноваційна діяльність в Україні в період воєнної агресії: тенденції та перспективи. Електронний фаховий журнал «Економіка та суспільство». Вип. 59/2024.
<https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3409/3337>

7. Пермінова С.О., Чупріна М.О. Розвиток національної інноваційної екосистеми в контексті взаємодії науки і бізнесу. *Електронний журнал «Економіка та суспільство»*. № 38 (2022).

8. Пермінова С.О., Ситник Н.І., Воржакова Ю.П. Регулювання інноваційної діяльності в умовах сучасної парадигми економічного розвитку. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: "Економічні науки"*. URL: <https://www.inter-nauka.com/issues/economic2022/4/7955>

9. Пермінова С.О., Баранець В.С. Інноваційна діяльність в галузі української авіації як індикатор створення Start-up проєктів: сучасний стан та перспективи. *Електронне фахове видання з економіки «Ефективна економіка»*. 2019. №2. //Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua>

Нормативно-правові джерела

1. Закон України «Про інноваційну діяльність» N 2849-IX від 13 грудня 2022 року [Електронний ресурс] // Оф. Веб-сайт Верховної ради України, сайт «Законодавство України». URL : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>

2. Закон України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» N 3534- IX від 13 січня 2024 року [Електронний ресурс] / Сайт «Законодавство України». URL : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2623-14>

3. Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» N 3534- IX від 13 січня 2024 року [Електронний ресурс]. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3715-17>

4. Закон України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» № 124-IX від 16 жовтня 2020 року [Електронний ресурс]// Оф. Веб-сайт Верховної ради України, сайт «Законодавство України». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/143-16#Text>

5. Закон України «Про інвестиційну діяльність» N 2518-IX від 10 жовтня 2022 року [Електронний ресурс]. Оф. Веб-сайт Верховної ради України, сайт «Законодавство України». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>

6. Закон України «Про наукову та науково-технічну діяльність» N 3791-IX від 9 квітня 2025 року [Електронний ресурс]. Оф. Веб-сайт Верховної ради України, сайт «Законодавство України». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>

7. Закон України «Про наукову та науково-технічну експертизу» N 4017-IX від 15 листопада 2024 року [Електронний ресурс]. Оф. Веб-сайт Верховної ради України, сайт «Законодавство України». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/51/95-%D0%B2%D1%80#Text>

8. Закон України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків» N 5460-VI від 5 грудня 2012 року [Електронний ресурс]. Оф. Веб-сайт Верховної ради України, сайт «Законодавство України». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/991-14#Text>

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про інноваційну діяльність

від 26 грудня 2002 року N 380-IV,

редакція від 13 грудня 2022 року N 2849-IX

Цей Закон визначає правові, економічні та організаційні засади державного регулювання інноваційної діяльності в Україні, встановлює форми стимулювання державою інноваційних процесів і спрямований на підтримку розвитку економіки України інноваційним шляхом.

Згідно із цим Законом державну підтримку одержують суб'єкти господарювання всіх форм власності, що реалізують в Україні інноваційні проекти, і підприємства всіх форм власності, які мають статус інноваційних.

Розділ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

інновації - новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери;

інноваційна діяльність - діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг;

інноваційний продукт - результат науково-дослідної і (або) дослідно-конструкторської розробки, що відповідає вимогам, встановленим цим Законом;

інноваційна продукція - нові конкурентоздатні товари чи послуги, що відповідають вимогам, встановленим цим Законом;

інноваційний проект - комплекс заходів і процедур, необхідних для розроблення, створення та реалізації інноваційного продукту і (або) інноваційної продукції, що відображені у комплекті документів, складених відповідно до вимог законодавства;

пріоритетний інноваційний проект - інноваційний проект, що реалізується в рамках пріоритетних напрямів інноваційної діяльності;

інноваційне підприємство (інноваційний центр, технопарк, технополіс, інноваційний бізнес-інкубатор тощо) - підприємство (об'єднання підприємств), що розробляє, виробляє і реалізує інноваційні продукти і (або) продукцію чи послуги, обсяг яких у грошовому вимірі перевищує 70 відсотків його загального обсягу продукції і (або) послуг;

інноваційна інфраструктура - сукупність підприємств, організацій, установ, їх об'єднань, асоціацій будь-якої форми власності, що надають послуги із забезпечення інноваційної діяльності (фінансові, консалтингові, маркетингові, інформаційно-комунікативні, юридичні, освітні тощо).

Стаття 2. Законодавство України у сфері інноваційної діяльності

1. Законодавство України у сфері інноваційної діяльності базується на Конституції України і складається із законів України "Про інвестиційну діяльність", "Про наукову і науково-технічну діяльність", "Про наукову і науково-технічну експертизу", "Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків", "Про спеціальну економічну зону "Яворів", "Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні", цього Закону та інших нормативно-правових актів, що регулюють суспільні відносини у цій сфері.

Стаття 3. Мета і принципи державної інноваційної політики

1. Головною метою державної інноваційної політики є створення соціально-економічних, організаційних і правових умов для ефективного відтворення, розвитку й використання науково-технічного потенціалу країни, забезпечення впровадження сучасних екологічно чистих, безпечних, енерго- та ресурсозберігаючих технологій, виробництва та реалізації нових видів конкурентоздатної продукції.

2. Основними принципами державної інноваційної політики є:

- орієнтація на інноваційний шлях розвитку економіки України;
- визначення державних пріоритетів інноваційного розвитку;
- формування нормативно-правової бази у сфері інноваційної діяльності;
- створення умов для збереження, розвитку і використання вітчизняного науково-технічного та інноваційного потенціалу;
- забезпечення взаємодії науки, освіти, виробництва, фінансово-кредитної сфери у розвитку інноваційної діяльності;

- ефективне використання ринкових механізмів для сприяння інноваційній діяльності, підтримка підприємництва у науково-виробничій сфері;
- здійснення заходів на підтримку міжнародної науково-технологічної кооперації, трансферу технологій, захисту вітчизняної продукції на внутрішньому ринку та її просування на зовнішній ринок;
- фінансова підтримка, здійснення сприятливої кредитної, податкової і митної політики у сфері інноваційної діяльності;
- сприяння розвитку інноваційної інфраструктури;
- інформаційне забезпечення суб'єктів інноваційної діяльності;
- підготовка кадрів у сфері інноваційної діяльності.

Стаття 4. Об'єкти інноваційної діяльності

1. Об'єктами інноваційної діяльності є:

- інноваційні програми і проекти;
- нові знання та інтелектуальні продукти;
- виробниче обладнання та процеси;
- інфраструктура виробництва і підприємництва;
- організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру і якість виробництва і (або) соціальної сфери;
- сировинні ресурси, засоби їх видобування і переробки;
- товарна продукція;
- механізми формування споживчого ринку і збуту товарної продукції.

Стаття 5. Суб'єкти інноваційної діяльності

1. Суб'єктами інноваційної діяльності можуть бути фізичні і (або) юридичні особи України, фізичні і (або) юридичні особи іноземних держав, особи без громадянства, об'єднання цих осіб, які провадять в Україні інноваційну діяльність і (або) залучають майнові та інтелектуальні цінності,кладають власні чи запозичені кошти в реалізацію в Україні інноваційних проектів.

Розділ III. ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ, ПРОДУКТІВ І ПРОДУКЦІЇ, ІННОВАЦІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ ТА ДЕРЖАВНА РЕЄСТРАЦІЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ

Стаття 12. Інноваційний проект

1. Інноваційним визнається проект, яким передбачаються розробка, виробництво і реалізація інноваційного продукту і (або) інноваційної продукції, що відповідають вимогам статей 14 і 15 цього Закону.

2. Передбачена цим Законом державна підтримка реалізації інноваційного проекту надається за умови його державної реєстрації.

3. Державна реєстрація інноваційного проекту здійснюється за ініціативою суб'єкта інноваційної діяльності відповідно до положень статті 13 цього Закону.

Стаття 13. Державна реєстрація інноваційних проектів

1. Державна реєстрація інноваційних проектів здійснюється у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

2. Державну реєстрацію інноваційних проектів здійснює, за поданням суб'єктів інноваційної діяльності, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері інноваційної діяльності. Цей орган веде Державний реєстр інноваційних проектів.

3. Необхідною умовою занесення проекту до Державного реєстру інноваційних проектів є його кваліфікування.

5. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері інноваційної діяльності, для кваліфікування інноваційних проектів організовує здійснення експертизи прийнятих до розгляду проектів. Експертиза під час кваліфікування інноваційних проектів виконується відповідно до Закону України "Про наукову і науково-технічну експертизу" за рахунок коштів суб'єктів інноваційної діяльності, які заявляють проекти на державну реєстрацію. У випадках, визначених законодавством, експертиза може

здійснюватися за рахунок коштів Державного бюджету України або місцевих бюджетів.

6. Проекти, що визнані за результатами експертизи інноваційними, заносяться центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері інноваційної діяльності, до Державного реєстру інноваційних проектів.

Інноваційні проекти з пріоритетних напрямів інноваційної діяльності визнаються центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері інноваційної діяльності, пріоритетними інноваційними проектами.

7. Інформація про занесення інноваційного проекту до Державного реєстру інноваційних проектів публікується центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері інноваційної діяльності, у його бюлетені.

8. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері інноваційної діяльності, видає суб'єкту інноваційної діяльності свідоцтво про державну реєстрацію інноваційного проекту. Форма свідоцтва затверджується Кабінетом Міністрів України.

9. Свідоцтво про державну реєстрацію інноваційного проекту є чинним протягом семи років від дати його видачі. Після завершення цього строку державна реєстрація інноваційного проекту і відповідний запис у Державному реєстрі інноваційних проектів анулюються. Інформація про це публікується центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері інноваційної діяльності, у його бюлетені.

13. У разі незгоди суб'єкта інноваційної діяльності чи будь-якої іншої фізичної або юридичної особи з рішенням щодо кваліфікації інноваційного проекту і (або) з його державною реєстрацією ці акти можуть бути оскаржені до суду (господарського суду).

14. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері інноваційної діяльності, несе відповідальність за повноту і достовірність експертизи і за збереження конфіденційної інформації, пов'язаної з інноваційними проектами.

Стаття 14. Інноваційний продукт

1. Інноваційний продукт є результатом виконання інноваційного проекту і науково-дослідною і (або) дослідно-конструкторською розробкою нової технології (в тому числі - інформаційної) чи продукції з виготовленням експериментального зразка чи дослідної партії і відповідає таким вимогам:

а) він є реалізацією (впровадженням) об'єкта інтелектуальної власності (винаходу, корисної моделі, промислового зразка, топографії інтегральної мікросхеми, селекційного досягнення тощо), на які виробник продукту має державні охоронні документи (патенти, свідоцтва) чи одержані від власників цих об'єктів інтелектуальної власності ліцензії, або реалізацією (впровадженням) відкриттів. При цьому використаний об'єкт інтелектуальної власності має бути визначальним для даного продукту;

б) розробка продукту підвищує вітчизняний науково-технічний і технологічний рівень;

в) в Україні цей продукт вироблено (буде вироблено) вперше, або якщо не вперше, то порівняно з іншим аналогічним продуктом, представленим на ринку, він є конкурентоздатним і має суттєво вищі техніко-економічні показники.

2. Рішення про кваліфікування продукту інноваційним приймає центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері інноваційної діяльності, за результатами експертизи.

Стаття 15. Інноваційна продукція

1. Інноваційною може бути визнана продукція, яка відповідає таким вимогам:

а) вона є результатом виконання інноваційного проекту;

б) така продукція виробляється (буде вироблена) в Україні вперше, або якщо не вперше, то порівняно з іншою аналогічною продукцією, представленою на ринку, є конкурентоздатною і має суттєво вищі техніко-економічні показники.

2. Інноваційна продукція може бути результатом тиражування чи застосування інноваційного продукту.

3. Інноваційною продукцією може бути визнано інноваційний продукт, якщо він не призначений для тиражування.

4. Рішення про кваліфікування продукції інноваційною приймає центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері інноваційної діяльності, за результатами експертизи.

Стаття 16. Інноваційні підприємства

1. Інноваційним підприємством визнається підприємство (об'єднання підприємств) будь-якої форми власності, якщо більше ніж 70 відсотків обсягу його продукції (у грошовому вимірі) за звітний податковий період є інноваційні продукти і (або) інноваційна продукція.

2. Інноваційне підприємство може функціонувати у вигляді інноваційного центру, бізнес-інкубатора, технополісу, технопарку тощо.

Розділ IV. ФІНАНСОВА ПІДТРИМКА ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття 17. Види фінансової підтримки інноваційної діяльності

1. Суб'єктам інноваційної діяльності для виконання ними інноваційних проектів може бути надана фінансова підтримка шляхом:

а) повного безвідсоткового кредитування (на умовах інфляційної індексації) пріоритетних інноваційних проектів за рахунок коштів Державного бюджету України, коштів бюджету Автономної Республіки Крим та коштів місцевих бюджетів;

б) часткового (до 50 %) безвідсоткового кредитування (на умовах інфляційної індексації) інноваційних проектів за рахунок коштів Державного бюджету України, коштів бюджету Автономної Республіки Крим та коштів місцевих бюджетів за умови залучення до фінансування проекту решти необхідних коштів виконавця проекту і (або) інших суб'єктів інноваційної діяльності;

в) повної чи часткової компенсації (за рахунок коштів Державного бюджету України, коштів бюджету Автономної Республіки Крим та коштів місцевих бюджетів) відсотків, сплачуваних суб'єктами інноваційної діяльності комерційним банкам та іншим фінансово-кредитним установам за кредитування інноваційних проектів;

г) надання державних гарантій комерційним банкам, що здійснюють кредитування пріоритетних інноваційних проектів;

д) майнового страхування реалізації інноваційних проектів у страховиків відповідно до Закону України "Про страхування".

2. Фінансова підтримка інноваційної діяльності за рахунок Державного бюджету України, бюджету Автономної Республіки Крим, місцевих бюджетів надається у межах коштів, передбачених відповідними бюджетами.

Стаття 18. Джерела фінансування інноваційної діяльності

1. Джерелами фінансової підтримки інноваційної діяльності є:

- а) кошти Державного бюджету України;
- б) кошти місцевих бюджетів і кошти бюджету Автономної Республіки Крим;
- в) власні кошти спеціалізованих державних і комунальних інноваційних фінансово-кредитних установ;
- г) власні чи запозичені кошти суб'єктів інноваційної діяльності;
- д) кошти (інвестиції) будь-яких фізичних і юридичних осіб;
- е) інші джерела, не заборонені законодавством України.

5. Для отримання фінансової підтримки суб'єкти інноваційної діяльності, інноваційні проекти яких занесені до Державного реєстру інноваційних проектів, подають до Державної інноваційної фінансово-кредитної установи (її регіональних відділень) інноваційні проекти та всі необхідні документи, перелік яких визначається нею.

6. Державна інноваційна фінансово-кредитна установа організовує на конкурсних засадах у порядку, що визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері інновацій, відбір інноваційних проектів для їх фінансової підтримки. Конкурсні відбори інноваційних проектів здійснюються на засадах прозорості, відкритості, гласності.

7. Суб'єкт інноваційної діяльності, інноваційний проект якого пройшов конкурсний відбір, залежно від встановленого конкурсною процедурою рейтингу може отримати від Державної інноваційної фінансово-кредитної установи один чи кілька передбачених статтею 17 цього Закону видів фінансової підтримки.

8. Фінансова підтримка Державною інноваційною фінансово-кредитною установою інноваційних проектів шляхом надання кредитів чи передавання майна у лізинг здійснюється за умови наявності гарантій повернення коштів у вигляді застави майна, договору страхування, банківської гарантії, договору поруки тощо.

9. Державна інноваційна фінансово-кредитна установа здійснює супроводження реалізації інноваційних проектів, які нею фінансуються, та контролює цільове використання суб'єктами інноваційної діяльності наданих нею коштів.

10. Фінансова підтримка реалізації інноваційних проектів може надаватися Державною інноваційною фінансово-кредитною установою у формі послідовних траншів за результатами контролю ходу виконання проектів.

Розділ VI. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО У СФЕРІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття 23. Міжнародні договори про співробітництво у сфері інноваційної діяльності

1. Якщо міжнародними договорами, учасником яких є Україна і згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, встановлені інші правила, ніж ті, що передбачені законодавством України у сфері інноваційної діяльності, застосовуються правила міжнародних договорів.

ЗАКОН УКРАЇНИ
Про наукову і науково-технічну діяльність
від 25 грудня 2015 року N 922-VIII,
редакція від 19 листопада 2024 року N 4059-IX

Цей Закон визначає правові, організаційні та фінансові засади функціонування і розвитку у сфері наукової і науково-технічної діяльності, створює умови для провадження наукової і науково-технічної діяльності, задоволення потреб суспільства і держави у технологічному розвитку шляхом взаємодії освіти, науки, бізнесу та влади.

Рівень розвитку науки і техніки є визначальним чинником прогресу суспільства, підвищення добробуту громадян, їх духовного та інтелектуального зростання. Цим зумовлена необхідність пріоритетної державної підтримки розвитку науки як джерела економічного зростання і невід'ємної складової національної культури та освіти, створення умов для реалізації інтелектуального потенціалу громадян у сфері наукової і науково-технічної діяльності, забезпечення використання досягнень вітчизняної та світової науки і техніки для задоволення соціальних, економічних, культурних та інших потреб.

Розділ I
ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Основні терміни та їх визначення

У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються у такому значенні:

3) виробничо-орієнтована (галузева) наукова установа - наукова установа, науково-технічний результат діяльності якої призначений для безпосереднього впровадження у виробництво та/або практичного використання на підприємствах і в установах;

4) вчений - фізична особа, яка проводить фундаментальні та (або) прикладні наукові дослідження і отримує наукові та (або) науково-технічні (прикладні) результати;

5) грант - фінансові чи інші ресурси, надані на безоплатній і безповоротній основі державою, юридичними, фізичними особами, у тому числі іноземними, та (або) міжнародними організаціями для розвитку матеріально-технічної бази для провадження наукової і науково-технічної діяльності, проведення конкретних фундаментальних та (або) прикладних наукових досліджень, науково-технічних

(експериментальних) розробок, зокрема на оплату праці наукових (науково-педагогічних) працівників у рамках їх виконання, за напрямками і на умовах, визначених надавачами гранту;

6) державна дослідницька інфраструктура - об'єднання наукових установ та (або) закладів вищої освіти державної форми власності, що створюється з метою оптимального використання їхніх ресурсів (кадрів, матеріалів, устаткування, обчислювальних ресурсів та зберігання банків даних і знань) та координації їх ефективного використання для проведення наукових, науково-технічних досліджень і науково-технічних розробок на найвищому рівні, а також забезпечення спільного проведення заходів щодо якісної підготовки фахівців у відповідних галузях знань;

8) дослідне виробництво - структурний підрозділ наукової установи, університету, академії, інституту або юридична особа, основною діяльністю якого є виготовлення та апробація дослідних зразків, корисних моделей, нових продуктів, технологічних процесів, надання відповідних послуг, пов'язаних з цією діяльністю, тощо;

9) дослідницька інфраструктура - сукупність засобів, ресурсів та пов'язаних з ними послуг, які використовуються науковим співтовариством для проведення досліджень на найвищому рівні, що охоплює найважливіші об'єкти наукового устаткування та обладнання або набори приладів, ресурси, що базуються на знаннях (колекції, архіви, депозитарії або банки даних наукової інформації), інфраструктуру, засновану на технології комунікацій (грід, комп'ютери, програмне забезпечення і мережевий зв'язок), та інші структури унікального характеру. Дослідницькі інфраструктури можуть бути локально розташованими, віртуальними або розподіленими (організована мережа ресурсів), державними або приватними. Дослідницькі інфраструктури можуть входити до міжнародних мереж;

10) Європейський дослідницький простір - система програм та політичних інструментів, що об'єднує інституційне середовище досліджень і розробок держав - учасниць Європейського Союзу та асоційованих членів з метою розвитку міжнародного науково-технічного співробітництва, вільного трансферу знань, мобільності дослідників;

12) наукова діяльність - інтелектуальна творча діяльність, спрямована на одержання нових знань та (або) пошук шляхів їх застосування, основними видами якої є фундаментальні та прикладні наукові дослідження;

13) наукова експедиція - організаційна форма наукових досліджень, що передбачає подорож, поїздки, відрядження наукового працівника (групи наукових працівників) з метою здобуття емпіричних відомостей для отримання практичного досвіду та подальших теоретичних узагальнень у відповідній галузі наук;

14) наукова (науково-технічна) продукція - науковий та (або) науково-технічний (прикладний) результат, призначений для реалізації;

15) наукова (науково-технічна) робота - наукові дослідження та науково-технічні (експериментальні) розробки, проведені з метою одержання наукового, науково-технічного (прикладного) результату. Основними видами наукової (науково-технічної) роботи є науково-дослідні, дослідно-конструкторські, проектно-конструкторські, дослідно-технологічні, технологічні, пошукові та проектно-пошукові роботи, виготовлення дослідних зразків або партій науково-технічної продукції, а також інші роботи, пов'язані з доведенням нових наукових і науково-технічних знань до стадії практичного використання, керівництво науковою роботою/наукове консультування аспірантів (ад'юнктів), докторантів;

16) наукова (науково-дослідна, науково-технологічна, науково-технічна, науково-практична) установа (далі - наукова установа) - юридична особа незалежно від організаційно-правової форми та форми власності, утворена в установленому законодавством порядку, для якої наукова та (або) науково-технічна діяльність є основною;

19) науковий підрозділ - структурний підрозділ юридичної особи, основним завданням якого є провадження наукової, науково-технічної або науково-організаційної діяльності, у штаті якого посади наукових працівників становлять не менш як 50 відсотків. Типами наукового підрозділу є інститут, науково-дослідна частина, управління, відділення, комплекс, центр, відділ, лабораторія, секція, сектор, бюро, група, філіал, дослідна станція, дослідне поле, ботанічний сад, дендропарк, обсерваторія, наукова (науково-технічна) бібліотека, науковий (науково-технічний) музей;

20) науковий працівник - вчений, який має вищу освіту не нижче другого (магістерського) рівня, відповідно до трудового договору (контракту) професійно провадить наукову, науково-технічну, науково-організаційну, науково-педагогічну діяльність та має відповідну кваліфікацію незалежно від наявності наукового ступеня або вченого звання, підтверджену результатами атестації у випадках, визначених законодавством;

21) науковий (науково-технічний) проект - комплекс заходів, пов'язаних із забезпеченням виконання та безпосереднім проведенням наукових досліджень та (або) науково-технічних розробок з метою досягнення конкретного наукового або науково-технічного (прикладного) результату;

22) науковий результат - нове наукове знання, одержане в процесі фундаментальних або прикладних наукових досліджень та зафіксоване на носіях інформації. Науковий результат може бути у формі звіту, опублікованої наукової статті, наукової доповіді, наукового повідомлення про науково-дослідну роботу, монографічного дослідження, наукового відкриття, проекту нормативно-правового акта, нормативного документа або науково-методичних документів, підготовка яких потребує проведення відповідних наукових досліджень або містить наукову складову, тощо;

23) науково-організаційна діяльність - діяльність, спрямована на методичне, організаційне забезпечення та координацію наукової, науково-технічної та науково-педагогічної діяльності;

26) науково-технічна діяльність - наукова діяльність, спрямована на одержання і використання нових знань для розв'язання технологічних, інженерних, економічних, соціальних та гуманітарних проблем, основними видами якої є прикладні наукові дослідження та науково-технічні (експериментальні) розробки;

27) науково-технічний (прикладний) результат - одержані під час проведення прикладних наукових досліджень, науково-технічних (експериментальних) розробок нові або істотно вдосконалені матеріали, продукти, процеси, пристрої, технології, системи, нові або істотно вдосконалені послуги, введені в дію нові конструктивні чи технологічні рішення, завершені випробування, розробки, що впроваджені або можуть бути впроваджені в суспільну практику. Науково-технічний (прикладний) результат може бути у формі ескізного проекту, експериментального (дослідного) зразка або його діючої моделі, конструкторської або технологічної документації на науково-технічну продукцію, дослідного зразка, проекту нормативно-правового акта, нормативного документа або науково-методичних документів тощо;

28) науково-технічні (експериментальні) розробки - науково-технічна діяльність, що базується на наукових знаннях, отриманих у результаті наукових досліджень чи практичного досвіду, та провадиться з метою доведення таких знань до стадії практичного використання. Результатом науково-технічних (експериментальних) розробок є нові або істотно вдосконалені матеріали,

продукти, процеси, пристрої, технології, системи, об'єкти права інтелектуальної власності, нові або істотно вдосконалені послуги;

29) основна діяльність наукових установ - проведення фундаментальних досліджень, прикладних наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок, надання науково-технічних послуг, проведення наукової і науково-технічної експертизи, підготовка наукових кадрів, розвиток і збереження наукової інфраструктури;

30) прикладні наукові дослідження - теоретичні та експериментальні наукові дослідження, спрямовані на одержання і використання нових знань для практичних цілей. Результатом прикладних наукових досліджень є нові знання, призначені для створення нових або вдосконалення існуючих матеріалів, продуктів, пристроїв, методів, систем, технологій, конкретні пропозиції щодо виконання актуальних науково-технічних та суспільних завдань;

33) фундаментальні наукові дослідження - теоретичні та експериментальні наукові дослідження, спрямовані на одержання нових знань про закономірності організації та розвитку природи, суспільства, людини, їх взаємозв'язків. Результатом фундаментальних наукових досліджень є гіпотези, теорії, нові методи пізнання, відкриття законів природи, невідомих раніше явищ і властивостей матерії, виявлення закономірностей розвитку суспільства тощо, які не орієнтовані на безпосереднє практичне використання у сфері економіки.

Стаття 2. Мета і завдання

1. Метою цього Закону є врегулювання відносин, пов'язаних з провадженням наукової і науково-технічної діяльності, та створення умов для підвищення ефективності наукових досліджень і використання їх результатів для забезпечення розвитку всіх сфер суспільного життя.

2. Основними завданнями цього Закону є визначення:

1) правового статусу суб'єктів наукової і науково-технічної діяльності, матеріальних та моральних стимулів для забезпечення престижності та пріоритетності відповідної сфери діяльності;

2) економічних, соціальних та правових гарантій наукової і науково-технічної діяльності, свободи наукової творчості;

3) основних цілей, напрямів та принципів державної політики у сфері наукової і науково-технічної діяльності, міжнародного науково-технічного співробітництва;

4) повноважень органів державної влади щодо здійснення державного регулювання та управління у сфері наукової і науково-технічної діяльності.

Стаття 3. Законодавство України про наукову і науково-технічну діяльність

1. Законодавство України про наукову і науково-технічну діяльність складається з цього Закону та інших нормативно-правових актів, що регулюють відносини у процесі провадження такої діяльності, та міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

2. Відносини щодо прийняття, набрання чинності, оскарження в адміністративному порядку, виконання, припинення дії адміністративних актів у сфері наукової та науково-технічної діяльності регулюються Законом України "Про адміністративну процедуру" з урахуванням особливостей, визначених цим Законом.

Розділ II ПРАВОВИЙ СТАТУС СУБ'ЄКТІВ НАУКОВОЇ І НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття 4. Суб'єкти наукової і науково-технічної діяльності

1. Суб'єктами наукової і науково-технічної діяльності є наукові працівники, науково-педагогічні працівники, аспіранти, ад'юнкти і докторанти, інші вчені, наукові установи, університети, академії, інститути, музеї, інші юридичні особи незалежно від форми власності, що мають відповідні наукові підрозділи, та громадські наукові організації.

Стаття 7. Наукова установа

1. В Україні діють наукові установи державної, комунальної та приватної форм власності, які мають рівні права у здійсненні наукової, науково-технічної та інших видів діяльності.

Наукова установа діє на підставі статуту (положення) чи іншого установчого документа, що затверджуються в установленому порядку.

Наукова установа є юридичною особою та може мати статус неприбуткової організації.

2. Утворення, реорганізація та ліквідація державних наукових установ здійснюються в установленому Кабінетом Міністрів України порядку.

3. Наукові установи за погодженням із власником (власниками) або уповноваженим ним (ними) органом, або засновником можуть входити до об'єднань юридичних осіб з метою виконання своїх статутних завдань із збереженням статусу юридичної особи та фінансової самостійності.

Наукові установи, а також національні академії наук мають право засновувати вищі начальні заклади з відповідних напрямів наукової діяльності (галузі знань) у порядку, передбаченому Законом України "Про вищу освіту", брати участь у забезпеченні навчального процесу та створювати на договірних засадах науково-навчальні об'єднання.

7. Наукова установа відповідно до договору, укладеного з іншою науковою установою або університетом, академією, інститутом, може розміщувати структурні підрозділи (лабораторії), що провадять наукову і науково-технічну діяльність, на базі цієї наукової установи або такого навчального закладу з урахуванням освітніх програм та тематики наукових досліджень.

10. Наукова установа зобов'язана підтримувати та розвивати свою науково-дослідну та дослідно-експериментальну базу, оновлювати виробничі фонди.

12. Основною структурною одиницею наукової установи є науковий підрозділ. Для вирішення окремих завдань можуть утворюватися тимчасові наукові (творчі) колективи.

14. Для забезпечення завершення науково-дослідних або дослідно-конструкторських робіт, підготовки проектно-конструкторської документації під час створення нових видів продукції або технологічних процесів у структурі наукової установи, закладу вищої освіти може утворюватися дослідне виробництво.

16. До виробничо-орієнтованих наукових установ належать науково-дослідні, дослідно-конструкторські, конструкторсько-технологічні, дослідно-технологічні та проектно-конструкторські підприємства та організації.

Держава сприяє діяльності виробничо-орієнтованих наукових установ шляхом їх державної підтримки та цільового субсидіювання. Для державної підтримки виробничо-орієнтованих наукових установ запроваджуються бюджетні програми сприяння їх розвитку, кошти на які щорічно передбачаються у Державному бюджеті України.

17. Наукова установа при виконанні наукової (науково-технічної) роботи самостійно встановлює порядок використання коштів відповідних статей кошторису на виконання роботи.

Стаття 9. Керівник наукової установи

1. Керівник наукової установи:

1) вирішує питання провадження науковою установою діяльності відповідно до статутних завдань;

представляє наукову установу в органах державної влади та органах місцевого самоврядування, установах, організаціях, підприємствах незалежно від форми власності;

2) відповідає за результати діяльності наукової установи перед власником (власниками) або уповноваженим ним (ними) органом;

3) видає відповідно до своєї компетенції накази і розпорядження;

4) визначає функціональні обов'язки працівників;

5) призначає частину складу вченої (наукової, науково-технічної, технічної) ради наукової установи;

6) здійснює інші повноваження, передбачені статутом (положенням) наукової установи.

Керівник наукової установи щороку звітує перед колективом наукових працівників про свою діяльність.

2. Керівник державної наукової установи обирається шляхом таємного голосування на зборах колективу наукових працівників цієї установи на строк до п'яти років у межах строку, визначеного статутом (положенням) державної наукової установи, з правом бути переобраним і призначається на посаду власником (власниками) наукової установи або уповноваженим ним (ними) органом, або засновником у порядку, передбаченому цим Законом і статутом (положенням) державної наукової установи.

3. Кандидат на посаду керівника державної наукової установи має вільно володіти державною мовою, мати науковий ступінь доктора наук або доктора філософії і стаж роботи на посадах наукових працівників та (або) науково-педагогічних працівників не менш як 10 років. Власник (власники) або уповноважений ним (ними) орган може (можуть) установити додаткові

кваліфікаційні та інші вимоги до кандидата на посаду керівника державної наукової установи, що впливають із специфіки діяльності цієї установи.

Одна і та сама особа не може бути керівником відповідної державної наукової установи більш як два строки.

Не може бути обрана, призначена на посаду керівника (у тому числі виконувачем обов'язків керівника) державної наукової установи (наукової організації) особа, яка:

- 1) за рішенням суду визнана недієздатною або дієздатність якої обмежена;
- 2) має судимість за вчинення кримінального правопорушення, якщо така судимість не погашена або не знята в установленому законом порядку;

Претенденти на посаду керівника державної наукової установи розглядаються на зборах колективу наукових працівників цієї установи. Кожен член зборів колективу наукових працівників може голосувати лише за одну кандидатуру або не підтримувати жодної з кандидатур.

Стаття 13. Центри колективного користування науковим обладнанням

1. Центри колективного користування науковим обладнанням утворюються у формі структурного підрозділу наукової установи, закладу вищої освіти або самостійної юридичної особи незалежно від відомчого підпорядкування та форми власності з метою надання доступу до унікального обладнання для проведення наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок вітчизняними та іноземними вченими.

2. Завдання Центру колективного користування науковим обладнанням:

1) сприяння реалізації державних цільових наукових і науково-технічних програм та наукових (науково-технічних) проектів за визначеними пріоритетними тематичними напрямками наукових досліджень і науково-технічних розробок;

2) залучення студентів, магістрів, аспірантів та молодих вчених до науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт;

3) проведення спільних наукових досліджень вітчизняними та іноземними науковими установами та закладами вищої освіти;

4) сприяння міжнародному науково-технічному співробітництву.

3. Центри колективного користування науковим обладнанням можуть надавати доступ і право безоплатного користування приладами та обладнанням працівникам наукової установи, університету, академії, інституту, у структурі якого утворено центр, та іншим особам, які проводять науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи, відповідно до умов, визначених у регламенті доступу до наукового обладнання та користування ним.

4. Центри колективного користування науковим обладнанням можуть надавати платні послуги в установленому законодавством порядку.

Стаття 14. Національний науковий центр

1. Науковій установі, університету, об'єднанню наукових установ та (або) університетів, які мають унікальне дослідно-експериментальне устаткування, науковців та фахівців найвищої кваліфікації, результати наукових досліджень яких мають загальнодержавне значення та міжнародне визнання, для реалізації найбільш важливих та актуальних для держави напрямів розвитку науки і техніки та (або) інноваційної діяльності може бути надано статус національного наукового центру.

2. Статус національного наукового центру надається відповідно до законодавства України.

3. Критерії надання та позбавлення статусу національного наукового центру, умови продовження строку дії такого статусу та особливості діяльності національних наукових центрів визначаються Положенням про національний науковий центр, що затверджується Кабінетом Міністрів України.

Стаття 15. Державна ключова лабораторія

1. З метою підтримки та розвитку фундаментальних досліджень на світовому рівні, нових перспективних міждисциплінарних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок, координації спільної діяльності та ефективного використання фінансових, матеріально-технічних та кадрових ресурсів за визначеним науковим напрямом можуть утворюватися державні ключові лабораторії. Державні ключові лабораторії можуть бути новою юридичною особою або об'єднанням наукових груп установ та (або) університетів, академій, інститутів на основі договору про спільну наукову діяльність у порядку, визначеному законом.

2. Фінансова підтримка наукової і науково-технічної діяльності державних ключових лабораторій здійснюється за рахунок цільових програм Національного фонду досліджень, інших державних коштів, фондів підтримки наукової і науково-технічної діяльності, міжнародних грантів, інших джерел, не заборонених законодавством, та коштів сторін - учасників такої лабораторії.

3. Статус державної ключової лабораторії з відповідного напрямку наукових досліджень і науково-технічних розробок надається з дня її державної реєстрації центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері наукової і науково-технічної діяльності, у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Статус державної ключової лабораторії надається на визначений період (від п'яти до семи років), який за результатами звіту про діяльність ключової лабораторії може бути продовжений у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

4. Органом управління науковою і науково-технічною діяльністю державної ключової лабораторії є наукова рада, що діє на підставі відповідного положення. При державній ключовій лабораторії може створюватися наглядова рада, до складу якої можуть входити іноземні вчені.

Розділ V

ФОРМИ І МЕТОДИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ У НАУКОВІЙ І НАУКОВО-ТЕХНІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття 45. Цілі та напрями державної політики у сфері наукової і науково-технічної діяльності

1. Основними цілями державної політики у сфері наукової і науково-технічної діяльності є:

- 1) забезпечення наукового обґрунтування визначення стратегічних завдань розвитку економіки та суспільства;
- 2) досягнення високого рівня розвитку науки і техніки;
- 3) примноження національного багатства на основі використання наукових та науково-технічних досягнень;

4) створення умов для досягнення високого рівня життя кожного громадянина, його фізичного, духовного та інтелектуального розвитку шляхом використання сучасних досягнень науки і техніки;

5) зміцнення національної безпеки на основі використання наукових та науково-технічних досягнень;

6) створення умов для реалізації інтелектуального потенціалу громадян у сфері наукової і науково-технічної діяльності;

7) забезпечення вільного розвитку наукової та науково-технічної творчості;

8) сприяння розвитку наукової і науково-технічної діяльності у підприємницькому секторі;

9) інтеграція вітчизняного сектору наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок у світовий науковий та Європейський дослідницький простір.

2. Держава забезпечує:

1) соціально-економічні, організаційні, правові умови для формування та ефективного використання наукового та науково-технічного потенціалу, включаючи державну підтримку суб'єктів наукової і науково-технічної діяльності;

2) створення сучасної наукової інфраструктури і системи інформаційного забезпечення наукової і науково-технічної діяльності, інтеграцію освіти, науки і виробництва;

3) підготовку кадрів у сфері наукової і науково-технічної діяльності зкладами вищої освіти, закладами післядипломної освіти, науковими установами, а також спеціалізованими загальноосвітніми навчальними закладами, які взаємодіють між собою та з науковими установами;

4) підвищення престижності наукової і науково-технічної діяльності, підтримку та заохочення молодих вчених;

5) фінансування та матеріальне забезпечення фундаментальних та прикладних досліджень;

6) організацію прогнозування тенденцій науково-технічного розвитку на довгостроковий та середньостроковий періоди;

7) підтримку пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки, державних цільових наукових і науково-технічних програм та концентрацію ресурсів для їх реалізації;

8) створення ринку наукової і науково-технічної продукції та впровадження досягнень науки і техніки в усі сфери суспільного життя;

9) правову охорону інтелектуальної власності та створення умов для її ефективного використання;

10) організацію і проведення статистичних спостережень у сфері наукової і науково-технічної діяльності;

11) проведення наукової і науково-технічної експертизи виробництва, нових технологій, техніки, результатів досліджень, наукових (науково-технічних) програм і проектів тощо;

12) стимулювання наукової та науково-технічної творчості, винахідництва;

13) пропагування наукових та науково-технічних досягнень, винаходів, нових сучасних технологій, внеску України у розвиток світової науки і техніки;

14) встановлення взаємовигідних зв'язків з іншими державами для інтеграції вітчизняної та світової науки, входження вітчизняної науки у світовий науковий та Європейський дослідницький простір.

Стаття 47. Фінансово-кредитні та податкові інструменти державного регулювання у сфері наукової і науково-технічної діяльності

1. Держава застосовує фінансово-кредитні та податкові інструменти для створення економічно сприятливих умов для ефективного провадження наукової і науково-технічної діяльності відповідно до законодавства України, забезпечення до 2025 року збільшення обсягу фінансування науки за рахунок усіх джерел до 3 відсотків валового внутрішнього продукту - показника, визначеного Лісабонською стратегією Європейського Союзу.

2. Державні наукові установи та заклади вищої освіти звільняються від сплати ввізного мита та податку на додану вартість з наукових приладів, обладнання, запасних частин і витратних матеріалів до них, реактивів, зразків, наукової літератури в паперовому та електронному вигляді, що ввозяться в Україну для забезпечення власної наукової та науково-технічної діяльності (крім підакцизних товарів).

Стаття 48. Фінансове забезпечення наукової і науково-технічної діяльності

1. Фінансове забезпечення наукової і науково-технічної діяльності в Україні здійснюється за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, коштів установ, організацій та підприємств, вітчизняних та іноземних замовників робіт, грантів, інших джерел, не заборонених законом.

Одним із основних інструментів реалізації державної політики у сфері наукової і науково-технічної діяльності є бюджетне фінансування. Бюджетне фінансування наукової і науково-технічної діяльності здійснюється за рахунок коштів державного бюджету.

Обсяг коштів державного бюджету, що спрямовується на наукову і науково-технічну діяльність, щорічно визначається у законі України про Державний бюджет України окремим рядком як частка валового внутрішнього продукту (у відсотках).

2. Держава забезпечує бюджетне фінансування наукової і науково-технічної діяльності у розмірі не менше 1,7 відсотка валового внутрішнього продукту України. Частина фінансування, що за рішенням Національної ради України з питань розвитку науки і технологій спрямовується на конкурсне фінансування проектів через Національний фонд досліджень України, щорічно збільшується. Збільшення обсягу грантового фінансування не може відбуватися за рахунок зменшення базового фінансування основної діяльності наукових установ, наукових організацій та наукових досліджень у закладах вищої освіти, рівень якого враховує щорічний індекс інфляції. Видатки на наукову і науково-технічну діяльність за рахунок державного бюджету є захищеними статтями видатків бюджету.

Кошти державного бюджету виділяються на підтримку основної діяльності державних наукових установ, що фінансуються за рахунок коштів державного бюджету, проведення наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок університетів, академій, інститутів, фінансування окремих наукових і науково-технічних програм, проектів та надання грантів.

3. Бюджетне фінансування наукової та (або) науково-технічної діяльності за рахунок коштів загального фонду державного бюджету спрямовується на забезпечення:

1) основної діяльності державних наукових установ, що фінансуються за рахунок коштів державного бюджету, та наукових досліджень університетів, академій, інститутів;

2) виконання окремих наукових і науково-технічних програм, проектів та надання грантів.

Фінансування окремих наукових і науково-технічних програм, проектів та надання грантів здійснюється на договірних засадах, передбачає проведення конкурсного відбору за результатами наукової і науково-технічної експертизи або процедури закупівлі відповідно до законодавства.

4. Базове фінансування основної діяльності державних наукових установ, що фінансуються за рахунок коштів державного бюджету, наукових досліджень університетів, академій, інститутів здійснюється для:

- 1) проведення фундаментальних наукових досліджень;
- 2) підтримки найважливіших для держави напрямів прикладних наукових досліджень і науково-технічних розробок, зокрема в інтересах національної безпеки та оборони;
- 3) розвитку інфраструктури наукової і науково-технічної діяльності;
- 4) розвитку матеріально-технічної бази для провадження наукової і науково-технічної діяльності;
- 5) збереження та розвитку наукових об'єктів, що становлять національне надбання;
- 6) підготовки наукових кадрів;
- 7) розроблення наукових засад державної політики у відповідних сферах та наукового забезпечення виконання завдань і функцій, покладених на відповідні органи виконавчої влади;
- 8) забезпечення доступу до науково-технічної інформації та наукової літератури на всіх видах носіїв.

5. Фінансування окремих наукових і науково-технічних програм, проектів та надання грантів здійснюється на конкурсній основі для:

- 1) науково-технічних програм і окремих розробок, спрямованих на реалізацію пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки;
- 2) забезпечення проведення прикладних наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок, які виконуються за державним замовленням та в рамках державних цільових наукових та науково-технічних програм;

3) реалізації проектів у межах міжнародного науково-технічного співробітництва;

4) розроблення наукових засад державної політики у відповідних сферах, проведення наукової експертизи проектів нормативно-правових актів, державних програм;

5) розвитку матеріально-технічної бази для провадження наукової і науково-технічної діяльності.

6. Кошти бюджетних програм сприяння розвитку виробничо-орієнтованих наукових установ спрямовуються на:

1) фінансування виробничо-орієнтованих наукових установ для забезпечення проведення наукових досліджень, здійснення науково-технічних (експериментальних) розробок;

2) розвиток інфраструктури та оновлення матеріально-технічної бази наукової і науково-технічної діяльності;

3) повне або часткове безвідсоткове кредитування інноваційних та інвестиційних проектів виробничо-орієнтованих наукових установ;

4) повну або часткову компенсацію відсотків, сплачених виробничо-орієнтованими науковими установами комерційним банкам та іншим фінансово-кредитним установам за кредитування інноваційних та інвестиційних проектів виробничо-орієнтованих (галузевих) наукових установ.

8. Фінансування наукових, науково-технічних робіт (цільових проектів) на конкурсній основі (конкурсне фінансування) здійснюється за результатами конкурсного відбору після проведення наукової та науково-технічної експертизи заявок (запитів), що подаються замовникам потенційними виконавцями таких робіт (проектів), без застосування процедур закупівлі.

9. Порядок формування тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок, що фінансуються за рахунок коштів державного бюджету, затверджується Кабінетом Міністрів України.

Стаття 49. Статус та завдання Національного фонду досліджень України

1. Національний фонд досліджень України утворюється з метою стимулювання фундаментальних та прикладних наукових досліджень, реалізації єдиної державної політики у сфері наукової та науково-технічної діяльності в

межах його повноважень, розвитку національного дослідницького простору та його інтеграції до світового дослідницького простору, розбудови дослідницької інфраструктури в Україні та її інтеграції до світової дослідницької інфраструктури, сприяння налагодженню науково-технічного співробітництва між науковими установами, закладами вищої освіти та представниками реального сектора економіки і сфери послуг, сприяння міжнародному обміну інформацією та вченими, сприяння діяльності, спрямованій на залучення учнівської та студентської молоді до наукової та науково-технічної діяльності, сприяння виробничо-орієнтованим (галузевим) науковим установам шляхом організації конкурсів за запитом відповідних міністерств, інших центральних органів виконавчої влади або інших замовників, за умови виділення такими центральними органами виконавчої влади або замовниками відповідних коштів, популяризації наукової і науково-технічної діяльності.

Національний фонд досліджень України проводить оцінку якості та результативності виконання підтриманих ним проектів, створює і підтримує базу даних наукових розробок та досліджень, що ним фінансувалися.

2. Національний фонд досліджень України є державною бюджетною установою, основним завданням якої є грантова підтримка:

1) фундаментальних наукових досліджень у галузі природничих, технічних, суспільних та гуманітарних наук;

2) прикладних наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок за пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки.

5. Національний фонд досліджень України є головним розпорядником бюджетних коштів.

Кошти Національного фонду досліджень України формуються за рахунок:

1) коштів державного бюджету;

2) добровільних внесків юридичних і фізичних осіб, у тому числі нерезидентів України;

3) інших джерел, не заборонених законодавством України.

6. Кошти, що розподіляються Національним фондом досліджень України для підтримки проектів, є грантами і розподіляються на конкурсній основі з урахуванням вимог, передбачених Законом України "Про публічні закупівлі".

Стаття 51. Види та напрями грантової підтримки Національного фонду досліджень України

1. Національний фонд досліджень України здійснює такі види грантової підтримки:

- 1) індивідуальний грант;
- 2) колективний грант;
- 3) інституційний грант.

2. Напрямами грантової підтримки Національного фонду досліджень України є:

- 1) виконання наукових досліджень і розробок;
- 2) розвиток матеріально-технічної бази наукових досліджень і розробок високого рівня;
- 3) розвиток наукової співпраці, у тому числі наукова мобільність, організація, проведення та участь у конференціях, симпозіумах, спільні дослідження університетів та наукових установ тощо;
- 4) наукове стажування наукових, науково-педагогічних працівників, аспірантів, ад'юнктів, докторантів, у тому числі за кордоном;
- 5) створення, функціонування та розвиток дослідницької інфраструктури;
- 6) трансфер знань та їх поширення;
- 7) підтримка проектів молодих вчених;
- 8) підтримка діяльності, спрямованої на залучення учнівської та студентської молоді до наукової та науково-технічної діяльності;
- 9) популяризація науки;
- 10) інші напрями, погоджені наглядовою радою Національного фонду досліджень України.

Стаття 56. Державні цільові наукові та науково-технічні програми у сфері наукової і науково-технічної діяльності

1. Державні цільові наукові та науково-технічні програми є основним засобом концентрації науково-технічного потенціалу держави для розв'язання найважливіших природничих, технічних і гуманітарних проблем та реалізації пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки.

2. Державні цільові наукові та науково-технічні програми формуються і виконуються відповідно до Закону України "Про державні цільові програми".

Стаття 57. Державне замовлення на найважливіші науково-технічні (експериментальні) розробки та науково-технічну продукцію

1. Державне замовлення на найважливіші науково-технічні (експериментальні) розробки та науково-технічну продукцію формується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері наукової і науково-технічної діяльності, у вигляді переліку, що затверджується Кабінетом Міністрів України відповідно до законодавства.

Стаття 59. Грантова підтримка наукової і науково-технічної діяльності за рахунок коштів державного бюджету

1. Грантова підтримка наукової і науково-технічної діяльності за рахунок коштів державного бюджету запроваджується з метою підвищення рівня наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок, розвитку науково-технічного потенціалу та підвищення рівня конкурентоспроможності закладів спеціалізованої освіти наукового профілю (наукових ліцеїв, наукових ліцеїв-інтернатів), наукових установ та закладів вищої освіти, збереження та розвитку матеріально-технічної бази для провадження наукової і науково-технічної діяльності, наукового стажування наукових працівників, у тому числі за кордоном, організації та проведення конференцій, симпозіумів, наукових турнірів, конкурсів наукової творчості, інших науково-комунікативних заходів та заходів з популяризації науки.

2. Грантова підтримка надається на безоплатній та безповоротній основі центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері наукової і науково-технічної діяльності, іншими центральними органами виконавчої влади, до сфери управління яких належать

бюджетні наукові установи, університети, академії, інститути, Національною академією наук України, національними галузевими академіями наук, Національним фондом досліджень України (далі - грантонадавачі).

Грантова підтримка може надаватися кількома грантонадавачами на основі співфінансування.

3. Грантова підтримка надається виключно на конкурсній основі.

5. Порядок надання грантової підтримки наукової і науково-технічної діяльності за рахунок коштів державного бюджету визначається Кабінетом Міністрів України.

7. Обладнання та устаткування, придбані за рахунок грантової підтримки, залишаються у власності одержувача грантової підтримки.

Стаття 61. Забезпечення розвитку кадрового потенціалу сфери наукової і науково-технічної діяльності

1. З метою постійного поновлення інтелектуального потенціалу суспільства, розвитку та поширення наукової і технічної культури, розвитку новаторства, сприяння творчості працівників сфери наукової та науково-технічної діяльності держава:

1) забезпечує підвищення престижності наукової та науково-технічної діяльності;

2) організує підготовку та підвищення кваліфікації наукових і науково-педагогічних кадрів у державних наукових установах і закладах вищої освіти;

3) забезпечує пошук і добір талановитої молоді, сприяє її науковому стажуванню;

4) сприяє підготовці та перепідготовці наукових і науково-педагогічних кадрів за межами України;

5) запроваджує систему атестації наукових кадрів, сприяє визнанню документів про вищу освіту, наукових ступенів та вчених звань на міжнародному рівні;

6) визначає в освітніх програмах обов'язковий мінімум наукових та науково-технічних знань для кожного рівня освіти.

Стаття 62. Наукова і науково-технічна експертиза

1. Наукова і науково-технічна експертиза є невід'ємним елементом державного регулювання та управління у сфері наукової і науково-технічної діяльності та проводиться відповідно до Закону України "Про наукову і науково-технічну експертизу".

Стаття 63. Система науково-технічної інформації

1. Для забезпечення розвитку науки і сприяння науково-технічній творчості держава створює систему науково-технічної інформації, правовий режим якої визначається Законом України "Про науково-технічну інформацію", іншими законами та міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Стаття 64. Набуття, охорона та захист прав інтелектуальної власності

1. Набуття, охорона та захист прав інтелектуальної власності на науковий та науково-технічний (прикладний) результат здійснюються відповідно до законодавства.

У разі порушення права інтелектуальної власності його захист здійснюється у порядку, встановленому адміністративним, цивільним і кримінальним законодавством.

2. Передача майнових прав на об'єкти права інтелектуальної власності, створені за рахунок коштів державного бюджету, та виплата винагороди творцям за використання зазначених об'єктів здійснюються у порядку, встановленому Законом України "Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій" щодо передачі прав на технології, створені за бюджетні кошти, та виплати винагороди авторам технологій та (або) їх складових.

Стаття 66. Державна підтримка міжнародного наукового та науково-технічного співробітництва

1. Держава створює необхідні правові та економічні умови для здійснення суб'єктами наукової і науково-технічної діяльності та Національним фондом досліджень України вільних та рівноправних відносин з науковими та науково-технічними організаціями, іноземними юридичними особами, міжнародними

науковими організаціями, іноземними та міжнародними науковими товариствами та об'єднаннями, якщо ці відносини не суперечать законодавству України.

2. Міжнародне наукове та науково-технічне співробітництво здійснюється шляхом:

1) проведення спільних наукових досліджень, технічних і технологічних розробок на основі кооперації, спільних науково-технічних програм;

2) проведення досліджень та розробок за спільними координаційними угодами;

3) виконання робіт, передбачених угодою, однією із сторін якої є організація іноземної держави або міжнародна організація;

4) проведення спільних досліджень та розробок з міжнародними колективами спеціалістів, міжнародними інститутами та спільними підприємствами, використання права власності на науковий та науково-технічний (прикладний) результат на основі договорів між суб'єктами наукової і науково-технічної діяльності;

5) взаємного обміну науковою та науково-технічною інформацією, використання об'єднаних міжнародних інформаційних фондів, банків даних;

6) проведення міжнародних конференцій, конгресів, симпозіумів;

7) взаємного обміну науковими, науково-технічними та науково-педагогічними кадрами, студентами і аспірантами, а також спільної підготовки спеціалістів;

8) участі у міжнародних наукових програмах, зокрема в рамкових програмах Європейського Союзу з досліджень та інновацій.

3. Суб'єкти наукової і науково-технічної діяльності та Національний фонд досліджень України можуть брати участь у виконанні міжнародних науково-технічних програм і проектів та укладати угоди з іноземними організаціями і юридичними особами, брати участь у діяльності іноземних та міжнародних наукових товариств, асоціацій і союзів на правах їх членів, укладати контракти з іноземними організаціями та юридичними особами, брати участь у міжнародних симпозіумах та інших заходах відповідно до законодавства України.

4. Держава забезпечує інтеграцію національного дослідницького простору до Європейського дослідницького простору шляхом реалізації його пріоритетів, зокрема:

- 1) підвищення ефективності національної дослідницької системи;
- 2) оптимізації міжнародної співпраці задля вирішення глобальних викликів, що стоять перед людством;
- 3) забезпечення участі у рамкових та спільних міжнародних програмах Європейського Союзу;
- 4) узгодження стратегії створення державних дослідницьких інфраструктур з дорожньою картою Європейських дослідницьких інфраструктур;
- 5) створення сприятливих умов для мобільності вчених;
- 6) забезпечення гендерної рівності;
- 7) повноцінного обміну, передачі та доступу до наукових знань.

ЗАКОН УКРАЇНИ
Про спеціальний режим інноваційної діяльності
технологічних парків
1999, N 40,
Редакція від 16.10.2012, ВВР, 2014 N 2-3

Цей Закон визначає правові та економічні засади запровадження та функціонування спеціального режиму інноваційної діяльності технологічних парків.

Розділ І ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Терміни, які вживаються в цьому Законі

Для цілей цього Закону терміни вживаються в такому значенні:

1) технологічний парк (технопарк) - юридична особа або група юридичних осіб (далі - учасники технологічного парку), що діють відповідно до договору про спільну діяльність без створення юридичної особи та без об'єднання вкладів з метою створення організаційних засад виконання проектів технологічних парків з виробничого впровадження наукоємних розробок, високих технологій та забезпечення промислового випуску конкурентоспроможної на світовому ринку продукції;

2) договір про спільну діяльність без створення юридичної особи та без об'єднання вкладів учасників технологічного парку (далі - договір) - договір між юридичними особами - учасниками технологічного парку, що містить відомості про склад учасників технологічного парку, їх права та обов'язки, пріоритетні напрями діяльності технологічного парку, органи управління і керівний орган технологічного парку, їх повноваження та порядок прийняття ними рішень, порядок фінансування діяльності органів управління і керівного органу, порядок прийняття нових учасників технологічного

парку та виключення з числа учасників технологічного парку, порядок ліквідації технологічного парку (припинення дії договору);

3) учасники технологічного парку - юридичні особи - суб'єкти наукової, науково-технічної, підприємницької діяльності, що уклали між собою договір згідно з цим Законом;

4) керівний орган технологічного парку - юридична особа - один з учасників технологічного парку, який від імені учасників технопарку відкриває спеціальний рахунок технологічного парку і на якого за договором покладені функції поточного керівництва діяльністю технологічного парку, у тому числі щодо оформлення проектів технологічного парку, використання в установленому цим Законом порядку коштів спеціального рахунку технологічного парку, контролю за використанням коштів спеціальних рахунків учасників технологічного парку, перевірки та підготовки пропозицій щодо внесення змін або припинення виконання проектів технологічного парку, підготовки звітів про діяльність технологічного парку, представлення інтересів учасників технологічного парку в органах державної влади та органах місцевого самоврядування, укладання відповідно до законодавства договорів від імені технологічного парку, та інші функції відповідно до договору;

5) спільне підприємство - підприємство, створене для виконання проектів технологічного парку, одним із засновників якого є технологічний парк або учасник технологічного парку, а іншими - резиденти чи нерезиденти, сумарний внесок яких до статутного фонду становить суму в національній валюті, еквівалентну не менше 50 000 доларів США;

7) спеціальний режим інноваційної діяльності - правовий режим, який передбачає надання державної підтримки щодо стимулювання діяльності технологічних парків, їх учасників та спільних підприємств при реалізації проектів за пріоритетними напрямами діяльності технологічних парків;

8) пріоритетні напрями діяльності технологічного парку - економічно і соціально зумовлені напрями науково-технічної та інноваційної діяльності технологічного парку, що відповідають визначеним законодавством науково-технічним та інноваційним пріоритетам і спрямовані на промислове виробництво

конкурентоспроможної високотехнологічної та інноваційної продукції і насичення нею внутрішнього ринку та забезпечення експортного потенціалу держави.

Стаття 2. Сфера дії цього Закону

Дія цього Закону поширюється на технологічні парки, їх учасників та спільні підприємства, що виконують проекти технологічних парків за пріоритетними напрямками діяльності технологічних парків.

Розділ II

СПЕЦІАЛЬНИЙ РЕЖИМ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття 3. Спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків

Спеціальний режим інноваційної діяльності запроваджується для технологічного парку строком на 15 років і діє при виконанні проектів технологічного парку.

Державне сприяння інноваційній діяльності технологічних парків здійснюється шляхом державної фінансової підтримки та цільового субсидіювання проектів технологічних парків.

Стаття 6. Фінансова підтримка проектів технологічних парків

Для фінансової підтримки проектів технологічних парків запроваджується бюджетна програма підтримки діяльності технологічних парків.

Для реалізації проектів технологічних парків щорічно в Державному бюджеті України за бюджетною програмою підтримки діяльності технологічних парків визначаються кошти, що спрямовуються на:

повне або часткове (до 50 відсотків) безвідсоткове кредитування (на умовах інфляційної індексації) проектів технологічних парків;

повну або часткову компенсацію відсотків, сплачуваних виконавцями проектів технологічних парків комерційним банкам та іншим фінансово-кредитним установам за кредитування проектів технологічних парків.

Порядок надання фінансової підтримки технологічним паркам, їх учасникам та спільним підприємствам для реалізації проектів технологічних парків встановлюється Кабінетом Міністрів України відповідно до закону.

Стаття 7. Цільові субсидії технологічних парків

Для реалізації проектів технологічних парків технологічним паркам, їх учасникам та спільним підприємствам, що виконують проекти технологічних парків, державою надаються цільові субсидії у вигляді:

сум ввізного мита, що нараховуються згідно з митним законодавством України, при ввезенні в Україну для реалізації проектів технологічних парків нових устаткування, обладнання та комплектуючих, а також матеріалів, які не виробляються в Україні.

Суми ввізного мита, що нараховуються згідно з митним законодавством України при ввезенні в Україну для реалізації проектів технологічних парків нових устаткування, обладнання та комплектуючих, а також матеріалів, які не виробляються в Україні, технологічні парки, їх учасники та спільні підприємства не перераховують до бюджету, а зараховують на спеціальні рахунки технологічних парків, їх учасників та спільних підприємств.

Стаття 8. Використання коштів цільових субсидій

Зараховані на спеціальні рахунки технологічних парків, їх учасників та спільних підприємств кошти цільових субсидій використовуються технологічними парками, їх учасниками та спільними підприємствами при реалізації проектів технологічних парків на:

проведення наукових, науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт за пріоритетними напрямками діяльності технологічних парків;

створення, розвиток, модернізацію та реконструкцію науково-технологічних, експериментальних та дослідно-промислових дільниць, у тому числі на інструменти, обладнання та устаткування, що використовуються для цілей інноваційної діяльності;

підготовку конструкторської та технологічної документації, технічних умов, технічних проектів та витрати на підготовку виробництва інноваційної продукції;

патентування розробок, придбання прав на об'єкти права інтелектуальної власності (патентів, ліцензій на використання винаходів, корисних моделей, промислових зразків, ноу-хау тощо);

накладні та поточні витрати (на матеріали, технічне забезпечення тощо), що виникають у ході інноваційної діяльності;

придбання обладнання, устаткування та інших засобів виробництва, пов'язаних з впровадженням інновацій;

науково-організаційну діяльність керівного органу технопарку, проведення та участь у роботі наукових, науково-технічних конференцій, семінарів та виставок, публікацію результатів наукових досліджень за пріоритетними напрямками діяльності технологічних парків.

Кошти цільових субсидій, зараховані при реалізації проекту технологічного парку на спеціальні рахунки його учасників та спільних підприємств і не використані протягом наступних трьох місяців після закінчення строку виконання проекту технологічного парку, підлягають зарахуванню до Державного бюджету України.

Кошти цільових субсидій, зараховані при реалізації проектів технологічного парку на спеціальний рахунок технологічного парку (або керівного органу технопарку) і не використані протягом строку дії свідоцтва про державну реєстрацію технологічного парку, після закінчення строку дії свідоцтва про державну реєстрацію технологічного парку підлягають зарахуванню до Державного бюджету України.

Реалізація проекту технологічного парку не може бути підставою для зниження податкових зобов'язань за основним видом діяльності виконавця цього проекту технологічного парку.

Стаття 9. Кредити для проектів технологічних парків

Проекти технологічних парків є пріоритетними для залучення коштів Української державної інноваційної компанії та її регіональних відділень.

Стаття 12. Контроль і відповідальність за реалізацію проектів технологічних парків

Контроль та моніторинг за реалізацією проектів технологічних парків (517-2007-п) здійснює центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері науково-технічної та інноваційної діяльності, в установленому Кабінетом Міністрів України порядку.

Технологічні парки, їх учасники та спільні підприємства здійснюють окремий бухгалтерський та податковий облік операцій, пов'язаних з реалізацією проектів технологічних парків.

Суми цільових субсидій, зараховані на спеціальний рахунок технологічного парку, їх учасників та спільних підприємств і використані не за призначенням, підлягають стягненню до Державного бюджету України.

У разі нецільового використання ввезених на територію України матеріалів, устаткування, обладнання, комплектуючих та інших товарів, не для потреб реалізації проектів технологічних парків, суми ввізного мита, що нараховуються згідно з митним законодавством України, підлягають стягненню до Державного бюджету України. При цьому платник податку зобов'язаний збільшити податкові зобов'язання за наслідками податкового періоду, в якому відбулося таке порушення, на суму ввізного мита, що мала бути сплачена при ввезенні на територію України таких товарів, а також сплатити пеню, нараховану на таку суму ввізного мита, виходячи з 120 відсотків облікової ставки Національного банку України, що

діяла на день збільшення податкового зобов'язання, за період їх нецільового використання.

Відповідальність за нецільове використання ввезених на територію України матеріалів, устаткування, обладнання, комплектуючих та інших товарів, а також коштів цільових субсидій, зарахованих на спеціальні рахунки технологічних парків, їх учасників та спільних підприємств, несуть керівники технологічних парків, їх учасників та спільних підприємств згідно із законом.

У разі якщо при реалізації проектів технологічних парків виявлені порушення технологічними парками, їх учасниками та спільними підприємствами вимог статей 7 і 8 цього Закону, державна реєстрація таких проектів технологічних парків скасовується за рішенням центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері науково-технічної та інноваційної діяльності. При цьому технологічні парки, їх учасники та спільні підприємства - виконавці таких проектів зобов'язані за наслідками податкового періоду, на який припадає скасування державної реєстрації проектів технологічного парку, збільшити свої податкові зобов'язання на суму зарахованих на спеціальний рахунок коштів цільових субсидій з дати виникнення такого порушення до дати прийняття рішення про скасування державної реєстрації проекту технологічного парку, а також сплатити пеню, нараховану на зазначену суму, виходячи з 120 відсотків облікової ставки Національного банку України, що діяла на день збільшення податкового зобов'язання.